

Ekim 1992, Sayı 20

8000 D. (KDV Dahil)

KAVGA

DÜNDE GÜNE

GÜNDEN YARINA

BİÇAK YA TÜRK-İŞ'TEN

YA BURJUVAZİDEN YANA KESER

DİKASI

İŞÇİ MUHABİRLER YAZIYOR

AHMET TORAMAN, ARAPKİR

SEYYAR SATICI DESTANI

Burası İstanbul dedim
Eyy hemşerim nerelisin
Nereden gelip nereye gidersin
Dedi sorma git, sorma git...

Sırtındaki çuval nedir
Ekmek parası hep odur
Dedim nerede yatacağın
Dedi sorma git, sorma git...

Önümde bir el arabası
Yüzü olmuş zift karası
Yine ağanın marabası
Dedi gülme git, gülme git...

Kalkmış yerinden geceden
Gözü şişmiş düşünceden
Çocuklar ağlar acından
Dedi gülme git, gülme git...

Çalışmazsan aç kalırsın
Akşam eve ne alırsın
Yoksa sen hırsız olursun
Dedi vay anam, vay anam...

İnsanlık mı düşünürsen
Evden eve taşınırsın
Kira milyonu aşarsa
Dedi vay anam, vay anam...

Fasulya çıktı 7500'e
Pahalılık çıktı başa
Yağ yoktur koyalım aşı
Dedi vay anam, vay anam...

Parada değer kalmadı
İşe çıktı iş almadı
Evde ekmek de kalmadı
Dedi vay anam, vay anam...

SELAMİ KARABULUT TOKAT, ARTOVA BİR "İNTİHAR"

Tokat Artova'nın Aktaş köyünde
beş sınıflık okulu idare eden
Dilek öğretmen öldü.

Olayı ilk soruşturmada intihar
diye kapattılar. Kavga bunu sıradan
bir olay görmemeli, insan haklarına
duyarlı olduğunu ve haksızlıklara

tepkisini göstermelidir. Sorun,
özelde kadın öğretmenlerimizin
çalışma ve yaşam koşullarıyla,
genelde kadın sorunuyla bağlıdır.

Öğretmenlerimiz, gelecek
kuşağımızın emanet edildiği,
toplumumuzun aydınlık günlere
çıkması için umut bağladığımız,
tüm acımasız şartlara rağmen
bayrağı ön safta taşıyan
önderlerimiz değil midir?

Bunca sorumluluk üstlendikleri
halde, küçücük maaşlarından başka
bir destek ve yardım sağlanmayan
öğretmenlerimiz, çoğu kez her türlü
can güvencesinden yoksun ve
çaresiz yaşıyorlar.

Örnek o kadar çok ki...
İşte Dilek Bingöl, 22 yaşında,
Edime'de okumuş. Üç yıllık
zorunlu hizmetini Aktaş köyünde
tamamlamakta.

Aktaş, onun deyimiyle buram
buram tabiat kokusu hissedilen
Karacaoğlu, Pir Sultan, Köroğlu,
Mahsuni Şerif ve Aşık Veysellerin
sevdasına tutulduğu dağlarında
kekik kokan, bülbül şakıyan güzel
bir Anadolu köyüydü. Ama onun
için yaşam kolay olmadı.

Köydeki 5 sınıflık ilkokulda bir
tek kendisi görev yapmaktaydı.
Hem öğretmen, hem müdür...
Gurbetlik, yalnızlık, bir de
lojmanda yalnız kalmasından
cesaret alarak onu sık sık rahatsız
edenler. Akşam olunca pencerenin
önünde dolanıp duranlar. Korku ve
çaresizlik içinde geçen geceler...

Durumu müfettişlere anlatmak
ister, "evdeki sorununu okula
taşıma" diye paylarlar. Köyün
önde gelenleriyle görüşüp yardım
ister, "tamam hoca" derler, "sen
merak etme, kimse senin semtine
bile uğrayamaz". Ama
çirkinliklerin ardı arkası kesilmez.

Üç yıl böyle devam eder. Bir
gün dayanamayıp adliyeye bildirir.
Jandarmalar şüphelendiği kişilerin
ifadesini alıp tutuklarlar. Ertesi gün
köylülerin yalvarmasına
dayanamayarak davadan vazgeçer.

Bir sabah köylü baktı ki Dilek
hoca "vurulmuş"! Şakağında
kurşun izi, ölmüş. Öğrencileri
çığlık çığlığa ağıt yakıyor. İddialara
göre okulun hademesi S.S., Y.Ş.
isimli köylüden silah alıp hocaya

vermiş. O da onunla intihar etmiş.
Ama bulgular bir garip. Tabanca
olaydan sonra silinip saklanıyor,
olaydan önce sabahın köründe
lojmana girip çıkanlar olmuş. Bir
sürü soru!...

Olayı "intihar" diye kapattılar.
Şüpheli, ama doğru bile olsa kişiyi
intihara sürükleyen olaylar, kişiler
kimlerdi, açığa çıkması lazım.
Konunun bu şekilde kapatılmasına
gönlüm razı olmuyor. Dilek
hocanın başına geleni devletin ve
toplumun bir cinayeti olarak
niteliyorum. Sizlerin de yardımıyla
olayın gün ışığına çıkarılmasını
istiyorum.

SON DAKİKA

Tanınmış Kürt gazeteci-yazar
Musa Anter, 19 Eylül Pazar
gecesi Diyarbakır'da öldürüldü.
"Kimliği bilinmeyen" katiller,
onu, bir arazi meselesi ile ilgili
olarak götürdükleri bir yerde
kallesçe öldürdüler.

Yüzyıllardır birlikte yaşamış
Kürt ve Türk halkları arasında
nifak sokmaya, birbirlerine en
çok muhtaç oldukları şu
gericilik döneminde bu iki
kardeş halkı birbirine düşman
ederek Anadolu'yu onulmaz
acılarla sürüklemeye yönelik bu
cinayeti protesto ediyor, Musa
Anter'in ailesine ve yakınlarına
başsağlığı diliyoruz.

KAVGA

OZAN ÖNCÜ

KİMDİR BUNLAR

Ölüsüne şehit derler
Bayrakla örterler tabutları
Dirisine yol vermezler
Orduyla tutarlar köprüleri
- Kimdir bu yüzüzler

Ş. BİRDAL, İSTANBUL

BİR ÖLÜM

Kapitalizm. İnsan oguten makine.
Önce bunalıma sokuyor,
çürütüyor, sonra dişlilerin
arasında eziyor, yok ediyor.
İnsanı köksüz ağaca döndürüyor.

Neden böyle başladım söze?
Bugün her zamankinden daha
öfkeliyim. Kinliyim. Ölüm
yakınında, tanıdıkların arasında
olunca daha bir yakıcı. Canında
hissediyorsun.

Üç gün önce kapı komşumuz
kendini trenin altına atarak intihar
etti. Sebep, karısından ayrılmış, bir
çıkış yolu bulamamış.

Bu olay soğumadan benzer bir
olay daha oldu.

İki ay önce toplu satışlarda
tanıştığımız bir kadın vardı.
Kocasından ayrılmış, iki kız
çocuğuna da bakmak zorunda.
Geçinmek için vücudunu satıyordu.
İnsan onuruyla yaşayabileceği bir iş
aradığını, kabul ederse dergi
satmak istediğini söyledi.

İsterse fabrikalarda iş
bulabileceğimizi, yeni bir yaşam
kurmasına yardımcı
olabileceğimizi anlattık kendisine.
Ama bunalım içindeydi, umudunu
yitirmiş gibiydi. Çürümeye dur
diyemedi, bataklıktan çıkamadı.

Dün haber aldım ki, kocası onu
güpegündüz, kızının önünde
bıçakla öldürmüş. O belki
"kurtuldu", ya iki kız çocuğu,
onların geleceği ne olacak?

Kimlikleri bile olmayan bu
kimsesiz çocuklara, çocuklarımıza
nasıl bir dünya veriyoruz?

Bu ne biçim devlet, ne biçim
düzen!

İşçi sınıfı, bu haksızlıklara,
adaletsizliklere, çürümeye karşı
çıkıp dur demeden demokrasi
savaşımını kazanamaz.

Gün öyle gelecek, devran öyle
dönecek!

HASAN KAYA, BELEDİYE-İŞ
TANSAŞ ŞB. Y.K. ÜYESİ

BOZACAĞIZ

Sendikalar hareketin sorunları
büyüyor.

Burjuvazi ideolojik, siyasi,
örgütsel yoğun saldırılarla işçi
sınıfını kuşatmaya almaya

çabılıyor.

İşçi sınıfının sendikalara olan
güvenini sarsmak için her yolu
deniyor. Sendikal hareketi
parçalamaya çalışıyor.

"Yenilenmiş" DİSK böylesi bir
işlevi burjuvazi adına yerine
getirmeye aday olduğunu şu kısacık
pratiğinde açık biçimde
göstermiştir.

12 Eylül öncesinde DİSK'i
burjuvazi adına ehlileştirip geri
noktalara çekenlerin işçi sınıfı
mücadelesine olumlu katkıları
olamaz.

O dönemde eski DİSK'in içini
boşaltma hareketinde önemli bir
işlev görmüş olan Genel-İş'in,
bugün Belediye-İş'in bütünlüğünü
işverenlerin desteğiyle parçalama
girişimleri, işçilere düşmanlık
örneğidir.

Sendikal birlik Belediye-İş'te
sağlanmışken, malvarlıklarıyla
birlikte Belediye-İş'e katılmak
yerine kariyerist tutkuların esiri
olan Genel-İş grev kırıcı ve bölücü
yöneticileri bugün burjuvazinin
araçları arasında yer almaktadırlar.

Bu tutum işçi sınıfımız
tarafından mutlaka mahkum
edilecek, işçiler Genel-İş'in
başrolde oynadığı oyunları boşa
çıkarmaktadır.

Belediye-İş merkez yönetimi
geniş katımlı temsilciler kurulları
düzenleyerek hem örgütsel
dokusunu güçlendirmeli hem de
bölücülüğe yığınsal tepkiyi
örgütlemelidir.

AHMET DAĞ

ADIN YAZILI

Kavgadaki yoldaşın
Çehresine bak
Şehit düşmüş toprağa
Adın yazılı avcunda

Sevdasını yaşıat şiirinde
Ölüm galibin olmadan
Onun bıraktığı yerde
Kavgayı başlat

Fabrikada işçiyi
Hasattaki köylüyü
Ezilen tüm halkı

İKİ KASET Tanıtıyoruz

ADI GÜZEL ALİ'YLE - Ali Murtaza Dede
İsteme adresi: LONDRA TÜRK HALK MÜZİĞİ
ÇALIŞMALARI MERKEZİ, 86 Balls Pond Road.
London N1 4AJ, ENGLAND

HZ. ALİ DERGAHI - Deste Günaydın,
Murtaza Yalçın, Gülcihan Koç, Dertli Divani,
Cangül, Gülali Zengin
KASETÇİNİZDEN İSTEYİN

YAKINDA ÇIKIYOR

Teorik dergi

kaynak

Teorik Dergi KAYNAK, sosyalizmin ve Türkiye işçi-devrimci
hareketinin canalcı sorunlarını Marksizmin teorik gücüyle ele
alacak, inceleyecek ve sonuçlarını işçi sınıfı aydınlarının
kullanımına sunacaktır.

İşçi-devrimci ve Alevi geleneğimize dayanacak olan Teorik
Dergi KAYNAK, tarihin karanlıkta kalan, yalana boğulmuş
yönlerini aydınlatacak, gerçekleri ortaya çıkaracaktır.

KAYNAK, işçi-Alevi yol musahibliğine hizmet etmeye,
dünyamızın sosyalist geleceğinin kurulmasına gönül vermiş
Türkiyeli ve yabancı tüm araştırmacılara kucak açıyor.

Teorik Dergi

kaynak

GERÇEĞİ VE DOĞRUYU SAVUNUYOR

İzmit'te saatli bomba

KAVGA-İZMİT muhabirleri **Petrol-İş Kocaeli Şube başkanı Mehmet Güray'la Koruma Tarım'la bağlı işçi ve çevre sağlığı sorunlarını konuştular**

Koruma Tarım'da ne oluyor?

Koruma üç seneden bu yana müteakip kereler tensikata uğradı.

Bugün Koruma'da 100 kişi çalışmaktadır. Üç sene önce 380 kişi civarındaydı. İşveren 20 Temmuz'da işçilere ihtamamelelerini verdi. 8 haftalık ihbar sürelerini kullanacaklar. Bu arada, yetki alamamamız için Türkiye'deki bütün temsilciliklerindeki işçileri Koruma bünyesinde gösterdiler. Bugün Koruma'nın mevcudu 278 kişi gözüküyor ama işletmede çalışan 100 işçi var. 174 kişi nerede? Genel müdürlükte, onun birimlerinde, muhasebesinde vb. İtirazımız var, mahkememiz bir taraftan sürüyor.

İşverenlerin sendikalarla karşı açık bir savaşı var...

"Sendika tabii olsun" diyor, ama nasıl olsun? Etkisiz olsun, işçi ücretleri artmasın. Yaptığımız toplu sözleşmede aldığımız hakları kullanamadık. İyi bir sözleşme yaptık ama işçi sayısı 100'e düştü. Ve bugün sözleşme yapamamaya karşı karşıyayız.

İşveren gazetelerde ilanla işçi arıyor. İşçiyi Koruma'ya almıyor, "tensikat yapıp Koruma'yı kapatacağım" diyor. Hakikaten adını da değiştirdi.

Meseleyi takip ediyoruz. Ama bir işyeri kapatılıp oradaki insanlar atıldıktan sonra maalesef iş hukuku fazla bir yere götürmüyor.

Bunun dışında işçileri bekleyen tehlikeleri ben her platformda dile getiriyorum. Nedir o tehlike?

Koruma'da iş az da kalmış olsa deneyimli insanların çalışmasıyla, özverileriyle yürüyor. Bu insanlar buradan çıkarılıp da ucuz işçi çalıştırma adına oraya deneyimsiz insanlar alınırsa, o zaman fabrikayı bomba diye tabir etmek lazım gelecek. Çünkü Koruma'da çok zehirli ve insan sağlığını etkileyecek olan klor gazı ve çeşitli kimyasal maddeler üretilmektedir. Bu üretimin deneyimsiz insanların elinde yapıldığını düşünün, İzmit ve çevresi ne olur? İnsanların, halkın canı bu kadar ucuz mudur?

Koruma'da deneyimsiz insanların yapacağı hatalar İzmit'te halkın hayatına malolursa bunun sorumluluğundan hiç kimse kendini kurtaramaz! Bunu iki senedir her platformda anlatıyoruz. Neyse ki şimdi vilayet, il sağlık müdürlüğü, çevre gönüllüleri, basın konunun üzerine eğilmeye başladı.

Deneyimli insanlar üretim

yaptığı için şu anda tehlike yok. Kalan 100 kişi içinde 10 senelik, 15-20 senelik olanlar var. Ama bunların iş akitleri feshedildiği takdirde orası deneyimsiz ellere kalacak.

Olayı duymuşsunuzdur, bir ikisi hariç, oradaki müdür, şef, müdür muavini, mühendis hepsi istifa etmiştir. İstifalar yenidir. Hiç kimse böyle riskli bir işyerinde çalışmak istemiyor. İstifa edenler, "bu insanları da atarsanız burası çalışmaz" demişler. E biz atacacağız, atacaksanız o zaman

Bir zehirli patlama durumunda İzmit'te olacak ölümün hesabını Koruma Tarım nasıl verecek?

bizi de atın. Adam biliyor ki, deneyimsiz işçilerle Koruma'daki tehlikeli üretim götürülemez.

Ama sorun koca bir kentin insanların sağlığını, yaşamını ilgilendiriyor...

Bu onlar için hiç önemli değil.

Petrol-İş olarak bu müthiş tehlikeye karşı önlem alma girişimlerinize oldu mu?

Oradaki deneyimli işçi, işverenin "yapacaksın" dediği şey eğer kendi sağlığına tehlikeliyse ve de tesisin kapasitesini aşılıyorsa "yapmıyoruz" diyordu. Dik de durabiliyor, karşı da çıkabiliyordu. Çevre sağlığıyla alakalı şeylerde devamlı aktifiz. İşçiler işyerinde bu tür şeylerin bilincindedirler. Bizim her ay toplanan iş güvenliği kurullarımız vardı. İşyerlerine giren temsilcilerimiz vardı. En ufak bir yanlışlık olduğunda sorunu hemen dile getiriyorlardı. İşyeriyle konuşarak düzeltiyorduk.

Ama sendikayı, deneyimli

işçileri devredışı bırakan, taşeron işçisi çalıştırmaya başlayan bir işyerinde işçi sağlığından, işgüvenliğinden söz etmek mümkün değildir.

İşçilerle biraraya gelip durumu değerlendiriyor musunuz?

Sık sık biraraya geliyor, kararlar alıyor ve birlikte mücadelenin yol ve yöntemlerini bulmaya çalışıyoruz. Koruma'da bugün gelinen noktada işveren "gel burada çalış" diyor, "bundan sonra patronunuz ben değilim. İşte Ahmet, Mehmet, vb. içinizden birisi patronunuz olsun" diyor. İşçi de diyor ki "benimle çalışmak istiyorsan sendikamı da kabul edeceksin".

Deneyimli işçilere işletmenin ihtiyacı var. Fabrika deneyimsiz taşeron işçisiyle üretim yapısını istemiyoruz, kapasin da istemiyoruz. Mücadele sürüyor.

İşveren bu tehlikeli üretimi müteahhit eliyle yürütmede ısrar ederse?

O zaman İzmit halkının tehlikede olduğunu söylemek lazım. Üç gün mü gider, üç ay mı bilemem, ama deneyimsiz işçiler fabrikayı patlatırlar. İzmit'te böyle bir zehirli patlama durumunda meydana gelebilecek ölümün hesabını o zaman Koruma Tarım'ın sahibi verecektir. Koruma Tarım'ın deneyimli işçisi bundan mesul olmayacaktır.

Bu tehlikenin kamuoyuna duyurulması, işvereni caydırıcı önlemlerin alınması gerekiyor...

Üç senedir her üç günde bir bu konuyla alakalı bir yazımız çıkmıştır. Bana göre işçiler bölünmez de, birlik halinde şimdiki mücadeleyi sürdürürlerse başarılı oluruz.

Halkın temel direği olan ve kendisi kadar tüm insanlığı da düşünen işçiler olarak buna acil ihtiyacımız vardır.

Bunun ana halkası da sendikal birliğin pekişmesidir, öyle değil mi?

Birlik istiyoruz, lafta değil özde birlik. Herşey birlikle olur. Kanunlar zaten bizden yana değil, onlara bakarsak hiçbir şeyin olmayacağını biliyoruz. Bizim gücümüz, birliğimizden geliyor. Birlik içinde çok şeyi başarınız diye düşünüyorum.

Tabii bu birlik yalnız üç-beş yerde değil, tüm Türkiye'de gözetilmeli. Çeşitli işkollarının sendikalarının birbiriyle işbirliği yapması gerekir. Yoksa ben burada ufak bir yerde mücadele vermişim, o öbür tarafta verememiş, bu olmuyor. Birlik lazım, başka türlü bu işin altından kalkamayız. ●

KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına H. Yılmaz ■ Sorumlu yazı işleri müdürü: **Senih İra** ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Piyerloti caddesi, 17/4, Çemberlitaş, İstanbul. Tel: (1)516 84 64 ■ Temsilcilikler: Adana: Ünal Akbulut, Kiremitçane Mah. 1304 Sok. No:36, Yüreğir ■ Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ Antakya: Ali Koyun, Yeşilova Mahallesi, Ümit Sokak, No:10 Serinyol. ■ Antalya: Ahmet Aydın, Özgürlük Mah. Reisi Kaplan Cad. Toros Apt. No:47/B. ■ İzmir: Adnan Ayhan, 3.Beyler Yaparsoy İşhanı, kat 5, No:505, Konak ■ İzmit: Muradiye Yılmaz, Yüksel İşhanı, İstasyon cad. Yavuz Sok. No:24 Kat 4 ■ Mersin: Mehmet Yılmaz, Bahçelievler Mah. 346 Sok. Dinçer Apt. No:3/7 P.K.3, Pozcu ■ Silişk: Cihangir Akdemir, Say Mah. 535. Sok. No:33, Silişk ■ Turgutlu: Nerman Karabulut, Altay Mah. Akgün Sok. Katl No:2, Turgutlu ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, Londra N1, İngiltere. ■ Diğer yurtdışı temsilcilikleri: Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsfeld. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Hollanda: Tayfun Hüseyin Keleş, Postbus 5856, 3008 AW Rotterdam ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: Dinç Ofset ■ Dağıtım: GAMEDA. ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 80 000TL, İngiltere: 17 Sterlin, Almanya: 80 DM, Fransa: 200 FF, Hollanda: 60 HFL. İsviçre 65 SFr, Amerika 53 \$ Avustralya: 53 \$ ■ Havaleler: Yapı ve Kredi Bankası, Aksaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

4 BELEDİYE-İŞ YÖNETİCİLERİ KONUŞUYOR

Hüseyin Özkan'la söyleşi / Mersin şubesinin bildirisi / Cahit Kara'nın grev değerlendirmesi

5 İKİ MEKTUP

Disk Gıda-İş Özgıda-İş'ten örgüt istiyor

6 "SOSYAL" DEVLET

İngiltere örneği. *Candan Selek*

8 DOĞRUYA DOĞRU DEDİK, GERÇEĞE MARKSİZM DEDİK

R.Yürükoğlu'nun TKP'nin 72.kuruluş yıldönümü konuşması teorik-pratik sorunlara komünistlerin yaklaşımını veriyor

9 HACI BEKTAŞ-I VELİ İLE SÖYLEŞİ

Hasan Kıyafet yazıyor

12 ALEVİ ÖRGÜTLERİ KONUŞUYOR

Pir Sultan Abdal K. T. Derm. genel başkanı *Murtaza Demir'in* Alevi Kurultayı'na ilişkin önerisi

16 KAVGA RUSYA'DA

RKİP MK üyeleri *M.V.Popov* ve *V.A.Tülkin* ile Rusya'daki siyasal durum üzerine, Leningrad Sendikalar Federasyonu genel merkez yöneticileri *G.Lysiuk*, *A.İvanof* ve gazeteci *Tatyana Skorobagotko* ile sendikal hareketin durumu üzerine söyleşiler

20 TÜRKÜLERİMİZ ÖZÜMÜZÜ ANLATIR

Değerli sanatçı *Deste Günaydın* düşünce ve duygularını *Kavga*'ya anlattı

Aslolan bölücülük değil birliktir

Belediye-İş sendikası genel teşkilatlanma sekreteri **Hüseyin Özkan**, **Kavga'nın sorularını yanıtladı**

İstanbul belediyelerinde geçenlerde imzalanan sözleşme hakkında kısaca bilgi verir misiniz?

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, iştirakî şirketler ve 19 ilçe belediyesiyle imzalanan toplu sözleşme, 1.3.1992 itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Hizmet sektörünün sürekli gelişmesi, işçi sayısının hızlı artışı, belediyelerde sendikal haklardan yoksun 100 bine yakın "memurun" çalışmakta oluşu, enflasyon oranının %70'lerde seyri ve çalışanların sürekli yoksullaşması, belediye hizmetlerinin taşeron firmalara devri girişimleri, haftalık çalışma saatleri konusu... Bunlar, 1992 İstanbul sözleşmelerinde tartışılmış, çözüm yolları aranmıştır. Bir grev yaşanmış, nihayetinde sözleşme imzalanmıştır.

Sendikamız ücret talebini belirlerken dört kişilik bir ailenin asgari geçim düzeyini (aylık 4 milyon 380 bin TL.-DİE) gözönüne almıştı. Ancak kamuoyu, saptadığımız aylık ücret talebi üzerinde, belediye başkanlarının, medya ve basının abartılı, gerçeği yansıtmayan haber ve açıklamalarıyla sürekli yanıltılmaya çalışıldı.

Şimdi gerçek ortaya çıkmıştır. İmzalanan sözleşmede ücretler O gurubu için aylık giydirilmiş net 4 milyon 232 bin 687 TL. ile 15 yıl kıdemli için aylık net 4 milyon 696 bin 251 TL arasında değişmektedir.

Belediyelerde taşeronlaşma eğilimi hakkında görüşleriniz nelerdir?

Uyuşmazlık maddelerinden birisi taşeron işçi çalıştırma ve özelleşme maddesi idi.

1992 yılı içinde Eskişehir, İstanbul ilçe belediyelerden Kartal, Sarıyer, Zeytinburnu,

Kağıthane ve Bayrampaşa belediyeleri temizlik işlerini taşerona devrettiler.

Öte yandan, kendi temizlik araçlarını da aynı taşeron firmalara kiraya veriyorlar. Taşeron firmalar aracı-gereci belediyeden alıyor, asgari ücretle işçi çalıştırıyor, yani emeği sömürüyorlar. Belediyeler de buna "özel" zemin hazırlıyor.

"Büyük Grev"i nasıl değerlendiriyorsunuz?

30 Temmuz 1992 tarihinde 70 bin işçiyi kapsayan toplu sözleşmelerdeki anlaşmazlık nedeniyle 42 bin işçinin greve çıkmasıyla işkolumuzda ilk kez yığinsal bir grev yaşandı. İstanbul'da 265 işyerine grev pankartı asıldı. 27 bin işçi greve aktif katıldı. 2 bin civarında işçi grev komitelerinde görev yaptı.

Yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen üyelerimiz 14 gün süren grevi disiplin içinde, başarı ile devam ettirdiler.

Grev bazı konularda gerçeğin ortaya çıkmasına olanak verdi. "Çöpçü, vâli ve doktor ücreti" karşılaştırmasının yanlışlığı anlaşıldı. Taşeron firmaların belediyeler sırtından zenginleştirildiği ortaya çıktı. Belediye işçilerinin aşırı değil, İNSANCA YAŞAM ÜCRETİ için mücadele verdiği herkesçe anlaşılmış oldu.

Belediye-İş'in son 3 yıllık örgütlenme çalışmalarının sonuçları hakkında bilgi verir misiniz?

Belediye-İş, 180 bin üyesi ile genel hizmet işkolunda işçilerin %80'ini bünyesinde örgütlemiş güçlü bir sendikadır. 1200 işyerinde örgütlü ve sözleşme imzalamıştır, tüm ülke çapında 6500 işyeri temsilcisine sahiptir. Sınıf

sendikacılığı ilkelerini yaşama geçirmede önemli adımlar atmış, "memur" sendikalarının önünü açmıştır. 1990 İstanbul sözleşmesi, 700 bin kamu işçisiyle metal işçilerinin mücadelesinde temel alınmıştır.

Sendikal birlik konusundaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

İşçi sınıfı ülkemizin demokrasi mücadelesine omuz vermek, dahası başı çekmek durumundadır. Bu mücadelede toplumun çeşitli kesimlerini ortak mücadelede o birleştirecektir. Bu görevlerin yerine getirilebilmesi için işçi sınıfının sendikal birliği yaşamsal önemdedir.

Biz tam da bunu, işçi sınıfının ilkeli ve kararlı birliğe ihtiyacı olduğunu savunuyor, mücadele ediyoruz. Bu birliği parçalamak isteyenlere karşı 180 bin üyemizle mücadele edeceğiz.

"Yeni" DİSK'i nasıl değerlendiriyorsunuz?

12 Eylül askeri darbesi, DİSK'e faaliyet yasağı getirerek yöneticilerini tutuklar, mal varlıklarına el koyarken, ben DİSK Genel-İş'in şube başkanıydım. Aynı şeyleri yaşadım. Bu uygulamaya insan haklarına aykırı, anti-demokratik bir uygulamaydı.

Belediye-İş olarak, DİSK ve bağlı sendikaların aklanmasını ve mal varlıklarının iadesini, demokrasi anlayışımız gereği sürekli savunduk. Geçen yıl beraat ettiklerinde onları ilk kutlayanlardan biri Belediye-İş'tir. Sendikamız, DİSK ve bağlı sendikaların yeniden faaliyete başladığı günlerde, işçi sınıfının demokratik ve ekonomik mücadelesinin yükseltilmesi için birliğe her zamankinden

daha çok ihtiyacı olduğunu belirtti, birlik çağrısında bulundu. Hâlâ olumlu yanıt alamadık.

Eski DİSK, geçmişi ile işçi sınıfına, tüm sendikal harekete malolmuştur. "Yeni" DİSK'in önündeki görev ise, sendikal hareketi bölmek değil birliği savunmak, ve gerçekleştirmek için cesur adımlar atmaktır.

Belediye-İş içinde eski Genel-İş üyelerinin bugünkü ağırlığı nedir?

1980 öncesinde Genel-İş'in kapıcı, kalorifer işçileri dahil üye sayısı 71 bin dolayındaydı. Ama kapıcı-kalorifer işçilerinin durumu dikkate alındığında, bu sayının 56 bin olduğunu kabul etmek daha gerçekçidir.

1980'den sonra işkolumuzda işçi sayısı 223 bin dolayına, Belediye-İş'in üye sayısı ise 180 bine varmıştır. İşkolumuzdaki çalışma yaşı ortalama 12-13 yıldır. Bunları dikkate aldığımızda, genel hizmet işkolunda eski Genel-İş üyelerinin 10-15 bin kadar olduğu düşünülür. Bu işçilerin de büyük çoğunluğu sendikamız üyesidir.

"Yeni" Genel-İş'in grev kırıcılığıyla başlayan, sendikal birliği parçalamaya yönelik "örgütlenme" girişimleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Genel-İş, onbinlerce belediye işçisinin greve çıktığı bir dönemde örgütlenme çalışmalarına başladı. Bu haklı mücadeleye destek ve dayanışma göstermesi gerekirken, işçilerin birliğini zayıflatacak bir çalışmaya girdi. Bu acelesi, örgütlenme anlayışından kaynaklanıyor.

Genel-İş tabanda örgütlenme yapmıyor. Belediye başkanları ile görüşerek, onların desteğiyle örgütlenmeye çalışıyor. Bu ör-

gütlenme modeli sarı, bu anlayış sarı sendikacılıktır.

Genel-İş örgütlenme çalışmalarında "yuvaya dön" çağrısı yapmaktadır. Bir kez, işkolunda eski Genel-İş üyesi 10-15 bin işçi çalışmaktadır. Buna ek olarak Genel-İş bu çağrışı, onların bugünkü sendikal anlayışını dikkate almadan, hak ve özgürlüklerini kendi özgür iradeleri ile kullanmalarının doğal bir hak olduğunu da hiçe sayarak yapmaktadır.

Genel-İş yürürlükteki sendikal yasaları görmezlikten gelmekte, yalan propaganda yapmaktadır. Bazı işyerlerinde 2 Kasım 1992 tarihinde yetkili sendika için çoğunluk tesbiti istenecek. Belediye-İş'ten istifa eden olursa, bunların üyeliği yasa gereği 3 ay daha geçerli olacağından, 3 Ağustos 1992'den sonraki istifalar durumu değiştirmeyecek, işyerlerinde yetkiyi Belediye-İş alacaktır.

Sonuçta, Genel-İş'in bazı üyelerimizi bilgisizce ve kasıtlı olarak, kişisel çıkar hesapları ve kimi belediye başkanlarının desteğiyle istifaya zorlamasıyla, tüm işçiler kaybedecektir. Hem yetki süreci, aylarca uzayacak, hem de dayanışma aıdatı toplu sözleşme imzalandıktan sonra geçerli olacağından, Belediye-İş'ten istifa eden işçilerin toplu sözleşme farklarını alması engellenmiş olacaktır.

Genel-İş'in belediye işçilerini hak kayıplarına uğratmaya hakları yoktur.

Kaldı ki, "yuvaya dön" çağrısı yaptıkları çoğu eski Genel-İş üye ve sendikacıları, bugün Belediye-İş'te genel merkez, şube yöneticisi ya da işyeri sendika temsilcisidirler.

1986-1989 döneminde Belediye-İş'in şube ve merkez genel kurullarında önemli değişim yaşanmış ve bu, Belediye-İş'in sendikal anlayışını etkilemiştir. Belediye-İş bugün sendika-içi demokrasi ve militan mücadele anlayışıyla sendikal yaşamda saygın bir yere sahiptir.

Merkez genel kurulunuz önümüzdeki ay içinde yapılacak. Bu konuda söylecekleriniz var mı?

Belediye-İş, sendika-içi demokrasiyi her koşulda, her düzeyde yaşama geçirmeyi temel amaçlarından birisi olarak gördü.

Geçtiğimiz dönemde, işyerlerinde delege seçimlerinde seçim ilkesi titizlikle uygulandı. Şube yönetimleri seçimle geldi, seçimle gitti. İşyeri sendika temsilcileri de işçilerin seçimleriyle belirlendi. Yasal "atama", yalnızca seçim sonuçlarının onaylanması oldu.

Bu temelde inanıyorum ki, sendikamız 4.Olağan Genel Kurulu'ndan kararları ve yönetim yapılanmasıyla, güçlenerek çıkacaktır. ●

Geçtiğimiz haftalar içinde Genel-İş sendikasının grev kırıcı ve bölücü saldırılarıyla karşı karşıya kalan Türk-İş'e bağlı Belediye-İş sendikasının çıkardığı güzel bildiriği aynen yayınlıyoruz

İşçi sınıfının birliği mi, Sendikal rekabet mi?

Belediye-İş sendikamız, öncelikle işçi sınıfımızın birliğini sağlamak ve güçlendirmek için mücadele ediyor. Neden?

Neden öncelikle birlik sorununu çalışmalarımızın odak noktası yapıyoruz? Bu soruya çeşitli yaklaşımlarla cevap vermek mümkün. Ama sonuçta tüm cevaplar aynı odakta, aynı hedefte birleşecektir: BİRLİKTEN KUVVET DOĞAR!

Biz işçiler olarak ne istiyoruz? Neden sendikalarda örgütlendik? Çünkü işçiler olarak tek tek işverenlerin karşısına çıkıp hak alمامız mümkün değildir. Hatta artık işverenlerin örgütlendiği, birlikte hareket ettiği ve uluslararası işveren örgütlerinin var olduğu günümüz koşullarında bu hiç mümkün değildir.

Demek ki sendikalar öncelikle işçi sınıfının ekonomik, sosyal hak alma örgütleridir. Sendikaların hak alma mücadeleleri çok geniş bir alana yayılır. Örneğin işçi sınıfımız, ülkemizin demokrasi mücadelesine omuz vermek, hatta başı çekmek zorundadır. Ülkenin ve toplumun her alanda ilerlemesini, çağdaşlaşmasını sağlayacak her hareketin başında olmak zorundadırlar. Bu mücadelede toplumun çeşitli kesimlerini ortak mücadelede birleştirecek olan, yine işçi sınıfımızdır.

İşte, işçi sınıfının örgütleri olarak sendikalarımıza böylesi mücadeleler içinde görevler düşmektedir. Bu görevlerin yerine getirilebilmesi ise ancak ve ancak işçi sınıfının birliği, tabii *öncelikle sendikal birliği* ile mümkündür.

Demek ki "birlik", "işçi sınıfımızın birliği", sadece kağıt üzerinde kalan bir iyi niyet temennisinin ötesinde işçi sınıfımız için, tüm toplum için yaşamsal önemdedir.

Genel-İş'in birlik anlayışı

Genel-İş sendikasının "işçi sınıfının birliği" diye bir sorunu yok. Mersin şubelerinin dağıttığı bildiride bu soruna hiç yer vermediler. Onlar kendi ifadeleri ile "bulanık suda balık avlayıp", "oltayı

boşa atmaktadır". Gelin suyu nasıl bulandırdıklarına, oltayı nasıl boşa attıklarına birlikte bakalım.

Birinci olarak: Mersin Belediye işçilerine çağrı yapıyorlar. "Yuvaya dönün" diye. Tek dayanakları ise Anamur belediyesi işçilerinin %95'inin Genel-İş'te örgütlendiğini, kalan %5'in ise izinli, istirahatli olduğunu en kısa zamanda Anamur'da %100 örgütleneceklerini söylemeleri.

İşte aldatmaca, "bulanık suda balık avlamak" tam da burada kendini göstermektedir. %95, %100 rakamları ile kafa bulandırıyorlar. Gerçekleri açıklamıyorlar.

Anamur belediyesinde toplam işçi sayısı 150'dir. Bunun 140'ı Genel-İş'e üye olmuştur. 5 bin Mersin işçisine "140 işçi bize geldi siz de gelin" diyemiyorlar, Anamur'un "%95'i geldi, siz de gelin" diyorlar.

İkinci olarak: Üyelerimizin belediyelerden olan birikmiş alacaklarını yakın zamanda biz tahsil edelim diyorlar... Hatta bazı bölgelerde sözlü olarak, "bu alacakları Genel-İş olarak biz işçilere ödeyeceğiz, daha sonra işverenden tahsil edeceğiz" diyorlar. Bu nasıl sendikacılık, bu nasıl sendikal ilke?... İşçileri para ile satın alabileceklerini mi sanıyorlar?

Üçüncü olarak: Genel-İş sendikası Disk'in sendikal ilkelerini alt alta sıralıyor ve Belediye-İş'e "12 yıldır kış uykusuna yatan sendika", "toplular sözleşmeyi yapıp da uygulamayan sendika" diye saldırıyor.

"Sınıf ve kitle sendikası", "tabanın söz ve karar sahibi olması"... Bu ilkeleri alt alta, yanyana sıralayınca ne sınıf, ne de kitle sendikası olunur. Ve bu ilkeler, işverenle anlaşıp işçiye baskı yaparak sendika değiştirmeye zorlamak anlamına *hiç* gelmez.

Genel-İş'in yaptığı, öncelikle SHP'li belediye başkanlarını ziyaret ederek "başkan işçilerini bize ver" diyerek örgütlenme çabasıdır. Ancak birçok yerde sağduyu sahibi belediye başkanı "böyle sen-

dikacılık olmaz" diyerek böylesi istekleri geri çevirdi. Bu durumda Genel-İş'in iddia ettiği "Disk'e üye olursanız işinize son verilecektir" lafının da nereden kaynaklandığı ortaya çıkıyor.

Genel-İş üyelerimize gelerek "belediye başkanı ile de anlaşık bize üye olacaksınız" diyerek üyelerimize baskı yapmaktadır. Yalanla, baskıyla, siyasi tercihle örgütlenme çalışması Genel-İş'in sendikal ilkesi midir?

Dördüncü olarak: Sendikamız Belediye-İş, tek bir üyesini dahi "istifa edersen toplu sözleşmelerden yararlanamazsın" diyerek tehdit etmemiştir. Elbette mevcut yasaya göre "dayanışma aidatı" (normal aidatın 2/3'ü) ödeyerek toplu sözleşmeden yararlanacaktır.

Bu durumda işçi iki sendikaya birden aidat verecektir. Ve dayanışma aidatı ödemeye başladığı tarihten itibaren toplu sözleşmeden yararlanacaktır. Yani toplu sözleşmenin yürürlük tarihi ile imza tarihi arasında geçen süre içinde dayanışma aidatı ödemesi yapamayacağı için, bu süreyi kapsayan toplu sözleşme farklarını alması mümkün olmayacaktır.

İşte bu Genel-İş'in açıklamadığı bir başka "yasal" çelişkidir. Genel-İş, "hiçbir hak kaybına uğramayacaksınız" derken bu gerçeği de söylemekten çekiniyor.

Burada Genel-İş'in siz işçilerden gizlemeye çalıştığı yasal bir gerçeği daha açıklamak istiyoruz:

Mersin belediyesi işyerlerinde yasal zorunluluk olarak 2 Kasım 1992 tarihinde yetkili sendika için çoğunluk tespiti istenecek. Mevcut duruma göre Belediye-İş'ten istifa edenlerin üyelikleri yasal olarak 3 ay daha geçerli olacağından, 3 Ağustos 1992 tarihinden sonra gerçekleşen istifalar durumu etkilemeyecektir. Çünkü yasalar gereği, herhangi bir sendikadan istifa edildiğinde üyelik üç ay daha devam etmektedir. (Sendikalar Yasası md.20)

Bu durumda Mersin beledi-

yesi işçileri için yetkili sendika tespitinde Genel-İş için geçerli üyelik belgeleri 3 Ağustos'tan önceki üyeliklerdir. Yani sendikamız Belediye-İş, Mersin belediyesinde *yetkili sendikadır* ve 1993 1 Mart'ta başlayacak toplu iş sözleşmelerini de sendikamız bağtlayacaktır. (Aynı prosedür Anamur belediyesi için de geçerlidir.)

Sonuçta ne olacak? Eğer Genel-İş sendikası bilgisizce veya kasıtlı olarak, kişisel çıkar hesaplarıyla işçileri bölmeye, onları baskıyla, tehditle, yalanla Belediye-İş'ten istifa ya zorlarsa, kaybeden işçiler olacaktır. Genel-İş hem yetki sürecini aylarca uzatacak, hem toplu iş sözleşmesi imzalandıktan sonra dayanışma aidatı geçerli olacağından, toplu iş sözleşmesi farklarını Belediye-İş'ten istifa eden işçilerin almasını engelleyecektir.

Genel-İş'in işçileri hak kayıplarına uğratmaya hakkı yoktur.

SENDİKAL MİRAS

Genel-İş örgütlenme çalışmalarında "yuvaya dönün" çağrısı yapıyor. İşçi sınıfının gerçek hak sahibi olduğu para ve mal varlıklarını aldılar. Şimdi belediye işçilerine "siz de bizim eski üyelerimizsiniz, yuvaya dönün" diyorlar. Para ve mal varlıklarını adeta babadan kalan bir miras gibi görenler, işçi sınıfına da "miras" gözüyle bakıyorlar.

Bugün 28.ışkolunu oluşturan "genel hizmetler" işkolunda işçi sayısı 222 bin 800'dür. **Bu işçilerin %81'i - yani 180 bini - sendikamız Belediye-İş'te örgütlüdür.**

Şimdi dilerseniz 12 yıl öncesine dönelim.

12 Eylül 1980'de Genel-İş sendikasının faaliyeti durdurulduğunda üye sayısı resmi kayıtlara göre 71 bin idi. Ancak bunların 15 bin kadarı kapıcı-kaloriferci işçileriydi. Yani Genel-İş'in o dönemde aidat ödeyen üye sayısı 56 bin civarında idi. Yine 12 yıl önce işkolumuzda toplam işçi sayısı 80-85 bin kadardı.

Aradan geçen 12 yıl boyunca

ca emekli olan, istifa ederek ayrılan, işten çıkartılan, işkolunu değiştiren işçileri çıkartırsak (Genel-İş'in aidat ödeyen işçilerinden) 10-15 bin civarında Genel-İş kökenli üyemiz var demektir. Bu üyelerimiz ise sendikaları Belediye-İş'e gerçekten sahip çıkmaktadırlar ve sendikal birliği savunmaktadırlar.

İşte Genel-İş'in "yuvaya dönün" dediği bu 10-15 bin işçidir. Oysa bugün işkolumuzda 222 bin işçi vardır. 12 yılda yeni bir kuşak işçiliğe başlamıştır. İşkolumuzun büyüme oranı %150'lere varmıştır.

Genel-İş bu gerçekleri görememiş, *ayrılıkçı bir mantıkla* eski üyelerine "yuvaya dönün" çağrısı yapmaktadır.

Yine hatırlatalım Genel-İş'in "yuvaya dönün" diyerek çağırdığı eski üyeleri, bugün sendikamızın yönetim kademelerinde görev yapmaktadırlar. Temsilcilerimiz, şube başkanlarımız, hatta genel yönetim kurulu üyelerimiz içinde Genel-İş üyeleri ile şube başkanları bulunmaktadır.

Tekrar ediyoruz, sendikalar hem demokratik bir kuruluş olarak ve hem de maddi mal varlıkları ile hiç kimseye "miras" kalamaz. Hiç kimse de bir "mirasyedi" gibi davranamaz.

Ve yine tekrar ediyoruz, biz işçi sınıfımızın "ilkeli ve kararlı bir birliğe ihtiyacı vardır" diyoruz ve bunu gerçekleştirmek için mücadele ediyoruz. Bu birliği parçalamak, engellemek isteyen kim olursa olsun onlara karşı da 180 bin üyemizle mücadele edeceğiz.

Eğer Genel-İş'liler dürüst ve samimi iseler, gerçekten işçi sınıfının kazanmasını istiyorlarsa sendikal rekabeti hortlatacak davranışlardan kaçınırlar ve bizim "işçi sınıfının birliği" çağrımıza gereken desteği verirler.

Yaşasın sendikal birlik!

Yaşasın Belediye-İş!

“Büyük Grev” deneyim kazandı

Belediye-İş sendikası genel disiplin kurulu başkanı **Cahit Kara** yazıyor

Belediye işçilerinin “büyük grevi” genel hizmetler işkolunda ilk defa yaşanan yasal ve kitlesel grev olmuştur.

30 Temmuz 1992 günü, İstanbul, Ankara, Adana, Trabzon, İzmir ve daha sonra İzmir’in eklenmesi ile 43 bin belediye işçisinin çıktığı bu grev, işçi sınıfımızın mücadele tarihine olumlu ve olumsuzlukları ile “büyük grev” olarak geçecektir.

1982 Anayasası ve çalışma yaşamını düzenleyen yasaları, sendikal hak ve özgürlükleri sınırlandıran, sendikaları işlevsiz kılmayı amaçlayan bir anlayışın ürünü olarak ortaya çıkmıştır, bugün de yürürlüktedir.

Çalışma yaşamının yaşamsal sorunları vardır. Bunlardan birincisi *iş güvencesidir*. 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra sürekli artan sayıda işçi çıkarılmaktadır. İşçiler her sabah işe giderken çalışıp çalışmayacaklarının endişesini yaşamaktadır.

1475 sayılı İş Yasası’nın 13.maddesi, işverenlere gerekçe göstermeden dilediği gibi işçi çıkarma hakkı vermektedir.

İkincisi, son yıllarda bütün sektörlerde görülen, giderek yaygınlaşan, *taşeronlaşma ve özelleşme* girişimleridir. 1992 yılında genel hizmetler işkolunda da belediye hizmetlerinin taşerona verilmesi ve özelleşme çabaları görülmektedir. Bu uygulamalara yönelişle, belediyelerde çalışan işçilerin iş güvencesi tehdit edilmekte, ayrıca 3,5 milyon işsiz olduğu ülkemizde sosyal güvenlikten yoksun, asgari ücretle işçi çalıştırılarak emek sömürsü yapılmaktadır. Özelleşme ve taşeronlaşma çabalarının altında yatan başka bir gerçek de *sendikasılaştırma* anlayışıdır.

1989’da işçilerin bahar eylemlerinde ön safta yer alan ve etkin olarak katılan belediye işçileri, 1990 yılına gelindiğinde Belediye-İş’in belediyelerle bağladığı toplu sözleşmelerle, 10 yıllık hak kayıplarını önemli ölçüde ortadan kaldırmış ve bu sözleşmeler 1990 yılında imzalanan kamu-KİT ve özel sektör sözleşmelerinde örnek alınmıştır. Belediye-İş’in İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri ile imzaladığı 1990 sözleşmesi, “çöpçü maaşı, profesör maaşını geçti”

yakıştırmaları ile kamuoyunda yoğun tartışılmıştır.

İşte böylesi bir süreçten sonra 1992 yılına gelindiğinde 1 Mart 1992 tarihinden geçerli olacak sözleşmenin çalışmaları başlamıştır.

Sözleşme taslağı tabanın istemleri gözönüne alınarak hazırlanmıştır. Sözleşme görüşmelerinin daha ilk oturumlarında belediye işverenlerinin 1990 sözleşmesi ile kazanılmış hakları bile geriye götürmek niyetleri açıkça ortaya çıkmıştır.

Yasal sınırlamalar içinde süren sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamayınca, Belediye-İş Sendikası, 70 bin işçiyi kapsayan, ancak bazı işyerlerinin grev kapsamında olmaması nedeniyle 43 bin belediye işçisi ile 30 Temmuz 1992 tarihinde greve başlamıştır. Grevde, şube ve işyeri grev komitelerinde 2000’e yakın işçi görev almıştır. Her gün binlerce işçi grev yerinde grev gözcüsü olarak nöbet tutmuştur. Bakanlar Kurulu’nun ertelemesine kadar 14 gün süren grevde önemli dene-

yimler elde edilmiştir.

Grevin öğrettikleri

Belediye işçileri greve çıktıkları gün kamuoyunun desteğinden yoksundular. Sendikalar ve demokratik kuruluşlar greve yeterli destek ve dayanışmayı göstermemişlerdir. Grev öncesi basının ve medyaların yayınları, belediye işverenlerinin gerçek olmayan “çöpçü 10 milyon, 18 milyon maaş istiyor” yolundaki açıklamaları ile de kamuoyu yanlış yönlendirilmiştir.

Grev süresince basın ve TV kanalları sürekli taraflı yayın yaparak belediye işçisinin grevini kırmayı amaçlamıştır. Halk işçiyi karşı kışkırtılmak istemiştir. Yer yer görülen çöp toplama ve kaldırma girişimleri ile provokatif zeminler oluşmuş, ancak belediye işçisi bu oyunlara gelmemiştir.

Grev öncesi, Belediye-İş Sendikası’nın işçilerin haklı taleplerini yeterince kamuoyunun bilgisine sunmadığı da bir gerçektir. Grev süresince de

sendikanın propaganda çalışmalarının, TV ve basın karşısında yetersiz kaldığı görülmüştür.

Ancak, tüm olumsuzluklara rağmen, genel hizmet işkolunda ilk defa yaygın bir grev yaşanması, bu işkolunda da greve çıkılabileceğini göstermiş, işçiler 14 gün disiplinli ve kararlı şekilde grevi sürdürmüşlerdir.

Greve sadece ücret için çıkmadığı, “iş güvencesinin sağlanması, taşeronlaşma ve özelleştirmenin ortadan kaldırılması” için de çıktığı, kamuoyunca anlaşılmıştır.

Bakanlar Kurulu’nun grevi 60 gün süre ile erteleme ile de, hükümetin işçi sınıfının sendikal haklarına, ekmek ve onur mücadelesine nasıl baktığı bir kez daha ortaya çıkmıştır. Hükümet anti-demokratik, insan haklarına aykırı bu karar ile kimden yana olduğunu da ortaya koymuştur.

Sonuç olarak, belediye işçisinin bu grevdeki deneyimleri ilerideki mücadeleye ışık tutacaktır. Grev herşeye rağmen amacına ulaşmıştır. ●

Belediye-İş grevinin başarısı

Belediye-İş grevi, sözleşme sonuçlarının yanı sıra, grev kırıncısı ve bölücü patron çavuşlarını sergilemesi açısından da başarılı olmuştur

Belediye-İş grevi sırasındaki gelişmeler gösterdi ki, “yeni” Disk’in ve SHP/DYP koalisyonunun Belediye-İş’e doğrudan ya da dolaylı saldırılarının ortak hedefi grevi kırmak ve genel hizmet işkolunda işçilerin sendikal birliğini parçalamaktır.

Genel-İş 10’u aşkın merkezde “örgütlenme” çalışmalarını grev öncesinde başlattı. Bu işçiyi hain, *bölücü* tutumunu grev süresince ve grevin ertelenmesinden sonra da sürdürdü. SHP’li belediyeler taşeron kullanımını hızlandırıp yoğun işçi çıkardılar, hükümet elindeki olanakları grevin toplumsal desteğini yoketmeye kullandı. Her eğilimden ve kökenden

işçi düşmanları radyo-TV aracılığıyla ortaya çıkartıldı.

Büyük grevde “sollar”ın hançeri de işçi sınıfını yaraladı, hâlâ yaralıyor. Patronların Disk’ini cıdalayıp ileri işçilere “yedirme” görevi “sol”lara düştü. (En taze örneği Mersin.)

İşçi haklarını ödemeyen belediyelerin desteğinde işçilerin birliğini bozmaya çalışmak, hangi kitapta yazıyor?

Belediye-İş sözleşmesi fiili asgari ücreti belirleyecekti ve grev bu nedenle sınıfın tamamı için yaşamsal önemdeydi. Türk-İş’in 1992 sonuna kadar 480 bin işçinin sözleşmelerini bağtlayacağını, bu sayının yılbaşında 700 bine yükseleceğini düşünürsek, bu grevin muazzam önemi daha iyi anlaşılır.

Bu ortamda *aktif dayanışma* mutlak bir zorunluluktur. Ne yazık ki, Belediye-İş grevinde

NEJAT YAZICIOĞLU

sendikalararası dayanışma işlememiş, işletilememiştir. Sendikal hareket, belediye işçilerine borçludur.

Grevde Belediye-İş genel merkezi de eylem planlamalarında geleneksel yöntemlere fazlaca ağırlık vermiş, fırsatları çabuk ve kamuoyunu özlü bilgilendirme ve kazanma yönünde değerlendirememiştir.

Örneğin tüm işçi ailelerinin seferber edilmesi, işçilerin çocuklarıyla birlikte grevde öne çıkmaları, kendi ekmek kavgalarını kamuoyu önünde savunmaları planlanıp uygulamaya konulabilirdi. Basındaki işçi düşmanı saldırılara ileri teknolojiyen de yararlanarak, gerçeği ortaya koyan *saldırgan* ve yığinsal bir karşı-propagan-

dayla yanıt verilebilirdi.

Bunlar hem sendika yönetimi üzerindeki baskıları azaltmaya, hem de sendika-içi demokrasinin daha hızlı gelişmesine hizmet ederdi. Bu zenginlikten yararlanılamamıştır.

Yine de, tüm eksikliklerine karşın, “Büyük Grev”de:

* “35 saatlik çalışma haftası” gibi canalcı istemler işçi sınıfının eylem gündemine getirilmiştir.

* “Milan eylem, sendika-içi demokrasi, sendikal birlik”, işçinin kavganın her anında gereksindiği araçlar olarak ortaya çıkmıştır.

* Sendikal birlik ilkesi somutta güçlenmiştir. Belediye-İş, Genel-İş’in -cepleri kendilerine ait olmayan milyarlarla dolu -bölücü “örgütçülerine” karşı

bütünlüğünü başarıyla savunmuştur, savunmaktadır.

Eski Disk’in bugün Türk-İş üyelerince yaşıtılan militan mücadele ruhunu sahiplenmek “yeni” Genel-İş’in başarabileceği bir iş değildir.

“Yeni” Genel-İş, sendika düşmanı belediye işverenlerinin dümen suyunda pervasızca “ilerlemekte”, sendikal birliğe düşmanlığını saklamamaktadır.

Devletin şu ya da bu kesimine kilitlenerek işçileri satın alma, “Belediye-İş’ten üye koparak örgütlenme” girişimleri, burjuvazinin çavuşlarına yaraşır. İşçiler Genel-İş somut örneğinde bunu öğreniyorlar.

Belediye-İş grevi, sözleşme sonuçlarının yanı sıra, bu gibi yazılamayan kazanımları nedeniyle de, önceden hesaplanamayacak başarılı sonuçlar vermiştir. ●

İKİ MEKTUP

Birinci mektup

SAYIN NECATİ ÇELİK,
Genel başkan,
Özgıda-İş sendikası, Ankara

1947 yılında kurulan sendikamız Türkiye Gıda-İş'in faaliyetleri 12 Eylül 1980 askeri yönetimi tarafından durdurulmuş ve kapatılması isteği ile askeri mahkemelerde yargılanmıştır. Bu yargılanma 11 yıl sürmüş ve beraatle sonuçlanmıştır. Sendikamız, tüzüğünü 1983 yılında çıkarılan yeni Sendikalar Yasası'na uygun hale getirerek organlarını oluşturmuştur. Bugün, ülke düzeyinde kurduğu örgütlenme kadrosu ile sendikal örgütlenmeye hazır hale gelmiştir.

Sendikamız, kuruluşundan beri sendikal mücadelede demokratik ve barışçı yöntemleri esas almıştır. İşyerinde, işkolunda ve uluslararası alanda sendikal hareketin birliğini ön planda tuttuğumuzdan sendikalararası ilişkilerde de sürekli diyalog ve uzlaşmaya açık olmaya özen göstermekteyiz. 12 Eylül yönetimi, üyelerimizi deyim yerindeyse silah zoruyla sendikalarından koparmıştır.

Bu anti-demokratik ve keyfi uygulamalar sonucu *üyelerimizin bir kısmı, iradi olmayan bir şekilde sendikadan üye olmak zorunda kalmışlardır.* (abç) Böylece bu üyelikler, özgür bir tercihle değil, zorlama ve yapay bir şekilde gerçekleşmiştir. Oniki yıl aradan sonra *üyelerimizin sendikayı ve sendikal ilkelerini benimsediği şeklinde bir görüşünüzün olabileceği kuşkusunu* taşıyoruz. (abç)

Sorunların demokratik yolla çözülmesini kabul edeceğinizi inancıyla 12 Eylül öncesi yetkili olduğumuz işyerlerinde, tarafsız bir komisyon gözetiminde yapılacak gizli oy, açık sayımla (referandum) işçilerin sendikalarını özgürce seçmesini sağlayalım. Bu çözüm, hem işçilerin sendikalarına olan güvenlerinin artmasına, hem işçi sınıfının birliği yolundaki engellerin aşılmasına, hem de sorunları demokratik yöntemlerle çözme geleneği'ne katkıda bulunacaktır.

Sendikamız, bu konunun *İstanbul Barosu'nda*, 28 Ağustos 1992 Cuma günü saat 10.00'da görüşülmesini uygun bulmaktadır.

Görüş ve önerilerinizi bek-

Sendikal harekette “patronların DİSK'i” olarak yerini almaya kararlı görünen “yeni”DİSK'e bağlı Türkiye Gıda-İş tarafından Hak-İş'e bağlı Özgıda-İş sendikasına gönderilen bir mektubu ve Özgıda-İş'in cevabi mektubunu yayınlıyoruz

İkinci mektup

SAYIN MEHMET MIHLACI,
Gıda-İş sendikası
Genel başkan vekili,
Ahmet Kutsi Tecer cd.
No:12 kat3 Mesa/İstanbul

İLGİ: 21.8.1992 tarih ve 192/142 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınızı incelediğimizi ve sendikalar arasında sürekli diyalog kurulmasına ilişkin dileklerinize aynen katıldığımızı ifade etmek isterim.

Sendikamız ve üyesi olduğumuz Hak-İş konfederasyonu, ilke olarak işçi hareketinin birlikteliğini savunmaktadır. Bu amaçla, Türk-İş konfederasyonuna sık sık çağrı yaparak 9 Kasım 1987 tarihinde Türkiye'de ilk kez bir işçi zirvesinin gerçekleşmesine öncülük etmiş, 1991 yılında 3 Ocak genel eylemine destek vermiş, 1992 yılı 1 Mayıs kutlamalarına da aynı amaç ve ilke ile öncü ve olumlu katkı sağlamıştır.

12 Eylül 1980 tarihinde Milli Güvenlik Konseyi'nin 8 no'lu kararı ile faaliyeti durdurulan Hak-İş ve bağlı sendikalarla, yöneticilerimiz, ihtilal yönetiminin tüm anti-demokratik uygulamalarına muhatap olmuşlardır. Bu dönemden sonra, güdümlü devlet sendikacılığına karşı haklı bir tepki koyan işçilerin kendi özgür iradeleriyle ve gönüllük temelinde noter aracılığıyla sendikamızı tercih etmeleri, örgütlenmemize yoğun katkı sağlamıştır.

Sizin sendikal faaliyetlerden uzak olduğunuz bu dönemde, Türkiye genelinde gıda işkolunda 7 ve ayrıca bölgesel bazda da birkaç sendikadan daha bulunduğu ve örgütlenme faaliyeti gösterdiğini belirtirsek, onca sendika içerisinde Özgıda-İş'in tercih edilmesi ve üye sayısının 65 bine ulaşmış olmasının mana ve önemi çok daha iyi anlaşılmalıdır.

Yine sizlerin zorunlu olarak uzak kaldığınız ve sendikal koşullarını tanıma olanağı bulamadığınız o dönemde, gıda

işkolunda faaliyet gösteren on'a yakın sendikadan bugün ancak ikisi ayakta kalabilmeyi başarmıştır. Bunlardan birisi Tek Gıda-İş'tir ve hangi desteklerle ayakta durduğu herkesin malumdur. Bizimle aynı şartlarda yarışa çıkan diğer sekiz sendikanın çalışma yaşamından silinmesi sadece yasaların acımasızlığı ile izah edilemez. Bununla birlikte, Özgıda-İş'in tüm olumsuz koşullara rağmen üye sayısını yirmi binlerden altmışbeşbinlere çıkartmış olmasında yasaların acımasızlığı ve dayatmalarına karşın işçilerin sendikamıza olan güvenleri ve doğru tercihleri, sendikamızın demokratik yapısı mücadelecilik kimliği ile bize dinamizm ve kararlılık kazandıran sarsılmaz ilkelerinin payı da, hiç kimsenin gözardı edemeyeceği kadar büyüktür.

Zaman, oniki yıl boyunca, 12 Eylül gününde takılıp kalmamıştır. Ücret ve çalışma koşulları ihtilal şartlarıyla daha da kötüleşmiş, gelir dağılımı emek aleyhine bozulmuş, sosyal dengeler altüst olmuştur. Bu durum ise sendikal rekabeti alabildiğine artırmıştır.

İşçiler de o günlerde kendi tercihlerini faal sendikalar içerisinde özgür iradeleriyle kullanmışlardır. Bugün ise emeklilik, ölüm, vs. nedenlerle işten ayrılmalar dışında, bi-

zim tespitlerimize göre, halen kamu sektöründe çalışanların ortalama hizmet süresi 12, özel sektörde ise 9 yıl civarındadır. Tüm bu gelişmelerin ne anlama geldiğini her sendikacı çok iyi bilmektedir.

Bütün bu gerçekler ve gerekçelere rağmen, sendikamız öteden beri çalışma hayatı ile ilgili tüm yasaların 12 Eylülcülerin tekelci anlayışından arındırılarak, demokratikleştirilmesini savunmaktadır.

“Sendika seçme özgürlüğü, bağımsız ve baskısız sendikacılık, müdahalesiz toplu sözleşme ve grev hakkı” sendikamızın savunduğu temel ilkelerdendir.

Ne var ki tüm bunları savunurken, işçi haklarının örgüt çıkarlarına indirgenmesi asla kabul edilemez. *Hiçbir örgütün çıkarları işçi hak ve menfaatlere önde olamaz.* (abç) O halde yapılması gereken şey mer'î mevzuatın demokratikleştirilmesi için siyasi mekanizmayı etkileyecek eylem ve etkinlikleri gerçekleştirmektir. İşçi konfederasyonları ve sendikaların gündeminin ilk maddesi de bu olmalıdır. Tarafların emrivakiler yerine, önceden mutabık kalacağı yer ve günde toplanarak konuyu tartışmaları, denklik ve karşılıklı saygı gereklerindendir.

Yoksa yetkili olduğumuz işyerlerinde, yasal mevzuatta bulunmayan “referandum” yapılmasını istemek, *bizde bulunduğu varsayılan üyeler tarafından ödenen aidatlarla oluşan sendikamızın para ve mal varlığına da bizim ortak olduğumuz ve ne kadarının bize devredilmesi gerektiğini konuşmak üzere* (abç) toplantı talep etmemizin doğruluğu ile eşanlamıdır.

Varsayımlara dayalı gerekçelerle, başka sendikalardan üye talep etmek ve sendikalaşmış işçilerin bölünmesini istemek yerine *sendikamız, sendikası işyerlerinde örgütlenmenin daha doğru ve gerekli olduğuna* (abç) inanmaktadır.

Böyle bir tercih, sendikal işçi oranının artmasına ve işçi hareketinin güçlenmesine katkı sağlayacaktır. Bu konuda da sendikamızın her türlü bilgi ve deneyimi ile sendikanızla yardımlaşma ve dayanışma içerisinde olacağının bilinmesini isterim.

Yazınızda istediğiniz görüş ve önerilerimizi sunmaktan ve sizinle paylaşmaktan zevk duyacağımızı belirtir, başarılar dilerim.

Salim Uslu, genel sekreter,
26 Ağustos 1992

Disk Gıda-İş utanmadan Özgıda-İş'ten “örgüt” istiyor

Okuduğunuz gibi, Disk/Gıda-İş yönetimi, Hak-İş'e bağlı Özgıda-İş'ten, “iradi olmayan” tercihlerle, tam 11 yıl Özgıda-İş'e hapsedilmiş(!) üyelerini “geri istiyor”. Hem bölücü, hem de küstah!

Hani, Disk Ören toplantısında “sendikası işçilerin örgütlenmesini” kararlaştırmıştınız? Hani sendikal birlik yanlısıydınız? Hani, işçi sınıfının genel çıkarlarını dar örgüt çıkarından üstün tutacaktınız?

Kasalarımızdaki paralar, eski Disk üyelerinin - ki şimdi Tekgıda-İş'te, ya da Özgıda-İş'tedirler - aidatlarıdır. (Özgıda-İş yönetiminin sizin bölücü girişiminize yanıtı, yeterince olgun ve öğreticidir.) Paralarını faizleriyle birlikte geri istemeleri eski Disk üyelerinin en doğal hakkıdır. “Sendikacı” kaybettiği yıllar

için sendikadan yüz milyonlarca lira tazminat alır da eski üye parasını neden isteyemezmiş! Ayrıca, kendine arpalık arayan 60 küsur “danışman”ı yüksek maaşa bağlama hakkını kimden aldınız?

Sorunun işçiler açısından basit çözümü varken, kalkmış bir de “barodan” vb. medet umuyor, “sendika seçme öz-

gürlüğü”ne sarılıyorsunuz. Bu slogan burjuvazininin ve özü, işverenin “sendika seçme, ya da işçiyi bölme özgürlüğü”dür.

İşçi için esas olan, pazardan domates seçer gibi sendika “seçmek” değil, işveren karşısında sendikal birliktir. Onun gücü birliğinden gelir, birliği sendika-içi demokrasi güçlendirir ve ürünü militan eylem olur. İşçi sınıfının sloganı “tek sınıf, tek sendika, tek parti”dir!

Özgıda-İş'in güzel vurguladığı üzere “hiçbir örgütün çıkarları işçi hak ve menfaatlere önde olamaz”! İşçi sınıfın çıkarlarına uygun ve basit çözüm, patronların Disk'ini terketmeniz, para ve mal varlığınızla birlikte 170 bin işçinin desteğine sahip Tekgıda-İş'e **katılmanızdır!**

KAVGA

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda Değişiklik Düşünüyor

Yargı kararı olmaksızın kişi özgürlüğüne müdahale edilemeyeceği ilkesi yüzyılların mücadelesiyle kazanılmış bir haktır. Zaten yargılama hukuku da özgürlük-tutsaklık ilişkisi olarak tanımlanabilir.

Yargı kararının yokluğu keyfîlik anlamı taşır. Ve bütünüyle devletin özgürlüğe el atmasıdır. Tarihsel mücadele burjuva demokrasilerinde güçler ayrılığı olarak somutlanmış ve idareden "bağımsız" organlar, özgürlüklerin güvencesi olarak görülmüştür.

Yaşadığımız zamanda "gözetim" olarak adlandırılan ve kişi özgürlüğünün devletin polis, jandarma, bekçi gibi memurlarınca ve cumhuriyet savcılarınca sınırlanması kabul edilmiş olsa da, *süresi* hep tartışma konusu olmuştur. Çünkü ilke şudur: "Özgürlükten ancak mahkeme kararı ile yoksun bırakılabilir." Yapılıyorsa, bu bir önlem olma, yargı organı önüne çıkarma amacını taşımalıdır.

Gözetim süresinin anlamı

Gözetim süresi, bir önlem, yargıya teslim için geçen zaman olması itibarıyla, tarihsel süreçte kısalan bir çizgi izlemiştir. Hatta rahatlıkla söylenebilir ki, gözetim süresi bir ülkenin "demokratiklik" düzeyinin bir göstergesidir.

Suç durumu var ise bu saptanır ve kişi yargıya "teslim edilir". Yargı sürecinin önemsizliğinin nedeni kişinin bu süreçte birtakım savunma silahlarıyla donanma hakkına sahip olmasıdır.

Ama Türkiye Cumhuriyeti'nde gözetim süresi toplumsal muhalefetin gelişip yükselmesiyle birlikte "yargıya intikal" süresi olmaktan çıkmış, devletin kişi ile ön hesaplaşma süresine dönüşmüştür.

12 Mart ve 12 Eylül askeri diktatörlüklerinin özgürlük düşmanı tutumu gözetim süresinde görülebilir.

1929 tarihli Ceza Yargılama Yasası ile 1961 Anayasası, 12 Mart sürecinde kişi özgürlükleri aleyhine değiştirilmiş, 24 saatlik gözetim süresi 15 güne çıkartılmış ve kendi başına bir ceza olmuştur. 12

Eylül döneminde 90 güne varan bu emniyet seansları, yenden gözetim almalar ve "gözetimdeki" yaşatılan vahşet, hâlâ canlılığını korumaktadır.

Varolan düzenlemelere göre toplu işlenen suçlarda 15 gün olan gözetim süresi, bugün de bir işkence sürecidir. "Siyasal"lar başta olmak üzere - hangi suç isnadı ile olursa olsun - gözetim altına alınan insanların büyük bölümü, bir sorgulama yöntemi olarak işkence görmektedir. 15 günün bir bölümünde "yakalanan" kişiye yoğun işkence yapılmakta, geri kalan zaman kişinin "iyileşmesine" ayrılmaktadır. Gözetim süresinin bu denli uzun oluşu, işkencenin varlığının bir diğer kanıtıdır.

Taslat ne diyor?

İşkencenin ve yargısız özgürlük gaspının önüne geçilebilmesi için gözetim süresinin 24 saat ile sınırlandırılması *zorunludur*.

Oysa, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda değişiklik yapmak üzere hazırlanan ve yargı reformu(!) adı altında bugünlerde mecliste görüşülecek olan taslat, bu süre 4 gün olarak önerilmektedir. Ancak, savcının istemi ve yargıcın kararı ile 8 güne çıkabilecektir.

Bizim uzun bularak eleştirdiğimiz bu süre dahi, Milli Güvenlik Kurulu'nda az bulunmuştur. Sürenin daha uzun olması gerektiği cumhurbaşkanının veto gerekçeleri arasında yer almaktadır. Gerekçesi şudur: 4 günlük gözetim süresinde deliller yeterince toplanamaz.

Eksik delil toplamaya gözetimdeki kişi mi neden olmaktadır? Hayır. O halde neden kendi dışındaki bir olumsuzluk nedeniyle kişi özgürlüğünden yoksun bırakılınsın? Ayrıca - özellikle toplu suçlarda - gözetim altına alınanların büyük bölümü 15 günün so-

ilerleme mi gerileme mi?

Av. Ali Yıldırım

nunda özgür bırakılmakta, haklarında takipsizlik kararı verilmektedir. Bu, 15 günlük sürenin işkencenin yanında bir ceza ve yıldırma-gözdağı süresi olarak işlediğini anlatır.

Eğer gözetim süresi "en yakın yargı önüne çıkmak için geçen zaman" ise (Ceza Yargılama Yasası 128.Md. böyle diyor), 4 günlük süre işkencecilere "elinizi çabuk tutun" demektir.

Neden 24 saat değil de 4 gün? Sorun savcı yetersizliği ise, savcı bulmak devletin görevidir. Ama savcı yok diye devletin kişiyi özgürlükten yoksun bırakma hakkı yoktur.

Polis sorgusu yasallaşılıyor

Türkiye'de uzun zamandır, yargılama sırasında "polis kişiye sorguya çekme yetkisinin bulunmadığı" belirtilir ve polisin tuttuğu tutanakların hukuksal değerinin olmadığı ifade edilir. Ne var ki fiili durum bunun tersine yürür ve polisin işkence ile aldığı sorgulara dayanarak sanıklara ceza verilmesi yoluna gidilir.

Bu hukuksal fiili durum, reform taslağı ile *yasallaştırılmakta*, 1929 tarihli yasadana geriye gidilmektedir. Tasarı, "sorgunun tarzı" başlıklı 135.maddenin başlığını "ifade ve sorgunun tarzı" şeklinde

değiştirmekte, "zabıta amir ve memurlarına" sanığı sorguya çekme yetkisi tanımaktadır. Soruşturmayla "savcının muavini" sıfatı ile katılan polis, bu kez tam yetkili kılınmaktadır.

Hukukta "ifade almak" ve "sorgulamak" kavramları farklı anlamda kullanılır. İfade sadece yalnızca sanığın anlattıkları dinlenir, sorguda sorgucunun istemlerinin yanıtlanması esastır. Yasanın getirdiği "yenilikler" geridir.

İşkencenin ortadan kaldırılması için "ifade alma ve sorgu" yetkisinin yalnızca *savcıya* tanınması zorunludur.

Yine, aynı maddenin "savunma hakkı"nı düzenleyen kısmında taslağın getirdiği düzenleme kişi aleyhine bir durum yaratmaktadır. Şöyle ki, doktrinde susma hakkı tartışılırken bu hakkın bir bütün olduğu, bölünemeyeceği ve mutlaka kabul edilir. Kişinin hiçbir konuda cevap vermeme hakkının bulunduğu ifade edilir.

Taslatla ise 1.fıkra tamamen tersi biçimde düzenlenmiş, "kişiye kimliğine ilişkin soruları doğru olarak cevaplatma zorunluluğu" getirilmiştir. Biraz susulup biraz susulmaz, ayrıca kişinin kimliği gerek suça gerekse cezaya etki eden bir faktördür. Kişinin aleyhine sonuçlar yaratacak bir konuda konuşmasını zorunlu kabul etmek, insan doğası ile bağdaşmaz.

Bu nedenlerle, kişiye, yasadana varolduğu haliyle "hiçbir soruya yanıt vermek zorunda olmadığı" açıklanmalıdır.

Yakınlara haber ve avukatın savunma hakkı

Gözetim altında ölümler, "kaybolmalar" hâlâ yaşanan iğrençlikler, acılardır. Gözetim altına alınan kişilerin aileleri, arkadaşları çoğu kez durumdan haberdar olamazlar.

Cumhurbaşkanlığı, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda değişiklik öngören yasa taslağında yer verilen "yakalanan kişilerin durumla-

rı derhal yakınlarına bildirilir" hükmüne karşılık, veto yazısında "gizliliği", polisin işini sessizce görmesini savunmuş ve haber vermenin "örgütlere ikaz ve alarm anlamına geleceğini" ileri sürmüştür. Buradaki mantık insan haklarına terstir, işkenceyi savunucudur.

Bir yandan kişiye hemen avukatına başvurma hakkı tanımak, diğer yandan haber dahi verilmemesini savunmak çelişkidir.

Yasanın haber vermeyi sanığın isteğine bağlaması, bu hakkın kullanımını engellemek önünü açmak demektir. Haber vermeyecekler, gerekçesi de "sanık istemedi" olacak.

"Yakalanan kişilerin durumları derhal yakınlarına bildirilir" açık hüküm korunmalıdır.

Gözetimdeki kişinin avukatla görüşmesi konusunu sanığın isteğine bağlamak da, günümüz Türkiye'sinde uygulamada - yukarıdaki örnekteki gibi - büyük sakıncalar doğurabilir. Taslağın bazı maddelerinde olduğu gibi, avukata gözetimdeki kişinin isteğine bağlı olmaksızın duruma müdahale etme, yardımda bulunma hak ve yetkisi tanınmalıdır. Taslağın 135.maddesindeki "avukata başvuru" bu şekilde düzenlenmelidir.

İlk hedef: İşkencenin önlenmesi

Bu yazıda taslağın bütününe değerlendirmedik, yalnızca gözetim ve işkence ile ilgili bazı düzenlemeler üzerinde durduk.

Gözetim süresine kişiyi devletin keyfiliğinden alıkoyacak, ona savunma olanakları getirecek bir bakış açısı, bugün vurgulanması gereken ana noktadır.

Gözetim süresinin kısaltılmasını savunmak, temel insan hak ve özgürlükleri yönünde demokratik bir istemdir. Başarıyla savunulursa, her kazanım gibi geniş kitlelerin lehine yazılır.

Sömürü üzerine oturan siyasal düzenlerde insan hakları ve hukuk ihlallerine getirilecek bütünsel çözüm, kuşkusuz sistemin aşılmasıdır. ●

FORMU(YA DA KOPYESİNİ) VE ABONELİK BEDELİNİ ÖDEDİĞİNİZİ BELİRTEN BELGENİN KOPYESİNİ KAVGA ADRESİNE POSTALAYINIZ.

Adı/Soyadı:

Sokak/no:

Şehir:

Ülke:

Posta kodu:

Telefon:

İmza:

Abone bedeli

Yurtiçi:

İngiltere:

Almanya:

Fransa:

İsviçre:

Amerika:

Avustralya:

☐ Banka havalesi ☐ Posta havalesi ☐ Nakit

Tarih: / /1992

6 sayı

☐ 40 000TL

☐ 9 Sterlin

☐ 40 DM

☐ 100 FF

☐ 33 SFr

☐ 27 S

☐ 27 S

YURT İÇİ ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:

Piyerloti Caddesi,

No: 17/4,

Çemberlitaş, İstanbul.

Tel: (1)5168464 / 63

Banka havalesi:

Yapı ve Kredi Bankası,

Aksaray Şb.

Genel Ajans,

Hesap No: 3549-3

YURT DIŞI ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:

Avrupa Genel Temsilciliği:

Murtaza Dersimli,

P.O.Box 1822, Londra N1.

İngiltere.

Banka havalesi:

National Westminster Bank,

Hackney Amhurst Branch

20 Amhurst Road, London E8 1JW

Hesap: KAVGA no:15189899

İgdaş işçileri, *Kavga* aracılığıyla kamuoyuna sesleniyor

Haklının yanında olun

İĞDAŞ'ın (İstanbul Gaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi) kuruluş amacı, BOTAŞ tarafından yurt dışından getirilen doğal gazın İstanbul halkının hizmetine sunulması için gereken ana şebeke, dağıtım ve servis hatlarını inşa ettirmek, işletmek ve işletme sırasında sistemin daimi bakım ve onarımını yapmaktır. Sermayesinin tamamı İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve bağlı kuruluşlarına aittir. Üstlendiği proje, tüm İstanbul'u kucaklayan inşaat alanıyla dünyanın en büyük doğal gaz projesidir.

İĞDAŞ'ın birinci görevi adı geçen müteahhit konsorsiyumun (Türk Alarko-Fransız SAE firmaları) 1987'de sözleşmeyle belirlenmiş iş programlarına göre yaptığı her işi bilfiil kontrol etmek, bunların uluslararası standartlara, eldeki sözleşme şartlarına uygun olarak emniyetli bir şekilde inşaa edilmesini sağlamaktır.

İĞDAŞ çalışanları, bu çerçevede, 1989 başlarından bu yana: 257 bin metre çelik boru montajının, 1 milyon 605 bin 827 metre polietilen boru montajının, 39 bin 378 adet servis hattı kutu montajının, 110 bölge regülatör istasyonu montajının, çeşitli tiplerde 228 vana montajının, 161 vana odası imalatının, 1266 adet polietilen vana montajının, 51 nehir/5 demiryolu/16 karayolu olmak üzere 73 adet özel geçişin, 225 katodik koruma imalatının, 25 bin çelik boru kaynağının uzman kontrolünü yaptık. Sistemin işletmeye alınmasından önce hatta özel testlerin kontrolünü gerçekleştirdik.

Tüm bunları yazmaktan amacımız, İstanbul halkının can ve mal emniyetini doğrudan ilgilendiren bir konuda, bir yandan en son gazetelerden okuduğumuz Meksika doğal gaz faciası ile Ankara'da meydana gelen doğal gaz yangınına, bir yanda da Alarko ve SAE gibi özel şirketlerin doğası gereği daha fazla kâr etmekten başka birşey gözetmeyen çalışma anlayışlarına dikkat çekerek, bu "kontrollerin" ne anlama geldiğini tam olarak açıklamaktır.

1992 yılı başlarında projenin çok büyük bir kısmının tamamlanmasını takiben İĞDAŞ'ın ikinci aşama görevi, yani doğal gaz şebekesinin işletmeye alınması, işletilmesi, daimi bakım ve onarımının yapılması görevi gündeme geldi. Bu görev çer-

çevesinde de şimdiye kadar 88 bin 430 metre çelik hattın, 332 bin 344 metre polietilen hattın, 9 bin 842 adet servis hattının, 29 bölge regülatör istasyonunun işletmeye alınması çalışmalarının kontrolünü yapmış ve bu bölümlerde doğal gazın mutfakta, banyoda, fabrikada, vs. kullanılır hale gelmesini sağlamış bulunuyoruz.

Ayrıca, işletmeye alınmış, gaz verilmiş boru hatlarının aralıksız kontrolü, periyodik bakımı gibi işletme görevlerini yerine getirmeye, acil durum ekipleri, gaz sızıntı tesbit ekipleri gibi yeni işletme birimleri ile tüm sistemin emniyetini özenle korumaya çalışıyoruz...

Sendikal örgütlenme ve İĞDAŞ

İĞDAŞ işçileri 1989'da başlattıkları sendikalaşmayı 1990 yılında tamamlayarak Türk-İş'e bağlı Tes-İş sendikası bünyesinde örgütlendiler. Türkiye'deki emekçilere örnek olabilecek bir şekilde, çaycısından mühendisine aynı sendikal yapı içinde biraraya geldiler. Şu anda 430 sendikal işçinin 100 kadarı mühendis ve yüksek mühendis, 250 kadarı ise tekniker, teknisyen ve özel büro elemanlarıdır.

Böylece mimar-mühendis odalarının uzun zamandır tartışmakta olduğu "mimar ve mühendisler için nasıl bir sendikal yapı" sorusu pratik bir çözüm yolu bulmuştur. Temizlikçisinden şoförüne, bilgisayarısından makina mühendisine, sürveyanından şefine tüm hizmet ve yürütme kadrolarının

aynı potada kaynaşmaları, çeşitli meslek ve emek grupları arasında varolan setlerin kaldırılabilmesi inkanını da beraberinde getirmektedir.

Toplu sözleşmeler ve İĞDAŞ

İĞDAŞ çalışanları ilk toplu iş sözleşmelerini 1991'de bir yılına imzalamışlardı. 1 Mart 1992 tarihinden itibaren geçerli olacak ikinci toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde ilk 60 günlük süre uyuşmazlıkla sonuçlanınca sözleşme arabulucuya gönderildi, arabulucu tayini 24 Haziran 1992 tarihinde yapıldı, görüşmelerin ikinci safhası başladı. Şimdi ise sözleşme Yüksek Hakem Kurulu'nda.

İĞDAŞ çalışanları olarak, şimdiki çalışma ve ücret koşullarımızı, uyuşmazlık nedenlerini ve taleplerimizin ne olduğunu tüm kamuoyuna duyurmak istiyoruz.

İlk olarak, çeşitli mühendis ve tekniker kadrolarının sendika bünyesinde örgütlenmeleriyle zaten belli bir boyut kazanmış bulunan "çalışanların yönetim ve yürütmeye söz/karar sahibi olmaları" olgusunun daha geniş

ve resmi bir yapı kazanmasını istiyoruz. Çünkü İĞDAŞ'ın nasıl daha verimli kılınabileceğini, insan ve çevre sağlığına uygun işletilebileceğini en az profesyonel yönetim kademele-ri kadar biliyoruz, yaptıklarımızla da bunu kanıtıyoruz.

İkinci olarak, işçinin sadece çalışan bir makina olmadığını, işsizlik korkusundan uzak, sosyal kültürel faaliyetlere katılan, sağlık ve esenlik içinde yaşamak isteyen bir insan olduğunu düşünüyoruz.

Üçüncü olarak, yaptığımız işin niteliğine uygun, insanca yaşamamızı sağlayacak bir ücret istiyoruz. Yürürlükteki sözleşmeye göre İĞDAŞ'da bir temizlikçi 940 bin - 1 milyon 260 bin TL, bir teknisyen 1 milyon 70 bin - 1 buçuk milyon TL, bir mühendis ise 1 milyon 390 bin - 2 milyon 40 bin TL arası ücret almaktadır. Bunlara ek olarak, işçilerin eline ayda 105 bin TL sosyal yardım, yılda 4 maaş ikramiye ve yıllık 800 bin TL tutarında giyecek "yardımı" geçmektedir.

Bu rakamlar net rakamlardır. İşverenlerin de bu zeminde konuşması gerekir. İşyerindeki bir öğle yemeğinin, dağıtılan bir kalıp sabunun hesabını yapmak,

sigorta kesintisini veya gelir vergisini ücrete dahil etmek, kurnaz tefeci mantığıdır.

İşverenin (İĞDAŞ genel müdürlüğü ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı) tutumuna bakalım: Çalışanların kesinlikle yönetime katılmamasından yana olduğunu kanıtlamışlardır. İş güvenliği ve sosyal faaliyetleri konu alan maddelerin tümünde uyuşmazlığın mimarı olmuş, ücret maddelerinde ise, varolan ücretlere %30-40 civarında zam önermişlerdir.

Türk-İş, 4 kişilik bir ailenin aylık gıda harcamalarının en az 1 milyon 324 bin TL olduğunu açıklamıştı. DİE'nin "hane halkı geçim ve tüketim indeksi" baz alındığında, gıda masraflarının toplam aile giderlerinin %32.66'sını oluşturduğu görülmüyor.

Buna göre, bu ailenin aylık gideri en az 4 milyon 55 bin TL'dir. Ortalama ev kirası ise 1 milyon TL civarındadır. (TMMOB Başkanı Teoman Altıörk'ün hükümete ilettiği ve 25 Haziran tarihli gazetelerde çıkan açıklamasında "bir mühendisin işe girişte en az 8 milyon lira... ve kıdemli bir mühendisin maaşının da 12 milyon olması gerektiği" savunuluyor.)

Biz, uzlaşmaz ya da "hep bana" diyen bir anlayışın sahipleri değiliz. Yalnızca, ücret pazarlığının bu veriler ışığında yapılmasını savunuyoruz. İşverenin (İstanbul Belediyesi ve İĞDAŞ yönetimi) harcadığımız emeğin vasıf ve niteliklerini dikkate almayan, yönetime katılma, iş güvenliği, sosyal ve kültürel faaliyetlerle ilgili taleplerimize yukardan bakan tavrını protesto ediyoruz.

İstanbul halkına karşı sorumluluğumuzun bir gereği olarak şunu bildirmek istiyoruz:

Taleplerimiz makul bir seviyede karşılanmadığı sürece, üretimden gelen gücümüzü sonuna kadar kullanacağız.

Haksız değiliz. Haklının yanında olun.

İĞDAŞ İŞÇİLERİ

EMEKÇİYSENİZ,
SÖMÜRÜYE DUR DEMEKTEN, GERÇEK DEMOKRASİDEN,
1000 YILLIK GELENEĞİ GELECEĞE TAŞIMAKTAN YANAYSANIZ,
KAVGACIYSANIZ, KAVGA TEMSİLCİSİ OLUN!

Devrim ve demokrasi kavgasını işçi sınıfının dünya görüşüyle yükselten

KAVGA

temsilcilikler açmaktadır

İstekli okuyucularımız, özgeçmişlerini, ad ve adreslerini içeren yazılı başvurularını 2 fotoğrafla (6x9) birlikte, aşağıdaki adreslere taahhütlü olarak postalayabilir, telefonla ya da şahsen başvurabilirler.

Türkiye: KAVGA Merkez Bürosu: Piyerloti Caddesi, No: 17/4, Çemberlitaş, İstanbul.
Telefon: (1) 516 84 64

Haklar savaşının ürünüdür

Candan Selek, son sıralarda yoğunlaşan

“sosyal” devlet tartışmalarına

ışık tutmak üzere ele aldığı İngiltere

örneğinden, Türkiye işçi sınıfının savaşımı
açısından bazı sonuçlar çıkarıyor

Son günlerde burjuvazi içinde sosyal devlet üstüne yoğun bir tartışma yürüyor. Sağlık alanında yeşil kart uygulamasına geçileceği ve işsizlik sigortasının kurulacağı söyleniyor. Burjuvazinin anlamlı düzeyde bir sosyal sigorta, hele de işsizlik sigortası kurup kuramayacağını tartışmadan önce, konuyu düşünmemize bir başlangıç olsun diye sosyal devlet uygulamalarının klasik örneği İngiltere deneyimine kısaca bakmak istiyoruz.

Emperyalist süper kârlar

Endüstri devrimiyle birlikte hızla gelişen işçi sınıfı 19.yüzyılda aktif savaşım vermeye başladı. 1847’de parlamentodan geçen 10 saatlik işgünü yasası bu savaşımında çok önemli bir başarıydı. Marks bundan, 30 yıllık, hayranlık verici savaşımın başarısı diye söz ediyor. 1848’de de, hem savaşım sonucunda, hem de kanalizasyon sorunu yalnızca yoksul halkı değil tüm toplumu tehdit eden hastalıklara neden olunca, Halk Sağlığı Yasası çıktı.

1870’in ortalarında tarım sektörü krize girdi ve köyden kente nüfus akımı başladı. Bunun sonucunda şehirlerde büyük bir işsizler ordusu birikmeye başladı.

İngiltere ekonomisi ilk kez 1870’te Batı Avrupa ve Amerika ile ciddi rekabete girdi. Bu arada Paris Komünü’nün etkisiyle işçi sınıfı hareketi yükseliyordu. Dünyada hâlâ tekel konumu süren İngiliz burjuvazisinin emperyalist kârlarla palazlandığı ve yükselen sınıf savaşımından korktuğu bu yıllarda ardarda bazı yasalar çıkmaya başladı:

1870 Eğitim Yasası, 10 yaşına kadar tüm çocuklara ilkökul eğitimi sağladı.

1875 Ceza Yasası değişikliğiyle barışçı grev gözcülüğü yasallaştı.

1885 Konut Yasası, Londra’da Trafalgar Meydanı’nda çıkan çarpışma sonucunda, hükümet belediyelere para yardımını kabul etmek durumunda kaldı.

1897 Çalışma Tazminatı Yasasıyla işverenler iş kazalarına karşı sigorta yapmayı kabul ettiler.

Sosyal Demokrat Federa-

yon’un ve genel olarak II.Enternasyonal’e bağlı devrimcilerin bu dönemin “sosyal” önlemleri hakkındaki görüşlerini bir burjuva yazar şöyle anlatıyor:

“SDF ve onun daha solunda duran ötekiler... devlet eliyle refah önerilerine karşı derinden kuşku duyuyorlardı. Onları, işçi sınıfının kendi yaşamı üzerindeki denetimini azaltma aracı ve işçilerin üretim araçları üzerinde denetim, yüksek ücret ve tam istihdama yönelik haklı istemlerinin yerine geçirilmek istenen yarım yamalak önlemler diye niteliyorlardı. (Pat Thane, *Refah Devletinin Temelleri*, İng. basım, 1986, s.16)

Sol işçi örgütleri sosyal önlemleri böyle niteliyorlardı. Engels de, 1858’de Marks’a yazdığı mektupta işçi sınıfının genel durumunu anlatıyordu:

“... İngiliz proletaryası gerçekte gitgide daha fazla burjuvalaşıyor... Tüm dünyayı sömüren bir ulus için buna, tabii, bir ölçüye dek hak verilebilir. Burada duruma yardımcı olabilecek tek şey birkaç adamakıllı kötü yıl olurdu.” (Marks-Engels, *Seçme Yazışmalar*, İng. basım, s.132-133)

1899’da İngiltere Güney Afrika’da Boerlerle savaşa girdi. Savaşı önceleri kaybederken, çok miktarda harcama yaparak gidişi tersine çevirdi ve 1902’de savaşı kazandı. Yapılan harcamalar, savaşta ordu tabanının sağlık ve eğitim eksiklerinin yansması, İngiltere’de savaş boyunca ve ardından çeşitli sosyal önlemlerin gündeme gelmesinde rol oynadı.

I.Dünya Savaşı sonrasında, tüm Avrupa’da olduğu gibi İngiltere’de de önce kısa bir bolluk, ardından ciddi ekonomik sorunlar gözlemlendi. Özellikle 1929-30 krizi işsizliği ilk kez muazzam boyutlara ulaştırdı.

1911’de İngiltere’de Sosyal Sigorta Yasası’ylaü dar kapsamlı bir işsizlik sigortası uygulaması denenmeye başlanmıştı. Savaş sırasında bu uygulama genişletilmeden sürdürüldü. Ancak, savaş sonrası işsizlik İngiltere’yi hazırlıksız yakaladı.

Bu ortamda önce devlet “işte çalışmama katkısı” diye bir uygulama getirdi. Ardından (1920’de) ilkinden daha kapsamlı bir işsizlik sigortası getirildi, ama işsizlik o denli yaygındı ki sigorta fonları *birikmiyordu*. Dolayısıyla sigorta sigorta olmaktan çıkıp “yardım” dağıtımına döndü. Bu

yardımı, 1834’te çıkmış Yoksulluk Yasası kapsamına almak isteyenler oldu. Ama Yoksulluk Yasası’nın topladığı tepki nedeniyle ayrı bir biçimde resmileşti. Yine de “yardım” olarak verilmesi tepki doğurdu.

“Sigorta mı, yardım mı” konusu İngiltere tarihinde sınıf savaşımının odaklarından birisi olmuş, “Hak mı, yardım mı” kavgası yürümüştür.

Burjuva tarihçi Fraser bu konuyu şöyle aktarıyor:

“Sosyal devrim korkusu... sosyal siyasetin tarihinde sık sık ortaya çıkan bir konudur. Savaşın hemen sonraki yıllarda büyük ölçekli endüstride hareketlilik, yaygın hoşnutsuzluk ve Bolşevizmden korku vardı. İşsizleri yarımsız bırakmak sosyal huzursuzluğu davet etmek olurdu. Çok yönüyle yardım, böylece kapitalizmi korumak için elverişli bir araçtı. Devrimci değil, morali bozuk bir ulus yarattı.” (Derek Fraser, *Britanya Refah Devletinin Evrimi*, İng. basım, s.171-172)

İngiltere işçi sınıfı, bu sözlerde aktarılan anlayışa karşı, sosyal uygulamaların bir yardım ya da lütuf, hatta bir inanç olarak değil, bir hak olarak düzenlenmesinde hep ısrarlı oldu.

Burjuva sosyal devlet çerçevesi içine giren istemler, işçi sınıfının uzun erimli ve gerçek çıkarlarını yansıtmaz.

süre tek emperyalist güç olarak dünyayı sömürmüş ve işçi hareketinin istemlerini emperyalist süper kârlar temelinde hadım edip, kapitalizm çevresinde sosyal reformlarla yatıştırabilmiştir.

2. Ancak bu bile savaşımın olmuştur. İngiltere’de kabul edilen her sosyal reform ya da reformlar dizisinin altında işçi sınıfının savaşımı yatar.

Öte yandan, İngiltere’de sosyal reformların tarihçesi, burjuvazinin *devrim korkusuyla* baştan sona bağlı olmuştur. Sosyalist sistemin çöktüğü, dünya işçi sınıfı hareketinin darbe yediği günümüz koşullarında, burjuvazinin “sosyal” devletle gelen birçok nakkı geri devşirmek üzere harekete geçmiş olması da bunun yeni kanıtıdır.

3. İşçi sınıfı haklarını *savaşarak* istemiş, burjuvazi emperyalist süper kârlara dayanarak

vermiştir. Ancak bu arada istenen ve verilenin ne olduğu konusunda da öğretici bir kavgaya yürümüştür. İşçi sınıfı hak almak, burjuvazi ise “yardım” vermek ve bu yöntemle işçi sınıfının onurunu zedelemek istemiştir.

Sosyalizm korkusu

I.Dünya Savaşı sonrası dönemde sosyal uygulamalarda fazla bir yol alınmadı. Ancak, II. Dünya Savaşı ertesinde, tüm Avrupa’da olduğu gibi İngiltere’de de “sosyal devlet”in hemen her alanında patlama oldu.

Sosyalizm artık, hem de Avrupa’nın yarısını kendine katmış bir sistem olarak vardı. Tüm dünya işçi sınıfı ve halklar SSCB’ye büyük bir saygı-sevgiyle bakıyordu.

Bu durumun sistemler arası rekabeti şiddetlendirmesi üzerine emperyalist sistem, merkezi denetim, planlama gibi araçları kullanıp, bilimsel teknolojik devrimi hızlandırıp sonuçlarından hemen yararlanarak, soğuk savaşla sosyalizmin etkinliğini sınırlamaya çalışan ABD’nin verdiği borçlar, yatırım ve yardımlarıyla Avrupa’yı kalkındırarak hızlı ilerlemeye girdi.

İşte İngiltere’de “sosyal devlet”, 1970’lere dek süren bu ilerlemeye paralel yürüdü. Buraya dek çıkan bazı sonuçları şöyle sıralamak olanaklıdır:

1. İngiltere “sosyal devlet”in klasik örneğidir, uzun

Burjuva “sosyal devlet” uygulamaları, kapitalizmin yarattığı sorunların olumsuzundan çözüme sokulamayışının yansıması olarak beliren *olumsuzundan çözümlerdir*. O bakımdan burjuva sosyal devlet çerçevesi içine giren istemler, işçi sınıfının uzun erimli ve gerçek çıkarlarını yansıtmaz.

Ancak, burjuvazinin son yüzyılda elde edilen birçok “sosyal” hakkı geri almak üzere saldırıya geçmiş olduğu şu dönemde, işçi sınıfı “sosyal devlete” yönelik istemlerden, hem varolan kazanımlarını korumak hem de sürdürmekte olduğu sınıf savaşımının *koşullarını geliştirmek* üzere yararlanmak durumundadır.

“Sosyal devlet”in işçi sınıfının dünya-tarihsel yürüyüşü açısından anlamı buradadır. ●

Doğruya doğru dedik

*Türkiye Komünist
Partisi'nin 72. Kuruluş
Yıldönümü Dolayısıyla
Londra'da Düzenlenen
Kutlama Toplantısında
R. Yürükoğlu'nun Yaptığı
Konuşma*

Gerçeğe Marksizm dedik

BUGÜN TKP'nin 72. kuruluş yıldönümünü kutluyoruz. Bu 72 yıl içinde neler gelmiş, neler geçmiş ama şöyle bir geriye bakınca, bir şey ortaya çıkıyor: Türkiye Komünist Partisi, Türkiye solunun temel kaynağıdır. Yetmişiki yıl içinde, Türkiye işçi devrimciliğinin kalıcı kadrolarını çıkaran kaynaktır. Bugün de öyledir. Ve bugün TKP, devrim hattının partisidir. Örgütlüdür ve en az bunun kadar önemli, toplumda geniş çevrelerin dostluğuna sahiptir.

BÜYÜK DAĞINIKLIK

Bugün dünya çok zor bir dönemden geçiyor. Sovyetler Birliği'nin 72 yıl sonra çökmesi, güçler dengesini kökünden değiştirdi. Karşı-devrimler, gericiilik aldı başını gidiyor. Milliyetçilik, dar ve kör çıkarlar peşinde koşmak, tüm dünyada yayıldı.

Emekten yana güçler için durum tüm dünyada büyük ölçüde aynıdır. Geniş kesimlerde, "bu iş burada bitti" eğilimi yayılıyor.

Türkiye'de de böyle. Yirmiyedi yıldır içinde bulunduğum Türkiye devrimci hareketinin bugünkü kadar kötü duruma düştüğünü görmedim. Çok daha güçsüz olduğu dönemlerde bile, bir yön duygusuna sahipti. Bugün ise yörüngesini şaşırılmış durumda. İşçi sınıfına, emeğe güvensizlik her yanından sarkıyor.

Onyıllar içinde sosyalizm ideali uğruna acılar çeken onbinler, şehitler, hapislerde yatanlar, işkencelerde verilen ömürler sanki bir hiç içindi.

ORTAMIN YARATTIKLARI

Bu şaşkınlık ve dağınıklık ortamı, çok değişik tipler yaratıyor.

Birinci tip, hepimizin çok iyi bildiği, tümünden bırakıp gidenler. Bunlar hatta siyasetten de elini eteğini çekiyorlar. Pek çoğu tekellerde önemli görevlere kavuşuyorlar. Halk, hatta solcu olmayanlar bile bunlara kızıyor, "ikrar vermiş, ikrarından dönüyor", "adam değilmiş, inançlarını sattı" diyor.

İkinci tip inkarcılar. Örneğin Taner Akçam. "Bilimsel sosyalizm bitti, ama sosyalizm bir ütopya olarak sonsuza kadar yaşayacaktır" diye yazıyor. Laf ebeliği yapıyor. Yani sosyalizm bir hayal. Yani milyonlarca insan bir hayal uğruna mücadele ediyor.

Nabi Yağcı da bu inkarcıların en iğrençlerinden bir tanesi.

Üçüncü tip, "teoriye katkı" meraklıları. Kargaşadan yararlanıp Marks'ı Engels'i indirmek, Lenin'i de indirmek, onun yerine kendini koymak isteyen tipler.

Yalçın Küçük bunlardan bir tanesi. Bu Marksizm sahtekarının, Türkiye devrimcisinin bilgi eksikliğini fırsat bilerek uydurduğu "bilimsel" yalanlar üzerinde durmanın yeri burası değil. Onun için birşey söyleyip geçeceğim: "Profesörler sosyalizme reddiye yazmaya kalkınca insan en çok aptallıklarına mı, cehaletlerine mi, yoksa vicdansızlıklarına mı hayret etmesi gerektiğine şaşıyor" (Lenin).

Yalçın Küçük'le yanyana ele alınmak bence yakışmıyor ama, "devrim sonrası için Lenin'den öğrenecek birşey yoktur, Lukaks'tan öğrenmeliyiz" yollu "saptamalar" kaçınılmaz olarak Metin Çulhaoğlu'nu da bu tipin içine oturtuyor. Lukaks'ı örnek koymak, attan inip yayan yürümek bile değildir. Hele Lenin'in devrim sonrasında getirdikleri içinde yalnızca NEP anlayışının bile büyük tarihsel önemini "unutmak" ne oluyor?

Dördüncü tip, "yenilenmek gerekir" sözünü ağızdan düşürmeyen ama bir türlü de "yenilenemeyenler"dir. Sürekli olarak yenilenme gereğinden konuşuyor, bir türlü yenilenemiyorlar. Çok tipik örnekleri var, değinip geçeceğim. 10 Eylül yolu, Ekim, Sırtı Öztürk bu tipin örnekleridir. Hele Sırtı Öztürk! Partisiz "eski komünist"!

Bu türün hepsi de, devrimci edebiyat ve

hamaset altında, en ufak bir düşünme yönelimi ve ürünü vermeyen, klasik içi kof "ortacı" oportünizmdir. Nereden ve nasıl olacak da yenilenecekler, merakla bekliyoruz.

Beşinci tip, halinden memnun olanlar. Bunlar genel olarak eski Maocu kaynaktan gelenler ama yalnızca onlar da değil. "Biz zaten biliyorduk, dediğimiz çıktı vb." Biz de biliyorduk, biz de söylüyorduk ama anlamıyorlar ki, konu bu değil. Çöküşü, genellemelerin, genel sloganların ötesinde anlamak gerekiyor. Doğru soruları sorup yanıtlarını bugünden veremezsek, bırakın iktidara gelince apışıp kalmayı, emekçiye sosyalizme inandıramayız bile. Biz ne yapacağız? 1917'nin köylüsü yok karşımızda. Sosyalizm seni kurtaracak dediğin zaman, peki ne yapacak da kurtaracak diyor. Bu sosyalizm sihirli değnek mi, nasıl düzelterek işleri diye soruyor. Anlatılabilmeliyiz. Ama bunun için de önce biz anlamalıyız.

Eski kafayla devam edenler çok yanılıyorlar. Yenilenmek zorunludur. Yıkılan ve yaşayanaıyla sosyalist ülkelerin teoriye verdikleri kararı aşmak zorunludur. Ama bunun yolu nedir? Bunun yolu, Yalçın Küçük gibi, cin olmadan adam çarpmaya yeltenmekten geçmiyor. Kaynaklarımıza dönmeli, önce Marksizmi Marks'dan öğrenmeliyiz.

Dünya komünist hareketi son 50 yıldır Marksizmi Marks'dan öğrenmedi. Şu salona da söyleyebilirim, gidelim Finlandiya'ya, orada da öyle. Bizler, Marks'ı okumayan Marksistleriz. Olur mu, Marks'ı okumayan komünist olur mu? Oluyor işte! "Bilir" sandığımız karacahil profesörler tarafından kandırılabilmemizin temelinde de bu yatıyor.

MARKS'IN HANGİ DEDİĞİ YANLIŞ ÇIKTI?

Marksizm öldü, Marks şurada yanlış yaptı, burada yanlış yaptı, konuşup duruyorlar. Soruyorum, Marksizmin ekonomi-politik, felsefe ve bilimsel-komünizm alanlarında hangi söylediği, hangi temel önermesi yanlış çıkmıştır?

Batı kaynaklarında da, bizde de yazılanları okuyoruz. Marks'ın yanlış çıktığına bizi inandırmaya çalışanların tümü, okurun gördüğü gibi dünyanın gelişmesi Marks'ı yanlış çıkardı diyorlar. Marks, toplumdaki görevlerin insanlar arasında paylaşılarak yürütüleceğine nerede karşı çıkmış? Marks'ın böyle birşeyi düşünebilmesi için 6 yaşında çocuk aklına sahip olması gerekir. İşbölümü, bugünkü haliyle kalkacak. İnsanları yaptığı işe esir eden işbölümü kalkacak. Marks'ın söylediği budur. Bugün öyle bir işbölümü var ki, adam bir makinayı kullanmayı biliyor. O makina kullanımdan kalktığı zaman işsiz kalıyor. Yeni bir meslek öğrenecek olanaklar da yok, mesleksiz kalıyor. Komünizmde ise bir yandan üretim güçlerinin hızla otomasyon çizgisinde ilerlemesi, bir yandan da insanın çok yönlü gelişmesiyle

işbölümüne, yaptığı işe esir olmak kalkacak. Her alanda kolayca iş ve görev değiştirebilecek.

İkinci örnek, komünizmde devletin kalkacağı önermesi. Peki diyorlar hiçbir disiplin olmayacak mı? Kırmızı yanınca otomobiller durmayacak mı? Milyarlarca insan örgütsüz olur mu, bunlar hayali şeyler. Böyle mi demiş Marks? Devlet dediğin zaman iki yönü vardır. Bir, tüm toplumun yararına yapılan işler ve örgütlenmeler, bir de egemen sınıfın baskı aracı olan yönleri vardır. Devletin kalkması, sınıfsal diktatörlük aygıtının kalkmasıdır, çalışan sınıfları ezen yönün kalkmasıdır. Tabii ki, örgütlenmeler olacak ama yönetmek özel bir meslek olmaktan çıkacaktır.

Üçüncü örnek de şudur: Son yıllarda moda olan bir "eleştiri"ye göre, Marks, bir yanda mülkiyet giderek tek ellerde toplanacak, bir yanda işçi sınıfı giderek büyüyecek, sonunda öyle bir nokta gelecek ki, devrim olacak demiş! Ama bakıyorsunuz, işçi sınıfı ileri ülkelerde büyümüyor, hatta daralıyor, demek ki Marks yanlış çıktı. Söylemediğini Marks'a söyleyip, yanlış çıktı diyorlar. Tam tersine, Marks, kapitalizmin genişleme değil derinleşme döneminde, olgunluk aşamasında, artan makinalaşmaya bağlı olarak üretken emeğin daralacağını görmüş ve bunu teorisinin ve sosyalist devrimin kaçınılmazlığının temeli yapmıştır. Kapitalizmin sonunu getirecek olan budur. Makinalaşmanın ilerlemesi ile işçi sınıfı gitgide üretimin dışına çıkacaktır. Mülkiyet özel ellerde olduğu için, onların o boş zamanı güzel geçirme şansı da olmayacaktır. Oysa, keşke herkes günde 2 saat çalışsa, sonra isterse resim yapsın, isterse kitap yazsın. Ama yapamayacak. Kapitalizm fabrikadan kovulan işçiye başka bir hayat gösteremiyor. Devrim de bu nedenle gelecek.

TARİHSEL BAKMAK ZORUNLU

Bugün yaşanan büyük kargaşada, bu fırtınada boğulmadan suyun üzerinde durabilmek için, duruma yaşanan günün dışına çıkarak bakabilmek, geniş tarihsel bir açıdan bakabilmek gerekiyor.

Bu yapılamayınca, durum düzelmeyecekmiş gibi gelir. Yenilgi kalıcıymış gibi gelir. Oysa, yenilginin kalıcı olduğunu düşünmek çok yanlıştır. Tarihe baktığımızda, Marks'ın zamanından bu yana işçi sınıfının sayısız yenilgiler aldığını görürüz. Bu en büyüğü oldu ama kazanımı da en büyük olanıdır.

Dünya bir üretim biçiminden, bir başka üretim biçimine geçme aşamasındadır. Özel mülkiyete, kişisel çıkara ve sömürüye dayalı bir sistemden, sömürünün kalktığı, emeğin hakim olduğu, ortakçı bir üretim ve paylaşımına geçiş aşamasındadır. Bu geçiş, sinemada bir sahnenin bir anda bitip başka sahnenin başlaması gibi olamaz. uzun bir süreci kaplıyor. Bir anda biri çöküp öteki kurulmayacak. Bu geçişin bir süreç olduğunu kavradığımız zaman sorunun çoğunu çözmüşüzdür.

Geçiş, uzun bir zaman süreci alacaksa, bu geçişteki ilk girişimlerin başarı şansının daha az olduğu da açıktır. Çünkü, kapitalizm henüz tüm potansiyelinin sonuna gelmeden ortaya çıkan girişimlerdir. Düşmanın henüz güçlü olduğu bir sırada yapılmış çıkışlardır. Süreç ilerledikçe düşman zayıflıyor, zayıflayacak ve gitgide başarı şansı artacak. Yani işçi sınıfı alıyor

kaptırıyor, alıyor kaptırıyor, bir gün alacak kaptırmayacak. Böyle bir geçiş dönemi yaşanacak. İlk işçi devleti, Paris Komünü 74 gün yaşadı. Sovyetler Birliği 72 yıl yaşadı. Bakalım üçüncüsü ne kadar sürecek?

Düşünürken şu noktayı da unutmayalım: Feodalizmden kapitalizme 300 yılda geçildi. Kaldı ki, feodalizm de sömürü düzeniydi, birinden ötekine geçiş çok daha kolaydı. Pek çok ülkede toprak ağaları kapitalist oluverdiler. Şimdi ise sömürüden sömürsüz bir düzene geçilecek.

Bu gerçekleri unutan, tarihsel bir bakışla sahip olamayan, komünist adına da layık olamaz. O, moralsiz, dayanıksız bir küçük burjuvadır.

Sovyetler'in yenilgisi normaldir. Bize düşen, bu yenilginin nedenlerini anlamak ve sonuçlar çıkartmaktır. Bunu söyledikten sonra Sovyet deneyiminin düşündürdüğü bir kaç noktaya değinmek istiyorum.

SOVYET DEVRİMİNİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Bir soruyla başlayalım: Kapitalizmin bir sistem olarak sonu ne zaman gelir? Tüm dünyada oportünistler ve de "solcu"lar, kapitalizmin yıkılacağı sonul bir noktanın varlığını (tabii değişik nedenlerle) reddederler. Böyle olunca da, sosyalizme hazır oluş, kapitalizmin sonu, sosyalist devrim gibi konular bir çeşit mistisizme bürünür ve içinden çıkılmaz olur.

Kapitalizmin sistem olarak sonunun gelmesi için 3 koşul gerekiyor: Birincisi, üretimden işçinin giderek dışlanması, yani giderek makinaların işçilerin yerini alması. İkincisi, mülkiyetten bireylerin giderek dışlanması. Üçüncüsü, kapitalizmin dünyada taşabileceği yeni alanların kalınması.

Bu üç koşula bakınca açıkça görülüyor

Emperyalizmin zayıf halkaları (yani devrim olasılığının en yüksek olduğu ülkeler) gelişme düzeyi açısından sosyalizme geçmeye hazır değildir. Hepsinin de temel hedefi, şu ya da bu ağırlıkla, "kalkınma"dır. Kalkınmanın sosyalizm ile bir ilgisi yoktur. Endüstrileşme, kalkınma tarihte kapitalizmin işidir. Devrimi yapıyorsun, önce kapitalizmin yapmadığını yapmak için. Bu ülkelerde devrim fırsatları da, kapitalizm gelişmesini tamamladığı için değil, ileri kapitalist ülkeler sorunlarını, sıkıntılarını ve çelişkilerini bu ülkelere transfer ettikleri için ortaya çıkmaktadır.

Sovyet deneyiminin verdiği temel ders, bu şekilde sosyalizme hazır olmayan ülkelere, devrimin ardından hemen, "sosyalizme geçtik" türünden edebiyatın kullanılmaması gerektiğidir. Çünkü sosyalizme geçebilecek düzeyde olmayan bir ülkede, devrimden sonra uzun bir tarihsel dönem, sosyalist yöntemler, tedbirler ve işleyişlerle birlikte, piyasa ekonomisine, rekabete ve değer yasasının işleyişine yer vermek zorunluluğu vardır.

Ancak bu kalkınma aşamasının geneliyle tamamlanmasının ardından, gerçekten sosyalizme geçilebilir. Ancak o zaman Marks'ın, sosyalist aşamanın özellikleri olarak belirttiği işleyişler gerçekleşebilir. Sosyalist aşamada, piyasanın, rekabetin ve değer yasasının işleyişi son bulur. Ürünler kullanım değeri için üretilir. Ve üretimdeki verimlilik, değer yasasının özü olan emek zamanla ölçülmeye başlanır. Komünizme geçişin, esir edici işbölümünden kurtulmanın, boş zamanın artmasının, yeni insanın yaratılmasının temeli de ancak bu aşamada gelişmeye başlar.

Sovyet devrimi, dünya kapitalist sisteminin gelişimi açısından erken gelmiş bir devrimdir. Olabilmesi, olabilirliğini kanıtlamıştır. Bu kanıt, sosyalist topluma geçebilme şansının da varlığını anlatır. Lenin'i Kautski'lerden ayıran anlayış buradadır.

Ancak, erken gelmiş bir devrim. Erken gelmiş olduğu için işi gerçekten zor. Ama başarılamaz değildi, başarılabildi. Bu noktada çok yanlış görüşlere rastlanıyor. Örneğin bir dostumuz, Gorbacov gibileri değil de, Marks Engels, Lenin'den kurulu bir politbüro olsaydı, yine durum değişik olmazdı diyor. Sorunu böyle koymak büyük bir yanıltır. Evet, tarihsel olarak sosyalizme hazır olmayan bir ülkede devrim yapılıyor. Kapitalizmin yapmış olması gereken şeyleri yapacak önce, sonra sosyalizme geçilecek. Çok zor ama yapılamaz değildi. Ancak, erken gelmenin getirdiği tarihsel yetersizliklere doğru reçeteler yazmak zorunluluğu. Sovyetlerin yapmadığı bu oluyor.

O günkü Rusya, ekonomik, toplumsal, kültürel açılardan bugünkü Türkiye ile bile kıyaslanamayacak kadar geri bir ülkediydi. Hedef büyük ağırlıkla kalkınmaydı. Böyle bir toplumun, kalkınmayı gerçekleştirmeden ve onun getireceği sonuçları toplamadık sosyalizme geçme şansı yoktu.

Lenin'in NEP programını işte bu dönemin programı olarak anlamak gerekir. NEP programı, çok kişinin sandığı gibi, geçici ve kısa bir taktik geri çekiliş değil, tüm kalkınma döneminin programıdır. Sosyalizmin gereklerinin tam anlamıyla varolmadığı ülkelerdeki tüm devrimler için önemi evrenseldir. Türkiye de bu kategorinin içindedir. NEP, proleter devletin denetimi altında, piyasa ekonomisinin, sosyalist

yöntem ve tedbirlerle yanyana yaşamasıdır. Endüstrinin ve toplumun gelişmesi oranında, sosyalist işleyişin genişlediği, her gün biraz daha sosyalist topluma dönüldüğü tedrici bir gelişme programıdır.

Ekonomik ve toplumsal koşulları olgunlaşmadan sınıflar ortadan kaldırılamaz. Üretim araçları üzerinde ortak mülkiyet, yasalarla, karamamelerle, "sosyalist polis" eliyle kurulamaz. Kurarsın ama o, içi dolmamış kuru bir şekil olarak kalır.

Yukarıdaki son iki paragraftan da anlaşıldığı gibi, Sovyetler Birliği'nde köylünün zor kullanılarak kollektifleştirilmesi ve o sınıfın böylece "kaldırılması", Marksizme sığmayan büyük bir yanlış olmuştur. Ortama yanlış reçete olmuştur. Ve de verdiği zarar, bugüne gelinmesinde önemli rol oynamıştır.

Sovyetler Birliği için Lenin'in koyduğu, "ileri kapitalist ülkelere yetişmek ve onları geçmek" hedefi, Yalçın Küçük'ün iddiasının tersine, Marks'ın görüşlerinden çıkan, tüm sosyalist devrimler için geçerli bir hedeftir. Çünkü sosyalizmin tarihsel hedefi, varoluş amacı, üretim güçlerini ve dolayısıyla üretim ilişkilerini kapitalizmin çıkarılamayacağı düzeylere çıkarmak ve böylece komünist toplumun alt yapısını hazırlamaktır. Ne var ki, bu doğru hedefi gerçekleştirebilmek için de doğru reçete yazmak gerekir. Stalin'in, bu hedefe ulaşmaya çalışırken yaptıkları ikinci büyük yanlışdır ve etkileri bugüne dek gelmiştir.

Yakalamak ve geçmek hedefi son derece doğru da, ne kadar süre içinde? Beklenebilecek yanıt, "en kısa zamanda" olur. Bu da doğru. Peki, en kısa zamanın ölçüsü neye göre belirlenecek? İşte Stalin'in hatası buradadır. En kısa zamanın ölçüsü Genel Sekreterin, Merkez Komitesinin ya da plancıların kafasından çıkmaz. Bunu ekonominin, toplumun ve kültürün genel düzeyi ve gereksinimleri belirler.

Bunları dikkate almadan yürütülen, tüm toplumu gönüllü ya da zorla seferber eden aşırı hızlı kalkınma temposu, toplumun ve onun kültürünün dokusunda büyük sarsıntılar yaratmıştır. / Tüm kaynakları endüstrileşmeye yönelterek, tarihte görülen en büyük yatırımların yapılması, ekonomideki sektörel dengeleri alt üst etmiştir. / Rakip olarak ABD alındığından, Rusya ekonomisinin o günkü olgunluğunun hiçbir biçimde kaldıramayacağı büyüklükte, hatta dünyanın en büyük fabrikalarından çok daha büyük fabrikalara yönelmek ise ekonomide ölçek sorununu çıkartmıştır. Optimal ölçek hesaplaması yok. Ne büyüklükte en çok verimle çalışır bir fabrika? Yok. En çabuk yapalım, en büyük yapalım! Dolayısıyla, toplumun tüm varlığını akıtarak kurulan bu işletmeler, verimsiz, irrasyonel, israfçı olmuşlardır.

Sovyet devriminin, kapitalizmin potansiyelini tüketmeden ortaya çıkmasının getirdiği bir başka zaaf daha vardır. Bırakın Rusya'yı, o tarihte dünya çapında üretim güçlerinin gelişmesi de henüz sosyalizmin gerçek anlamda kurulabileceği bir düzeyde değildi. Kaldı ki, Rusya, bu yetersiz düzeyin bile çok altındaydı. Düşünün ki, ta 1980'lerde, Sovyet işgücünün %40'ı kol işçisiydi.

Sosyalizm, ülke çapında planlı üretim ve dağıtım demektir. Ülke çapında üretim ve dağıtımın merkezi planlamasının, komünizme dek kalkması zaten düşünülemeyen yöneten-yönetilen ayrımını, bürokrasiyi inanılmaz boyutlara ulaştırmasını engellemek, planların işlevsizleşmesini önlemek

nasıl sağlanacak? Bu ancak ülke çapında, küçük-büyük tüm üretim ve dağıtım birimlerinin bilgisayarlaşması ve bunların da ara istasyonlar yoluyla merkezle doğrudan bütünleşmesi yoluyla sağlanabilir. Bunu, en ileri kapitalist ülkenin bugün bile gerçekleştirebilmesi kolay değildir. Nerede kaldı o gün? Ama bu olmadan gerçekleştirecek bir merkezi planlama da, bürokrasiyi kaçınılmaz olarak canavar boyutlarına büyütür, hem de kendisi verimsiz, işlevsiz, giderek uygulanmayan bir plan durumuna düşer. Sovyetler Birliği'nde bu olmuştur.

Sovyetler'i bir gözünüzün önüne getirin. Böyle bir ülkede, o günkü teknoloji altında, tüm üretimi ve dağıtımını içine alan plan yapmaya kalktılar. Planda 22 milyon mal kalemi var, her malın alt kalemleri de var, yani gerçek rakam çok daha yüksek. GOSPLAN bunları tek tek saptıyor, hangi fabrika hammaddesini nereden alacak, ne zaman teslim alacak, kendisi ne kadar zaman içinde ne kadar üretecek, ve kaç paraya nereye satacak. Bu bir fabrika için. Düşünün ki, hepsi birbirine bağlı üretim birimlerinden oluşan bir sistem bu. İnanılmaz bir durum var ortada. Sovyetler Birliği'nde daha 1974-76'da fotokopi makinası birkaç taneydi. Bu plan işlemez! Moskova'da oturan plancının bu devasa ülkeyi, hele o günlerin teknolojisi eliyle, bilebilmesine olanak yoktur. Dolayısıyla planlı ekonomi adı altında, "emir ekonomisi" ortaya çıktı. Planlar işlemedi.

Bu tarihsel zaafa da onun istediği reçeteyi yazmak gerekliydi. Sosyalizm için zorunlu teknik düzeye ulaşana dek, herşeyi ve her yeri kapsayan planlar yerine, yalnızca temel göstergelerle ve eğilimlerle ilgilenen, gerisini yerel girişime bırakan bir plan anlayışı geliştirmek gerekiyordu. Bu ise özünde bir başka çeşit NEP'tir. Görülüyor ki, iradi kararlarla üretim biçimini değiştirilemiyor. Planların işlememesinin, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasındaki rolü, kolay anlatılamayacak kadar büyüktür.

Rusya'nın sosyalist topluma geçmeye hazır olmadığını gösteren en büyük bir zaaf da demokrasi konusunda ortaya çıkmaktadır. Rusya devrime dek hiçbir demokrasi deneyimi olmayan bir toplumdu. Bir kere olsun gidip sandığa oy atmadı. Bir kere olsun yöneticisine "ben seni istemiyorum" diyemedi. (Türkiye'ye baktığımızda, bir sürü çalkalanması vardır, demokrasisi güdüktür ama o en temel demokratik hakkını, seçme hakkını artık Türkiye'de hiçbir iktidar halkın elinden alamaz. Kaç yılların sonunda o bir birikim, bir veri olarak girdi halkın bilincine.) Dolayısıyla, devrimden sonra da toplumdaki komünist partisine ve onun yöneticilerine demokrasi yönünde bir basınç gelmedi. Stalin'in aşırı şiddet yöntemlerine karşı hiçbir tepki gelmedi. Suçlayarak konuşmuyorum. Bilmediği birşey için kimse basınç yapamaz. Ama sosyalizm, tanımı gereği, aktif yığın demokrasisidir. Demokrasi olmadan sosyalizm işleyemez. Devlet işçi sınıfının yönetiminde ve denetiminde olacaktır. Bu ancak demokrasiyle olur. Rusya'da devlet işçi sınıfının denetiminde olmadı. Yönetim yetkisini, "onun adına" kullanan, parti ve devlet bürokrasisinde oldu.

Bu zaafa da doğru bir reçete yazmak gerekliydi. Oysa Komünist Partisi ve özellikle Stalin, toplumda varolmayan demokratik alışkanlıkları binbir yoldan yeşertmek ve geliştirmek yönünde çaba

ki, bugün dünyada kapitalizm tüm potansiyelini tüketmemiştir. Birkaç ülke için, birinci ve ikinci maddelerde önemli bir olgunlaşmadan söz edilebilir ama ancak birkaç ülke için. Üçüncü madde ise, geneliyle hazır değildir. Henüz dünyada kapitalizmin yayılabileceği geniş alanlar vardır.

O zaman birinci saptamamız şudur: Kapitalizm 1917'de değil, bugün bile potansiyelini tüketmemiştir. Ve de tüm potansiyelini tüketmeyen, gelişmesinin sonuna gelmeyen hiçbir sistem, **sistem olarak** çömez.

Sistem tüm potansiyelini tükettiğinde (eğer dünya tekil devrimler yolundan yürümez de o günü beklerse), Marks'ın "eleştirilen" bir başka öngörüsünün haklılığı ve geçerliliği de ortaya çıkar. Öyle bir ortamda (o günkü içiçe geçmişliğin ve karşılıklı bağımlılıkların düzeyi nedeniyle) bir kapitalist ülkedeki (en azından önde gelen birindeki) devrim, kaçınılmaz olarak öteki ülkeleri de tutuşturacak ve sosyalizme geçiş topluca olacaktır.

Öte yanda, kapitalizm bir bütün olarak ömrünü dolduramamıştır ama emperyalizmle birlikte yine bir bütün olarak sosyalizme geçebilmenin minimum koşulları olgunlaşmıştır. Dolayısıyla tekil ülkelerin, doğabilecek ortamları değerlendirerek proleterya diktatörlüğünü kurup sosyalist kuruculuğa başlayabilme şansları vardır.

Bu şansın varlığı bir yana, hatta, kapitalizmin yarattığı şiddetli çelişkiler ve bu çelişkilerin sık sık şu ya da bu ülkede siyasal krizlere yol açması nedeniyle, büyük olasılıkla devrime toplu geçişten önce tekil devrimleri görmeye devam edeceğiz.

"Emperyalizmin zayıf halkaları" kavramını da buradan çıkıyor. Sistemin ömrünü tüketmediği süre içinde, devrim yapabilme şansı en yüksek olan ülkelere emperyalizmin zayıf halkaları diyoruz.

harcamadı. Tam tersine, seçtiği politika ları bu geriliğe yaslanarak uyguladı.

Devlet işçi sınıfının denetimi altında olmayınca, üretim araçlarının toplumun mülkiyetinde olması da nominal kaldı. Egemen sınıfın "hizmetkarı" olması gereken bürokrasi, böylece, üretim araçları üzerinde tasarruf hakkına ve özgün çıkarlara sahip yönetici bir sınıf olmaya başladı. Toplumun üstüne çıktı. Bugün hızla yeşerdiği görülen Rusya sermayesi işte bu kesim içinden yükselmektedir.

Sanıyorum 1980'de, "sosyalist sistem halkına emperyalizmin sağladığı yaşam düzeyini sağlayamadıkça çözümme tehlikesi her zaman vardır" demiş-tik. Olan budur. Ancak bu fikri de doğru anlamalıyız. Sosyalist ülkelerin, o tarihsel geriliğin ardından emperyalizmi kısa sürede geçmesini kimse bekleyemezdi. Bu, olağanüstü zor bir hedefti. Ama başarılması olanaksız değildi. Başarıl-mamasının temel nedeni, ülke gereksinimlerine gerçekçi, cesur ama sabırlı reçetelerin yazılamamasıdır. İşin en acı yanı da, bu reçeteleri Marks'ın, sanki bugünleri görmüşçesine, yapıtlarında işlemiş olmasıdır.

Gereksinimlerle tutarlı Marksist çözümler getirilemeyince, emperyalizmle ara kapanacağına açılmaya başlandı. Canalcı nokta, sosyalizm altında halkın, kendi yaşamında yıldan yıla iyiye doğru somut ilerleme görmesidir. Bu olursa, halk, emperyalizmi yakalama ve geçme sürecine, sürecin istediği kadar zaman tanır ve aldatıldık duygusuna da kapılmaz. Oysa 1970'lerden bu yana, bu alanda işler ya yerinde saymaya, ya kötülemeye yöneldi. Ayrıca, emperyalizme göreli olarak da kötüledi. İşte işin sonun getiren de bu oldu. Sovyet halkı kapitalizmi seçmedi, yalnızca iyi yaşamak istedi. Verilen sözlerin tutulmasını istedi.

Neyse, biraz uzattım ama, şu fikri vermek istedim: Evet, Sovyetler Birliği çok şanssız bir durumda kuruldu. Devrimden sonra Lenin'in mektupları var, bilmem ne bölgesine "iki kutu çivi gönderin, inşaat durdu" diyor! Ülke hiçbir şekilde sosyalizme hazır değildi. Önce kapitalizmin yüzyıllar içinde çoktan yapmış olması gereken şeyleri yapacaklar. Sonra sosyalizmi kuracaklar. Bu çok zordu ama olanaksız değildi. İşte bunu söylemek istiyorum, olanaksız değildi. Doğru reçeteler gerekiyordu. Doğru reçeleri yazmadılar. Bunun sonunda yıkıldılar.

OKUMALI AMA KİM OKUMALI?

Biraz önce, "biz Marks'ı okumayan Marksistleriz" dedim. Bu gerçekten doğru. Hiç kimse Marksizmi Marks'dan öğrenmiyor. Marks'ı okumayan Marksist, hayatında otomobil görmemiş "iyi şoför" gibi birşey olsa gerek. Olur mu böyle şey?

Ancak bu doğruyu bir adım daha ilerletmeliyiz. Çünkü, bunun ötesinde bir büyük sorun, bir çelişki daha var: Türkiye devrimci hareketinin örgütlü kadroları, kahr çekenler, örgüt işleriyle işaltı olmuş, koşturup duranlar, asıl onlar okumuyorlar. Onlar, Marks'ı okumayı bırakın, kendi dergileri dışında başka hiçbir şey okumuyorlar. Varsa teorinin

canalcı sorunlarıyla ilgilenen, okuyan, onlar da örgütsüz, yüzer gezer yarım-aydınlar. İşte, devrimci hareketimizin büyük bir çelişkisi buradadır.

Görüşlerine katılıyorum ya da katılmayayım, tüm devrimci örgütlerdeki koşturan militanlara, yöneticilere büyük saygım var. Onlar, şu kapitalist düzende olabileceği kadariyle bireyciliği aşmış insanlardır. Özverili, inançlı insanlardır. Ağır yük kaldıran, nankör çileleri çeken insanlardır. Marks'ı, Engels'i okumalarından yarar göreceğimiz insanlar işte onlardır. Hiçbir sorumluluğun altına girmeyen, hiçbir yük kaldırmayan, çıkarından başka birşeyi düşünmeyen, kendilerini dünyanın merkezine koyan adamlar kitapları karıştırıyorlar, sonra da yalan-yanlış şeyler yazıyorlar. Böyle olmamalı! Yükü kaldıran insanlar okumalı. Doğrulara ulaşacaklar asıl onların arasından çıkar.

İki kişi aynı kitabı okur, iki apayrı sonuç çıkarır. Çünkü kafalar başka yönlerden bakıyordur. Aynı kitapta herkes görmek istediğini görür. Bizim partimizde 1973-74'lerde politbüro üyesi Şiko diye biri vardı. Bizim de daha ham olduğumuz zamanlar, "Sovyetler öğretiyor, biz öğreniyoruz" dedikimiz yıllar. Bir tartışma oldu, "yoldaş" dedim, "sen de aynı kitabı okuyorsun, ben de aynı kitabı okuyorum". O da, "kardeşim, hangi gözle okuduğuna bakar" demişti. Çok doğru. Örgütlü insanın okuması gerekir. Onların doğruları bulma şansı çok daha yüksektir. Yük altına girmemiş küçük burjuva entellektüeli hiçbirşey bulamaz.

Özellikle bu dönemde, özellikle lider kadrolar ideolojik-teorik çalışmaya yönelmelidir. Bugünün altüst olmuş dünyasında, "hattımız bellidir", "devrimin kanalı açılmıştır, yapılacak iş savaşmaktır" yollu yaklaşımlar, yalnızca karanlıkta ıslık çalmaya benzer. Hiçbirşey anlatmıyor. Yarın devrim olmayacak Türkiye'de. Yapılması gereken, özellikle yönetici kadroların Marksizmi düzgün öğrenmesidir. Marks'ı okumayan komünist diyorum ama, ayıp birşey söylüyorum, söylerken utaniyorum. Otomobil görmemiş şoför gibi de değil yani.

Mesleğimiz çok sayıda insanın yaşamını ilgilendiriyor. Örgüt yöneticisi, örgütün her üyesinin canını elinde tutuyor. Üye canını ona teslim etmiş. Yöneticinin kafası ne kadar gelişmişse o kadardır. Ateşe de atar, ölüme de atar, "propaganda" için de atar. Oluyor Türkiye'de. Oysa zaman var, Marksizmi Marks'tan öğrenmek zorundayız.

Bunları söyleyerek hiç kimseye, hiçbir örgüte öğüt vermiyorum, yanlış anlaşılmasın. Yalnızca, bizim yürüyeceğimiz yolu anlatıyorum.

İLKESELLİK TEK DOĞRU İLKEDİR

TKP'nin etkinliği artıyor, umut verici bir hızla artıyor. Kadrolarımızın artışı bu hızla yetişemiyor. Kadrolarımızın beceri düzeyi de, bize duyulan sempati artışına yetişemiyor. Bu sorunla uğraşıyoruz, elbet yanıtını bulacağız.

Geniş çevrelerde bize güvenle yaklaşılmasının, sözümüzün ağırlığının artmasının bir tek nedeni vardır: Biz savunduğumuz hiçbir düşüncüyü, günlük çıkarları öne alarak savunmadık. Her zaman emekçi halkın uzun dönemli ve kalıcı çıkarlarını öne aldık.

Buna karşı, "her örgüt kendini över" de denebilir ama öyle değil yoldaşlar. Söylediğim abartma değil. Üç örnek vereceğim:

Sendikal konu. 1978-80'den bu yana, "Türk-İş'te birlik" dedik. Herkes DİSK diye bağırıyordu. Türk-İş'e vurdular, sendikalara gangster dediler, faşist dediler. Sendikanın faşisti olur mu? İşçinin örgütünün faşisti olur mu? İçinde faşist olabilir, yönetiminde faşist olabilir ama sendika faşist olur mu? Sendikal hareketin tek güç kaynağı vardır, o da birliğidir. Sendikal hareket bölünmemelidir. Biz 14 yıldır Türk-İş'te birliği savunduğumuz için, bugün sendikal hareket, görüşlerimize katılmayana da, bize dosttur. Ama biz böyle bir gelişmeyi düşünebilir miydik o gün? Biz kârzar hesabı yapmadık.

Alevilik konusu. Biz Aleviliği savunmaya başladığımız zaman Alevilikte bu canlanma yoktu. Devrimci hareket,

"dincilik, gericilik" dedi. Şimdi gerçekten Alevi toplumu ayaklanmış durumdadır. Ama böyle birşey yoktu. Şimdi bazı sağcılar bizim için, "Aleviliği kullanıyor" diyorlar. Bir kez, Alevilik, kendini kullandırmayacak kadar tarihe sahiptir. İkincisi, Biz Aleviliği savunmaya başladığımızda ne kazanacağımızı bilemezdik, Alevilikte böyle bir hareketlenme yoktu ve de herkes karşımızdaydı. Ama tam da aynı nedenle, neler kaybedebileceğimizi görebiliyorduk.

Kürt sorunu. Bugün yine devrimci hareketin büyük çoğunluğu, yalnızca lafta bile kalsa, ayrılıkçı-milliyetçi bir konumu desteklemektedir. Biz ise yine Kürt ve Türk emekçisinin çıkarına olduğuna inandığımız görüşlerimizi savunuyoruz.

Bu örneklerin de anlattığı gibi, biz her zaman Marksizmin emrettiğini yapmaya çalıştık. Gündelik çıkarlara bakmadık. Şuna inancımız var: Marksizm bu dünyayı doğru yorumluyor. Doğrular bugün çıkmazsa yarın çıkacak. Yanlışların da yanlış olduğu bugün çıkmazsa yarın çıkacak.

Bugün geldiğimiz yere bakın. Devrimci harekette, bizden çok daha büyük hareketlerin etkinliği bizden çok daha azdır. İşte bu! Bu etkinlik elbette, ortamın değişmesiyle bağlı biçimde, giderek sayılara da yansacaktır. Yansımak zorundadır. Bizimle yansımazsa, bizden sonra bu bayrağı taşıyanlarla yansacaktır. Önemli değil, bu kavga uzun bir kavga.

ÖZVERİ TAARRUZU

Son bir noktaya değineceğim. Son birkaç yıldır tüm dünya bir ekonomik bunalım içinde. (Buna tüm kapitalist basın, "resesyon-gerileme" adını takıyor. Oysa, artık tam bir depresyondur.) Üretim hacmi daralıyor, dünya ticareti daralıyor, işsizlik görülmedik boyutlara yükseliyor, işçi-emekçi yığınların alım gücü düşüyor. Bu bunalım, şiddeti açısından, ancak 1929 kriziyle karşılaştırılıyor. Yapılan tahminler, 2-3 yıl daha süreceği yönündedir.

Ekonomik bunalımın bizim açımızdan getirdiği birtakım sonuçlar var. Önümüzdeki 3 yıl içinde olabilecekler bellidir. En başta gelirlerimiz azalacaktır. Çok açık. Bunun karşısında giderleri azaltmak çok güç. Tam tersine, bugün teorik bir dergi çıkartmak zorundayız. Derginin sayfaları çarşaf çarşaf yazı dolmaya başladı. Okunmaz olmaya başladı. Oysa bu dergi kolay okunacak, güzel söyleyecek, doğru söyleyecek, bol resimli olacak. Daha bunun gibi çok şeye değinilebilir ama gereği yok. Sonuçta, önümüzdeki birkaç yıl gelirler azalacak, giderleri azaltmak çok güç.

Giderleri azaltmanın, dolayısıyla gelirleri görece olarak arttırmanın kısa dönemde tek olası yolu, konsolide borçlarımızı (uzun vadeli borçlar) azaltmaktır. 16.Özveri Taarruzu'nun hedefi de budur. Bu yıl çok başarılı bir taarruz geçirmek zorundayız. Dolayısıyla zorlu bir taarruz olacak. Bunun da altından kalkacağımıza inanıyorum.

TKP'nin 72. kuruluş yıldönümünde hepimizi komünist ateşle selamlarım.

Yaşasın Marksizm-Leninizm! ●

Tarihi kirli olan kim?

Besteci ve araştırmacı

İpek Bayrak

Yavuz Bülent

Bakiler'i yanıtlıyor

Aslında Yavuz Bülent Bakiler gibi Alevi düşmanlığı yapan bir bağnaza, yobaza cevap vermek işim değil, ama Y.B.Bakiler, Alevi düşmanlığı yaparken hem Türkmen "dos-tu" görünmeye çalışıyor, hem de Osmanlı'nın Aleviliğe zulmünü inkar ediyor. Bu yalan, inkarcı ve kolaycı yazıyla ilgili bazı tarihi bilgiler vermek istedim.

Türkmenler ve Osmanlı

Osmanlı İmparatorluğu'nda Anadolu'da nüfusun çoğunluğu olan Türkmenler (ki, Aleviliğin esas taşıyıcılarıydılar) haklar açısından bir "azınlık" durumuna bile yükselmemiştir. İdare biçiminin Türk olmayanlara tanıdığı imtiyazlara da sahip değillerdi. Onlar sömürülenlerdi.

Osmanlıda "Türkmen" sözcüğü bir aşağılama olarak kullanılmıştır. Başlıca hedefi Anadolu köylüsü olmuştur. Anadolu halkı, Osmanlı devleti altında gerek sivil, gerek askeri yönetici sınıfın bilinçli diyebileceğimiz politikası ile, yönetime "yabancılaştırılmıştır". Anadolu halkını baskı altında tutanlar ise, pir Paul Rycaut'un gözlemlerine göre, "her ulustan, açgözlülük ve kötülükte en önde gelen kimseler"dir.

Bu gelişimin sistemli, yöntemli bir durum kazanması, Fatih Sultan Mehmet'in hükümdarlık dönemine rastlamaktadır. Bu dönemde, yönetici kadrolar Türkler dışından özellikle seçilmeye başladı. Devlet yöneticileri Enderun'dan alınıyor, buraya ise Türk olmayan, devşirme kapıkulu ocaklarının seçkinleri girebiliyorlardı.

Padişah'tan sonra en yüksek görev yeri olan veziri azamlık, hemen hemen hep Türk olmayanların elindeydi. Nitekim, 15.yüzyıl ortalarından, 16.yüzyıl ortalarına değin görev yapan 48 veziri azamdan

yalnızca 4'ü Türk'tür: Karamani Mehmet Paşa, Çandarlızade İbrahim Paşa, Piri Mehmet Paşa, Manisalı Lala Mehmet Paşa.

Bir de şu listeye bakalım: İshaki Paşa (enderundan yetişmiştir), Mahmut Paşa (babasının adı Mihail, anası Sırp'tır ve Krusevaç'ta doğmuştur), Rum Mehmet Paşa (Rum, ayrıca İstanbul'un Türkleştirilmesine engel olmakla ünlü), Gedik Ahmet Paşa (Sırp), Davut Paşa (Arnavut), Hersekzade Ahmet Paşa (St. Saba Dukası İstefan Varikşiş Kasaviç'in oğlu, Hersek Dukası Ulriç'in kardeşi), Mesih Paşa (Rum), Hadim Ali Paşa (Saraybosnalı), Koca Mustafa Paşa (Frenk), Ahmet Paşa (Arnavut hanedanından), Hadim Sinan Paşa (Rum), Ayas Paşa ve Lütfü Paşa (Arnavut), Rüstem Paşa (Hırvat), Semiz Ali Paşa (Boşnak), Sokullu Mehmet Paşa (Boşnak, asıl adı Bayo, dayısı papaz olduğundan dolayı çocukken kilisede hizmet görmüş)...

Yabancı devletlerle ilişkilerde yine Türk dışında görevlendirilenler önemli bir yer tutar.

Hangi zulüm?

Bakiler ve onun gibilerinin zihniyeti, din ve devlet politikalarıyla asırlardan beri katliamlar yaparak Anadolu halkını, Türkmenleri sıra sıra cellatlarla, sürü sürü doğrayanların zihniyetidir.

Fatih buna 1473'te başlamıştı. İslam dininde içtihat yolunun kapanmasıyla iyice tutucu bir niteliğe bürünen Sünnilik, bu buna bağlı olarak şeriatçılık, kuvvet buldukça Türkmen aleyhtarlığı da kızıştı. Yavuz Selim'le Anadolu'yu kapladı, en az 40 bin Türkmen Alevi Yavuz tarafından hunharca sistemli olarak ortadan kaldırıldı. Çünkü Anadolu'da yaygın bulunan Alevilik, egemen ideolojinin kabul edemeyeceği bir düşünce ve yaşam tarzıydı.

"Kuyucu" Murat Paşa'nın binlercesini kuyulara tıkip boğdurarak öldürdüğü Anadolu insanı, Alevi insanıydı. 9 Aralık 1606'da sadrazam olan "Kuyucu" Murat Paşa, 15 Haziran 1607'de Üsküdar'a geçerek Anadolu halkının üze-

rine yürümüş, başlattığı hareket üç yıl Anadolu'yu kasıp kavurmuş ve bilindiği kadarıyla bu süre içinde en az 65 bin insan öldürülmüştür.

Bakiler'in "hangi zulme başkaldırılmış" sözleriyle aklamaya çalıştığı bu anlayışın, kirli ve kanlı Osmanlı tarihinden birkaç örneğini daha vermek isterim: Hırvat devşirmesi Kuyucu Paşa'nın bu tutumunu Osmanlı çok benimsemiş olmalı ki, 1658'de sadrazam olan bir başka devşirme, Köprülü Mehmet Paşa da aynı yolu izlemekte gecikmemiştir. Köprülü'nün görevlendirdiği Boşnak İsmail Paşa, Anadolu'da en az 10 bin kişiyi öldürtmüştür.

Açık terör estirerek, büyük halk kitlelerini katlederek kendisini rahatlatma politikası izleyen Osmanlı'nın bu celladı, Anadolu'da kimi yakaladıysa "Celâli" diye İstanbul'a gönderiyordu. Üsküdar'da padişahın huzuruna götürülen bu zavallılar orada öldürülüyorlardı. Bu katliamların ortaya çıkardığı feci görünümü Evliya Çelebi şöyle anlatıyor:

"Bir kaç gün içinde Üsküdar insan kanı ile laleliğe dönüp, teafün ile kötü kokudan divan erbabı rahatsız olmaya başladılar. Kanlar üzerine konan sinekler, çadırlarda rahatça oturanların üzerlerine konup herkesin elbise ve destarını kana bulardı. Tabiat sahibi olanlar, kötü kokudan ve sineklerin hücumundan yemek yiyemezlerdi."

"Bu üzücü hal yedi günden sonra bildirilince insan naaşları için kuyular kazılıp beşer altışar kesilenler kuyulara dolduruldu. Nihayet kuyu kazılmaktan da usanılıp Asesbaşı ve diğerleri, naaşları arabalara yükleyip Haydarpaşa bahçesi önünde denize dökerdi..."

Asırlardan beri böyle geldi... Dersim, Koçgiri, Çorum, Malatya, Erzincan, Sivas ve Maraş... Bugün bile güncelliğini yitirmeyen bu katliamlar, nice insan kanıyla tarih yazan Bakiler gibilerinin anlayışının sonucu değil mi? Egemenlerin bu zulmüne karşı çıkan Anadolu halkına ve onun önderlerine cüretle söz söylemesinden çıkan şu ki, bu Yezitliklerin anlatılması Bakiler'in zoruna gidiyor.

Pir Sultan'ımız, Ehlibeyt ve halk düşmanlarına gereken cevabı vermiş, onuruyla, insan sevgisiyle dopdolu bir yaşam ve tertemiz tarihe sahip bir halk bırakmıştır. İşte, her şey meydanda. Geçmişimizle onur duyuyor, önderlerimize sahip çıkıp onların değerlerini koruyor. devrimci geçmişimize bugünün kavgasıyla katkıda bulunuyoruz. Tarihi görevimiz bu, Zavallı yaratıklar bunu engelleyemez. ●

POSTTAN DOSTA
ALI HAYDAR CELASUN DEDE

Doğru duvar yıkılmaz

Belleğim yanıltmıyorsa, bir yıl önceydi. *Kavga* dergisi Anadolu Aleviliğini işçi sınıfının bilimi ile araştırmaya başlayıp Dedelerle söyleşiyi koyulaştırdığında, aklı evvel orta yolcu aydınlar ve devrimi tekellerinde sananlar, Derviş Tur yolculuğunda, ya da kırmızı koltukta ahkam kesenler, hatta Gölbaşı'nda toplantıda kavuk sallayanlar, din-iman-mezhep ve diyanet işlerinde koltuk kapmaya yeltenenler ve daha niceleri, ortalığı toz dumana katarak *Kavga*'ya ateş püskürüyorlardı. "MİT oyunu" damgasını mükreple kuyusuna habire daldırıp çıkarıp, uluorta rastgele herkesin alnına basıyorlardı.

Yenilgilerin özeleştirisini vermeyen, bugün geldikleri yerde dinazorlar gibi tükenmişliğin hesabını yapan, "Alevicilik-gericilik-MİT"çilik-karşı devrimcilik" gibi suçlamalarla devrimin önünü tıkamaya çabalayan bu minüsküs macisküller, akı karayı bugün anlamış olsalar gerek.

Kavga vurduğu yerden ses getiriyor, kitlesel bağı büyüyor. Tabii dergi idaresine, yönetici ve redaksiyona uğrayarak "nasılsınız?" demeye başlayanlar da.

İzmir'de, Ankara'da, Mersin'de, Bursa, Isparta, İstanbul'un çoğu ilçelerinde paneller zincirinin başlamasıyla da, aydınlar hizaya gelmeye başladı, dernekler kendilerine çeki-düzen verir oldular.

Okuyanların yaptığı haklı-haksız ayrımı kimilerinin gözüne mertek gibi girerken, Aleviliğin kıyı şeridinde işçi sınıfının yol musahipliği doğrultusunda Alevileri bir hareketlenmeyi gündeme soktu. Dün "haşa olur mu" diyenler bugün köprülerin altına su koyuverir oldular.

Tüm bunlar sevindiricidir. Diyalektik yasa işliyor, dayatmasını köklüyor, derinden kavırıyor toprağı. ve tohumu kısa üşütmeyecek kadar bağrına basıyor. *Kavga* dergisi, görüşlerini vurgulayarak ve yeri kazıyarak yürüdü ve

karşı düşüncüyü de mahkum etti. Bir yılın sonunda gelinen yer başarı grafiğini gösteriyor.

Bu işin iki yanı var, sağ ve sol. Ortası kimseye yarar sağlamaz. Şemsiye, kavgada hem sağa hem ortaya kapalı. Devrim yağmuru da ahmak ıslatana benzemez. Bir tek bilim vardır, işçi sınıfının bilimi. Onun yağmuru aklı ve olgunluğu emreder, yoksa kötü ıslatır, yılgınlığı ve kuyrukçuluğu getirir.

İki ay süreyle Anadolu'daki izlenimim budur. Yazılarımdan ve yapıtımdan dolayı yüzlerce davet aldım. Tiyatro ve sanat alanı dışında hiç de tanınmış birisi değilim, bugün ise nerede bir Alevi can ve işçi sınıfının dostları varsa oradan çağırı alıyorum.

Hakka yürümenin, bu dünyadan göçüp gitmenin yaklaştığı şu alemin bu anında, **MUSAHIPLİK** adlı iki perdelik oyunumla, **ALEVİLİK BİR SIR DEĞİLDİR** adlı, tezler içeren ve belki de kavgaları başlatacak olan iki yapıtımı Anadolu insanına armağan etmek isterim. Redaksiyon benimserse *Alevilik Bir Sır Değildir*'i aylık söyleşim içinde sizlere iletmek düşüncesindeyim.

Aynı zamanda Türkiye'de *Kavga*'nın önderliğinde cemlerle, panellerle Anadolu'yu arşınlamak düşüncesindeyim. *Musahiplik* adlı oyunumu 27 kişilik istikrarlı bir kadro bulabilen ve *Kavga* çizgisini kabul eden her kuruluşla sahnelemek amaçındayım.

Göçüp gitmeden **ALEVİLİK BİLİMSEL ENSTİTÜSÜ'NÜN VAKFINİ** kurmaktan yanayım. Bunun için de gerek konuşmalar, gerekse sözünü ettiğim iki yapıtımı *Kavga*'nın emrine bırakıyorum.

Amacım, bu yaşa kadar bir çöp sahibi olmadım, bari göçüp giderken Hak'ka yürürken, don değiştirirken, Alevi gibi yaşam biçimi, işçi sınıfı gibi yaratan ve vareden hazinem olsun.

Doğru duvar yıkılmaz. Pirim bunu bana nasip eylesin. ●

HASAN KIYAFET

Hacı Bektaş Şenlikleri'nden yazıyor

Banaz, Serez derken yolumuz Hacıbektaş'a düştü. Coğrafyada değil Hacıbektaş'ın, Kırşehir'in bile yerini bulmak güçtür. İç Anadolu bozkırının ortasında küçük bir kentçik.

Haritada yeri güç bulunan kimi yerlerin, bazan gönüllerde yerini bulmak kolaydır. Hele bu yerler Hacı Bektaş-ı Veli'nin, Yunus Emre'nin, Ahi Evran'ların, Gülşehri'nin, Emin Türk Eliçin'nin, Aşık Paşa'nın ve dahi Hacı Taşan'ların, Neşet Ertaş'ların, Zekeriya Bozdağ'ların yurduysa...

Bir turizm tanıtma kitapçığında, Kırşehir'i şöyle tanıtiyordu: "Yetiştirdiği evlatlarıyla ünlüdür." Bu tanıtım bana ilkin gülünç gelmişti. Adana'nın portakalı, İzmir'in üzümü, Giresun'un fındığı der gibi. Fakat sonra durup düşündüm. Sahi Hünkar Hacı Bektaş-ı Veli, Tokat, Amasya gibi yeşillikler, güzellikler diyarını geçip, Sulucakarahöyük'ün kırına niçin konmuştu? İlk Hristiyanlar neden Filistin'den kalkıp, bizim peribacalarının dibini yurt edinmişlerdi? Kuşkusuz hiçbir şey nedensiz değildir. Hristiyanlar Roma zulmünden kaçarak peribacalarının dibine sığınmışlardı. Hacı Bektaş-ı Veli ise Moğol istilasından, Selçuklu belasından sakınmak için canını buralara atmıştı. Ama akla takılan soru neden, niçin başka yerlere değil de bu yöreye gelmişlerdi?.. Kuşkusuz bu da nedensiz değildi. Kırşehir, Kayseri, Niğde üçgeni coğrafi anlamda gözardı yerlerdir. O zamanın Kapadokya'sı egemenlerin ilgisini çekip, iştahını kabartacak bir maddi varlığa sahip değildir.

Hacı Bektaş-ı Veli'nin bir dağ başını yurt edinişinde birinci neden bu olsa bile asıl önemli neden, söz konusu yörenin düşünce gelişimine açık oluşudur. Hacı Bektaş-ı Veli son durağına geldiğinde, yanıbaşında Ahiler, Ürgüp, Göreme yöresinde Rum ve Ermeni kökenli unsurlar vardı. Bunlar egemen Selçuklu bağınazlığına karşı olan her görüşe örtülü bir sempati besliyorlardı.

Neden Nevşehir'den değil de, tüm Kırşehir'den sözediyoruz? Başta nedensiz kuş uçmaz demiştik. Zamanında Menderes hükümeti Osman Bölükbaşı'na kızıp, Kırşehir'i il iken ilçe, Nevşehir'i ilçe iken il yapmıştı. Hacıbektaş'la Kırşehir'i de ona bağlamıştı. "Gülün ahi dalda, bülbülün ahi gülde kalmazmış." Biz de şimdi yenmiş bir hakkın yanında tavır alıyoruz. Aradan yıllar geçse de...

KONUDAN uzaklaştık mı ne? Onbeş Ağustos akşamı üç otobüs dolusu insan İstanbul'dan Kartal'dan Hacıbektaş deyip yola koyulduk. Buna kimileri "hac yolculuğu", kimileri de "insana yolculuk" dedi. Aynı günlerde Kars'tan, Edirne'den, Adana'dan, Amasya'dan, kısacası yurdun dört bir yanından nice canlar yola çıkmıştı.

Otobüsün içindeki coşkuya bakıp kalıyorum. Nedir bu sevincin anlamı? İlk otobüsteki herkesin birbirini tanıdığını sandım. Öylesine içli dışlı yakınlar ki. Çoğunun ilk kez orada karşılaştıklarını öğrenince daha çok şaşıyorum. Yol uzadıkça görüntü netleşiyor. Aynı otobüsle, aynı yere gitseler bile burada üç ayrı

anlayışta insan olduğu ortaya çıkıyor. Birinci ya da çoğunluk diyelim buna. Hacıbektaş'a sadece ibadete "niyaza" gidenler. İkinci guruptakiler hem ticaret hem ziyaret için giden sanatçı, politikacı ve turistik amaçla yola çıkanlar, üçüncü gurubu ise öğrenci ve aydın diyebileceğimiz bilinçli kesim oluşturuyor. Teolojik kaygı taşımadıkları her hallerinden belli.

Seyit otobüsümüzün en genç yolcusu. Üç-dört yaşlarında. Üçüncü guruptan olan annesi-babası belli ki onu bırakacak yer bulamamışlar. O da benim gibi zorunlu hacı olacak. Kısa zamanda Seyit'le aramızda bir iletişim kuruldu. Kendisi otobüsün en genci, ben en yaşlısıyım. O kırk günlükken annesiyle birlikte cezaevini, hücreyi tanımış. Ben kırk yaşındayken aynı yerleri tanıdım.

Seyit civa gibi, durduğu yerde duramayan biri. Kendi gibi küçücük ara iskemlesine oturmaya bayılıyor. Her frende tepetaklak oluşu inadına onu keyiflendiriyor. Fıkralar, şairler, türküler derken sabahı. Kırşehir'in ünlü Özbağlar'ı girişinde yakalıyoruz.,

Kırşehirli bir arkadaşım anlatmıştı. Özbağ halkı bir alemmiş. Köyün ortasından geçen anayoldan karşıya inadına yavaş geçermiş. Hızla geçen pahalı arabalara fren yaptırmak hoşlarına gidermiş. Akşam kahvede "üç Mercedes, beş BMW durdurdum" diye öğünürlermiş. Doğal olarak bazan da durduramaz ölürlermiş...

Hacı Bektaş-ı Veli ile

İç Anadolu'ya özgü pırıl pırıl bir gökyüzü var. Erciyes belli belirsiz seçiliyor. Mucur'u geçerken bir zamanlar burada hükümet doktorluğu yapan Mehmet ve Selma Beşer'leri anımsıyorum. "Hasan ağabey sizin buralar, gökte bulutu, köyde iti, dağda yiğidi ile ünlüymüş" deyip gülüyorlardı. Bulutlar gerçekten görmeye değer. Sanki pamuktan, kardan dağlar oluşmuş.

ŞİMDİ HACİBEKTAŞ'TAYIZ. Dedebağlar girişinde eller tetikte bekleyen asker ve polislerle karşılaşıyoruz. Ağzımın tadı kaçıyor, Şırnak'ı anımsıyorum.

Dedebağlar, adından da belli Dedelerin bağı bahçeleri imiş. Hacı Bektaş-ı Veli öğretisinde bağ, bahçe, tarımla uğraşı önemli bir yer tutar. Ağaç dikmek, üzüm çubuklarının dibini çiğnemek bile ibadetten sayılır. Bu etkinin zayıflamasına karşın ilçenin çevresi yine de bağlık, bahçelik. Yalnız yaşadığımız zamanda bir takım değerlerin çürüyüşü buraya da yansımış. Bağlar boz, mis kokulu zerdaliler dalında kurumaya terk edilmiş.

Hacıbektaş ilçesi büyükçe bir panayıra dönmüş. Kurbanlık koyun melemeleri, davul zurna çığlıkları, dev hoparlörlerden dökülen Alevi deyişleri birbirine girmiş. Bu yetmiyormuş gibi bazı partilerin seçim otobüsleri ortaya dökülmüş. Şöyle de

diyebiliriz, sekiz bin nüfuslu bir ilçeyi yüz bin kişilik bir ordu istila etmiş. Tuvalet dahil her yerde zorunlu kuyruk var. Yerli halkın bunca konukseverliğine karşın yollarda, parklarda uyuyanlara rastlıyorsunuz.

Gözüm bir Hacıbektaş halkına, bir dışarıdan gelenlere dikiliyor. Dışarıdan gelenlerin de bizim otobüsün içi gibi üçe ayrıldığı hemen belli oluyor. Sazını kapıp gelen aşık, Dedeleri bu gurupların dışında bir yere koyabilirsiniz. Yerli halkın ilginin bu kadarna alışık olmadığı anlaşılıyor. Gerçekte tüm Aleviler son yıllarda Aleviliğe olan bu ilgiye kuşkuyla bakıyorlar. Düne kadar gizli kapaklı yaptıkları niyazlarının, cemlerinin ortaya dökülmesinden tedirginler. Bugün kendilerinden yana gözüken hükümet adamlarının, yazar-çizerlerin, politikacıların yarın bir Sünni baskısı karşısında ne yapacaklarından emin değiller.

SÜNNİLİĞİN tersine Alevi insanlar kitaba, resime, müziğe yakın durmuşlar. Hacı Bektaş-ı Veli'nin aslanlı ve ceylanlı posterleri peynir ekmek gibi satılıyor. Çatalıklı Hz. Ali ve Oniki İmam resimlerinin yanına bu yıl Yılmaz Güney ve Deniz Gezmiş de eklenmiş. Sergilerdeki kitapların çoğu Alevilik içerikli. Anladığımız anlamda sol kitaplar ikinci planda kalıyor.

Belediye kitaplar için düzenli bir stand kuramamış. Herşeye karşın Kavga dergisi ve Alev Yayınları ekibi kendi düzenlerini kendileri kurmuşlar. Arı gibi çalışıyorlar. Hücre arkadaşım Seyit'in annesi bir gözü kitapların gölgesine yatırdığı oğlunda, bir gözü dergi satışında.

Hünkar Bahçesi'nin güneye bakan duvar dibi sanki Kerbela, yanıyor. Bu yangından en çok payını alan kitapçılar. Sokaklarda birçok ünlü kimseye rastlıyorsunuz. Sadık Gürbüz, Arif Sağ, Ali Haydar Celasun Dede, Cemal Şener, Nejat Birdoğan, Mesut Mertcan ve daha niceleri... Bakanlar, milletvekilleri, başkent belediye başkanları tüm oradalar. İnönü'nün geldiğini duyunca Ecevit yoldan dönmüş. İnönü konuşurken Ecevit'in parti otobüsü, içinde üç-beş kişi ve inadına açılmış hoparlörlerle oradan geçiyor.

İçimde bir bezginlik yürüyorum. Hacıbektaş Belediye Başkanı Ali Eğer konuşuyor. Olanları sadece seyrettiği yüzünden belli olan, kıyıda ki duvarın üstüne çıkmış bir çifte yaklaşıyorum. Giyim kuşamlarına bakılırsa köylü oldukları anlaşılıyor. Erkeğin yaşı altmışın üstünde gösteriyor. Posbıyıklı, çatık kaşlı belli ki Alevi. Elinden sık sıkıya tuttuğu eşinin adı Sultan'nuş. Şalvarı, başbağı ile O'na Kürt de Türkmen de denebilir.

- Merhaba. Adınızı öğrenebilir miyim? Kuşkulu;

- Merhaba. Adım Salim Canpolat. Amasyalıyım.

“Bacının adı?” diyorum. “Kendi söylesin, dili yok mu?” diyor. Eşi gülererek “Sultan, kurban, Sultan” diyor.

- Alevi misiniz?
- Ehlibeytim.
- Sizce Alevilik nedir?
- Bizce Alevilik çok şeydir dost.
- Ne gibi?
- Bildiğin gibi.
- Hacı Bektaş’a niçin geldiniz?
- Niyaz, ziyaret için geldim. Hak kabul ederse kurbanımı kesip lokmamı alıp gideceğim.

Alandaki kalabalığı ve konuşan politikacıları gösterip, “bunlardan ne anlıyorsunuz?” diyorum. O hiçbir şey anlamında omuz silkiyor.

- Hükümetlerin son yıllarda Aleviliğe sahip çıkışını neye yoruyorsunuz?

- Hayra yormuyorum.
- Alevilik diyanette temsil edilsin mi? Devlet Aleviliği tanısın mı?

- Elbette tanısın. Ama diyanette temsil edilmesin. Devletin din min işiyle uğraşması iyi değil.

- Alevi-Sünni evliliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

- İyi düşünüyorum. Ama biz kız alalım da vermeyelim. Çünkü onlar kadını kızı çok eziyorlar.

Sultan bacı gülererek söze giriyor.
- Sanki siz ezmiyorsunuz.

Çevreden gülüşüyorlar.
- Hz. Ali yoksuldan ezilenden yanaydı diyorlar. Siz ne dersiniz?

- Haşa. O mübarek öyle işlerle uğraşmazdı.

Söyleşi

Özellikle gençler sempatiyle kahkahayı atıyorlar. Canpolat bu onayın anlamını kavrayamıyor.

- Hz. Ali efendimiz elbette bizden, yani fakir fukaradan yanaydı.

- Bir yere işçi, memur alınırken, sizce Alevi-Sünni ayrımı yapılıyor mu?

- Yapılmaz mı. Bir işe girerken 33 farzı ve namaz kılıp kılmadığımızı soruyorlar.

- Bize son bir diyeceğiniz var mı?

(Sultan Bacı) - Var kurban, benim var. Sözünüz yürüyorsa hükümete söyleyin okullardan din dersini kaldırsın. Benim torun her yıl din dersinden bütünlemeye kalıyor.

Düz bir Alevi vatandaş ile görüşmüş olduk. Şimdi Hacı Bektaş Şenlikleri’ne katılmış düz bir vatandaş arıyorum. Kamanlı İsmail Gök’ü bulmak zor olmuyor. Torun, damat, çoluk çocuk toplanmış gelmişler. İsmail amca cana yakın biri. Selam verip soruyorum:

- Hacıbektaş’a niçin geldiniz?
- Yasak mı var? Gezip tozmaya geldim.
- Hünkar’ı ziyaret edecek misiniz? Sevap kazanmak için demek istiyorum.
- Gelmişken tabii ederim. Fazla mal göz mü çıkarır?

- Hz. Ali’yi sever misiniz?
- Niye sevmeyelim? Allahın Arslanı’nı

kim sevmez? Çataklılıkla az mı gavur kesti?

- O zaman Alevilik için ne düşünüyorsunuz?

- İyi düşünüyorum. Ama len, onlar da senin benim gibi yaradanın kulu değil mi? Şimdi şu gezenlerin çoğu Alevi. Ağzı, gözü başka mı?

- Mumsöndüye inanıyor musunuz?
- Ben gözümün görmediğıme inanmam.

- Alevilerle kız alıp vermeye ne dersin? İsmail amca derince düşünüyor.

- Hocalara bakarsan bu işin mümkünatı yok. Müslüman ederek gavurdan kız almaya yol var, ama Kızılbaştan yok. Afedersin, bir Kızılbaşla yatan Sünni erkek, ayağının altında bir kiremiti eritecek kadar yıkansa yine kirinden arınmazmış. Bana sorarsan, iki gönül bir olduktan sonra kim ne karışır.

Sonradan öğrendiğimiz kadarıyla, İsmail amcanın erkek torunlarından biri Alman kızıyla evlenmiş.

- Sünni-Alevi çelişkisinin temeli sizce nedir?

- Baştakiler, bizi idare edenler. Askerde Hüseyin adında bir Alevi arkadaşım vardı. Kendisi Erzincanlı, hakiki Kürt Kızılbaştı. Allah seni inandırsın içtiğimiz su ayrı gitmezdi. Taa Kırşehir Kaman’a beni ziyarete geldi.

- O zaman sizce Alevilik ne demektir?

- Alevilik şey demektir. Yani onlar Ali’yi pek severler. Varsın sevsinler. Ali çataklılınc kuşanıp kafirlerle cenk etmedi mi? Allahın Arslanı değil mi? Alevi demek ana bacı tanımaz demek değil ki. Duy da inanma.

- Alevilik diyanette temsil edilsin mi? Yani Dedelere de hocalar gibi para verilsin mi?

- Birine verilip birine verilmemesi haksızlıktır. Hocaya veriliyorsa Dedeye de verilsin.

- Patronlar işçi alırken Alevi-Sünni ayrımı yapıyorlar mı?

İsmail amca gülüyor:
- Bizim Sofu Kemal gibi biri olursa yapar. Ama işin aslına bakarsan yapmazlar. Çünkü patronların dini imanı paradır. Ucuz, bedava işçi olsun da isterse yedi düvel öteden olsun, alır. Yalnız Aleviler de pek tutkun olurlar haa! Kendi adamlarını pek tutarlar.

Sözün kısası, hele bu zamanda işçinin gavuruna, müslümanına bakan yok. Öyle olmasa Almanya bizden işçi alır mı?

ALEV YAYINLARI’NIN standında Ali Haydar Celasun Dede ile kitaplarımızı imzalıyoruz. Hünkar Bahçesi’nin duvarına karşıdan vuran güneş ortalığı yakıp kavuruyor. Altına sığınacağımız bir gölgeğimiz yok. Celasun Dede ağzından bal akan biri. Eski bir tiyatro sanatçısı oluşu, her halinden belli oluyor. Sıcağa Celasun Dede’nin hasır şapkası bile kar etmiyor.

Celasun Dede “bende yaş altmışyedi dost. Bu sıcak Dede mede dinleyecek gibi değil” deyip bir gölgelik aramaya duruyor. Görevli arkadaşlardan Ayhan ile Erkan kırıp döküp bir gölgelik oluşturuyorlar.

Ali Haydar Celasun ile “fırsat bu fırsat” deyip, söyleşmek istiyorum. Ve öyle sanıyorum ki şu küçük paragrafta Ali Haydar Celasun Dede’nin özeti yaklaşıyor:

“Aleviler, işçi sınıfı ile yol musahibidirler. Tüm oyunları bozmanın koşulu,

Alevilerin örgütlenmesi, mutlaka işçi sınıfıyla bütünleşmesidir. Alevilerin de emekçiler gibi zincirlerinden başka kaybedecekleri yoktur. Aleviler en büyük dostlarının işçi sınıfı olduğu gösterilmeden mücadeleye çekilecek olurlarsa, önemli yanlışlıklar doğar.”

Dediğimiz gibi Celasun Dede, Aleviliğe bir Dede gibi değil, bir filozof, bir Marksist gibi bakıyor. Bizce de doğru bakış budur.

Celasun Dede sıcağa yenik düşüyor. Düşünü döğen kır sakalı, bıyığı, yiğit yapısıyla: “Hasan, yaşı 67 dedim. Ama daha işim bitmiş demedim. Bu Kerbela sıcağı tansiyonumu kıpırdatmadan, destur dileyip ben kıpırdayayım.

Al, bu hasır şapkaya ben-den çok senin gereksinimin olacak. Haydi bana eyvalah” deyip yürüyor.

Celasun Dede’yi uğurladıktan sonra, söyleşimizi üniversite öğrencisi Kaan Özçelik ile sürdürdük. Kaan umduğumdan da dolu çıktı. Yer yer beni şaşırtan görüşler öne sürdü.

- Hocam epeydir konuşmalarınızı izliyorum. Aklıma takılan yerler var. Örneğin, Hacı Bektaş Veli’nin Horasanlı oluşu konusu. Evet Hacı Bektaş Veli Horasanlıdır ama, O’nu yaratan Horasan değil, eski adı Sulucakarahöyük olan bugünkü Hacıbektaş toprağıdır.

Genişleterek söylüyorum, Hacı Bektaş ve onun gibi nice bilgeleri yeşertip yetiştiren Anadolu’dur. Alevilik, ne İran’da ne Azerbaycan’da ne de Irak’da ilericisi olduğunu gösteremez. Çünkü Anadolu Aleviliğinin mayasında Eti, Frig, Rum, Ermeni, Kürt, Bizans, Türk ve de Arap kültürünün katkıları vardır. Hacı Bektaş Veli Horasan’da kalsaydı, sanmam ki şimdiki Hacı Bektaş Veli olaydı.

Demem şu ki Aleviliği Türk buluşu gibi sunmak onu yalnızlaştırır. Bu imajı vermekten sakınmak gerekir. Dediğimiz gibi hiçbir dinin, hiçbir felsefenin tek başına zuhurundan söz edilemez. Tümü birbirine borçlu ve alacaklıdır. Örneğin, sizin Aleviliğin “eline, diline, beline sahip ol” gibi üç önemli ilkesi diyebileceğimiz temel kuralı, gerçekte Budizmin “Beş Mutluluk” kuralından alınmıştır. İyi de yapmışsınız. Güzellikler, iyilikler insanlığın ortak malıdır. Bulunduğu yerde alınmalıdır. Bu güzel kuralı neden Katolikler, Sünniler almamış da Aleviler almıştır? Bence işin gizi burada yatmaktadır.

Kaan’a soluk aldırarak söz söylemek gereğini duyuyorum.

- Kaan o zaman Aleviliğe ilericisi bir mezhep diyebilir miyiz?

Kaan buruk bir gülümsemeyle gözlerinin içine baktı:

- Olur mu hocam? Hem mezhep hem ilericisi. Tüm dinler ve ayrıntıları olan mezhepler tabularla kuşatılmıştır. Tabusu yani değişmezi olan şey ilericisi olabilir mi? Örneğin, en ilericisi mezhep saydığımız Alevilikte Ehli Beyt soyundan olmayanlar Dede olamaz, Alevi olmayan birisiyle evlenemez vb... Alevilik herhangi bir ezilmişin zorunlu hoşgörüsü özelliklerini

taşır, o kadar.

- Kaan sana soru sormak güçleşti. Ama yine de soracağım. Hz. Ali yoksuldan yana deniyor, ne diyorsun?

- Bu sorunun gelmiş geçmiş en güzel yanıtını Abidin Nesimi vermiştir. “Hz. Ali yoksuldan yana değil, yoksullar Hz. Ali’den yana olmuşlardır.” Mantığı ise şudur, Hz. Ali Arap egemenliğinin, Arap zulmünün iç çelişkisi. Ezilenlerin gücü doğru-dan eze başkaldırmaya yetmezse, onun muhalefetini destekleyerek, içten vurmaya bakarlar. Sorun budur. Yoksa Ali de Osman, Ömer kadar Araptır.

- Son yıllarda devlet Aleviliğe sahip çıkıyor mu, ne dersin?

- Sahip mi çıkıyor? Hayret bir şey. Ben öyle bir durum görmüyorum. Olsa olsa Osmanlı döneminde uç beyliklerine yol-ladığı Alevileri Hristiyanlara karşı geçiş üssü olarak kullanma taktiğine dönüşü vardır.

- Aleviler potansiyel solcudur deniyor, ne diyorsun?

- Solculuk bir sınıf olayıdır. Alevilik ise mezheptir. Aleviler dediğiniz anlamda solcu bile olsa, yurdumuzda otuz-kırk milyon Sünniyi de düşünerek hareket etmek gerekir. Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, Fikri Sönmez “Terzi” ve Turan Dursun Sünni kökenlidirler. Ben-

ce sağcılığı solculuğu mezhep meselesi yapmak sakıncalıdır. Son yıllarda bir Alevi edebiyatı patlaması oldu. Bu genelde olumlu bir gelişmedir. Ancak halk edebiyatı özünden uzaklaşarak bir mezhep çizgisine dönüşürse kötüdür. Karşıtı olarak Sünni edebiyatı da gelişebilir.

Bir de Celasun Dede’nin dışında tüm Dedeler devletten maaş almaktan yana görünüyor. Devlet memuruna para verince karşılığında ne isteyecek?

- Kaan kardeş, başta da belirttiğim gibi siz sorunlara alışılmışın dışında bakıyorsunuz. Burada Azeri, Kürt, Arnavut, Boşnak, Çingene, Arap, Süryani Alevilere de rastlıyoruz bu konuda ne dersin?

- Dünyada Yahudiliğin dışında hiçbir din ve mezhep milliyetçi değildir. Öyle olsa yandaş bulamazlardı. Şu sıra bizim devlet, Yahudilerin yaptığı yanlış yapıyor gibime geliyor. Yani Aleviliği Türkleştirmek istiyor. Hacı Bektaş Veli ile Türk kültürüne derinlik aranıyor. Bu son derece sakıncalı bir şey. Burada Maraş, Pazarcık, Erzincan, Sivas, Malatya Kürtlerinden Türkçe bile bilmeyen bir sürü insana rastlıyoruz. Daha dün günahlarından arınmak isteyen bir Kürt kadın Delik Taş’a sıkışmış kalmış. “Pirim beni sevdi, bırakmıyor. Bırakın burada öleyim” diye Kürtçe bağırıyormuş. Peki bu ne olacak? Herneyse, çok nazik ve çözümünü güç bir konu. Bilgilice yaklaşmak gerekiyor.

- Peki Kaan, çözüm?

- Çözümü söyledim, sosyalizm.

Kaan kalkıp tezgahının başına gidiyor. Biz de bir başka okurla söyleşiye dalıyoruz.

- Adınız ve memleketiniz?

- Adım Sami Gör. Gülşehirliyim. Ne o hayırdır. Güvenlik soruşturması mı?

Anlaşılan Sami Gör de yörenin taşına toprağına sinmiş espri yaratıcılığından ►

Alevi Kurultayına ilişkin bazı öneriler

Alevi örgütlerinin görüşüne başvurmadan bazı çevrelerce başlatılması tepki toplayan "Alevi Kurultayı" girişimiyle ilgili olarak, Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği genel başkanı *Murtaza Demir*'in hazırladığı metni yayınlıyoruz

Hacı Bektaş Veli şenliklerinin ardından uzun bir süre düşündüm. Bu kadar insan (yaklaşık 70 bin kişi) burada niçin toplandı? Bizi burada biraraya getiren nedenler geçmiş yadsıma hastalığı mı, yoksa açığa vuramadığımız, sesli düşünemediğimiz (bilinçaltı) bireysel ve toplumsal dürtülerimiz mi? Ya da soruyu şöyle sorabiliriz: Hacı Bektaş şenlikleri ya da benzeri şenlikler neyi amaçlıyor? Nasıl sonuçlanıyor? (...)

Şenlikten bir gün önce yapılan ve son derece tartışmalı geçen, aşağı yukarı 25'e yakın kuruluşun katıldığı panelden sonra bir sonuç bildirisi yayınlandı.

Bu bildiride, bir anlamda Alevi yurttaşların hükümetten istekleri özetleniyordu. En güzel olanı diyanet ile ilgiliydi. Bildiride özet olarak 1. Devletin, diyanete bütçeden pay (para) ayırmasına ve Alevilerin diyanette yer almalarına karşı çıkılıyordu. 2. Zorunlu din dersi uygulamasına karşı çıkılıyor, kaldırılması isteniyor ve kaldırılmadığı takdirde, laik-demokrat velilerden çocuklarının din derslerine katılmamalarının talep edileceği hatırlatılıyordu.

Ertesi gün (şenliğin açılış günü) bu bildiri bir ölçüde basında da yer aldığı halde, sayın İnönü ve sayın Sağlık "diyanet ile ilgili yasa tasarısı ile dengesizliğin kaldırılacağı", Alevilerin de diyanette temsilini kapsayacak şekilde yasalaşması için gayret edeceklerini" söylüyorlardı.

Tam bir kargaşa örneği. Bir yandan demokrasi paketi, örgütlü toplum, kitle örgütleri vb.

gibi iddialar, diğer yandan kitle örgütlerinin ne önerdiğini önemsemeyen, kendi bildiğini ve işine geleni söylemek gibi (Türk-Arap) arabesk politika.

Türkiye gibi bir ülkede politikacılar için diyaneti kaldırmak, bırakın kaldırmayı bunu lafını bile etmek, tam bir medeni cesaret işidir. Bu iş, arı kovanına çomak sokmak gibidir. Bugünün politik kadrolarında da böyle bir kaygıdan eser yoktur. Ya da çapları yoktur.

Öyleyse bu ülkeyi seviyor ve çağdaş, laik, aydınlık bir Türkiye istiyorsak, kitle örgütleri olarak kendimize düşeni yapmalıyız.

Bu bağlamda... şenliğin bir gün öncesinde düzenlenen panel gündeminde, *Cem* dergisinin önerisi olan "Alevi Kurultayı" ile ilgili, derneğimizin görüş ve düşüncelerini açıklamak istiyorum:

1. Alevi Kurultayına ilişkin olarak planlı bir süreç başlatıl-

malıdır.

2. Bu iş ile ilgili olarak ve öncelik sırasıyla,

a) "Altyapı Hazırlıkları Koordinasyon Kurulu" (AYHKK) oluşturulmalıdır.

b) Bu kurul, kurum temsilcilerinden (dernek, vakıf) oluşmalıdır.

c) Kurulun sayısı sonuç almayı güçleştirecek ölçülerde geçmemeli, ancak aşağıdaki kurumlar mutlaka temsil edilmelidir:

Hacı Bektaş dernekleri, Pir Sultan Abdal dernekleri, Hacı-

bektaş Belediyesi, Avrupa Alevi dernekleri, Semah Kültür Vakfı, Anadolu Kültürleri Vakfı, Tuncelililer Vakfı, *Cem* dergisi, *Kavga* dergisi.

3. Kurultayın başarısı açısından "demokrasi acil ihtiyaçtır" diyen bütün demokratik kitle örgütleri ile DİSK, İHD, Yeşiller, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Barolar Birliği, ÇGD, TTB, vb. kurumlara çağrı yapılmalı, destekleri, katkıları ve kendilerini temsil etmeleri sağlanarak, demokratik yelpazenin geniş olmasına özel önem gösterilmelidir.

4. Kurul (AYHKK) üyelerinin, belirlenen bir süreç içinde ve Alevi kültürü ile özdeşleşen yörelerde (basının ve TV'nin katılımı sağlanarak) en az dört ya da beş bölge toplantısından sonra kurultayın yer ve zamanı tespit edilmelidir.

Antalya-Tekke köyünü, Sivas-Banaz köyünü, İstanbul-Karacaahmet'i, Aydın-Ortaklar'ı bölge toplantısı yerleri olarak ve Hacıbektaş ilçesini

de Kurultay için önerebiliriz. Bu kent birimlerini önememizin nedeni geniş kamuoyunun ilgi ve desteğini amaçlamaktır. Uygun görülürse kurul (AYHKK) ilk toplantıları derneğimizin davetlisi olarak Banaz'da yapabilir.

5. Bu organizasyona hiçbir kurum, dernek, vakıf ya da kişi kendi damgasını vurmaya çalışmamalı, bu tür yaklaşımlardan kesinlikle kaçınılmalıdır. Herkesin kendisini işin sahibi gibi kabul etmesine özen gösterilmelidir.

6. Bölge toplantılarından sonra Kurultay için "kurultay delegesi" kimliği verilerek, çeşitli kararlar için oy kullanan kişilerin kargaşadan arındırılması sağlanmalıdır.

7. Kurultaya yukarıda belirlenen kurumların dışında, kendini kabul ettirmiş (yurtiçi-yurtdışı) öğretim üyesi, yazar, çizer vb. insanlar da davet edilmelidir.

8. Kurultay süresi en az üç gün olarak programlanmalıdır. İlk iki gün danışma, konuşma, görüş ve yöntem belirleme amaçlarına yönelik gündem oluşturulmalı, son gün ise karar alma, sonuç bildirisi hazırlama, "Sonuçları Takip Komisyonu" seçimi yapılarak bitirilmelidir.

9. Kurultay öncesi toplantıların ve Kurultay kararlarının kurultay üyesi kurumlara ait dergi ve gazetelerde ayrıntılı bir biçimde duyurulmasına özen gösterilmelidir.

10. Bu kurultay her yıl toplanmalı, bir önceki yılda alınan kararların ne kadarının kayata geçirildiğini gözden geçirmeli, siyasi partilerin bu örgütlülüğe yaklaşımı önyargısız tartışılmalıdır. ●

◀ payını almışlardan biri.

- Güvenlik değil, Alevilik soruşturması. Son zamanlarda hükümet sizi "çok seviyor", neden?

- Hükümet bizi sevmeyip de kimi sevecek? Lokum gibi yumuşak adamları. Baksana, adam, varımız yoğunuz Hünkar Hacı Bektaş Veli'mizin başında günde beş vakit ezan okutuyor, yine gıkımız çıkmıyor. Ayrıca şu parti otobüslerine bak. Sanki seçim var. Bundan da bizi niçin sevdikleri anlaşılmıyor mu?

GÖRÜP DİNLEDİKLERİMDEN sonra kafam hem bulanıyor hem duruluyor. Hacıbektaş'ta kültür konusu yeniden ele alınmalıdır.

Aleviliğin dışında konularda söyleşi, tiyatro, kitap ve müzikle olay beslenmezse hedeflenenin dışında sonuçlar doğabilir. Yani burası değişik bir kabe olup çıkar. Kesilen kurban atıklarının kokusu çevreyi sarmış bile. Çoğu Sünni olan dilenciler köşe bucak koşturuyor. Kurban derilerini Alevi kurbani olduğu için hayır kurumları almıyorlarmış. Herhangi bir panayırda rastlanan küçük sokak kavgalarına tanık olunuyor.

Yerli halk eski konukseverliği ile ekonomik olguların yeni dayatısı karşısında şaşkın. Bir testi suyu zemzem

niyetine satsa mı, satmasa mı?

Hünkar'la söyleşi

Çocuk yüzü kadar duru, dingin bir gökyüzü vardı. Vakit geceyarısı öte yüze çoktan aşmış olmalı. Kasaba bitkin, uykuya dalmış. Uykuyu tutmadı, kalktım. Arslanağzı'ndan su içtim. Bahçe duvarını, bekçiyi aşmış, Hünkar'a ulaşmayı kurarken Kutsal Dut'un dibinde bir çitirdi oldu. Tanıdık bir ses: "Gel can gel, ben de seni bekliyordum."

Umduğum gibi O idi. Başında oniki dilimli tacı, sırtında harmanisi, bir dizinde aslanı, bir dizinde ceylanı ile bağdaş kurmuş oturuyordu.

- Hünkarım geciktim. Bağışlayın.

- Her neyse. Otur şöyle de biraz söyleşelim. Nedir bu gürültü patırtı? Düğün, bayram mıdır?

Bir çırpıda olanları özetliyorum. Benim düşündüğümün tersine O kızınıyor, seviniyor.

- İyi iyi, eğlenme insanı güzelleştirir. Yaşama bağlar. Yaşama bağlanan insan ise barışçı olur. Fakat eğlenmeyi besleyen, kalıcı kılan maddi varlıktır. Maddi varlık, ortaklaşa çalışmak ve hakça bölüşmekle olur. Geçen şöyle bir Dede-bağ'a doğru dolaşayım dedim. Gördüklerimden dehşetli üzüldüm. Ekilip,

dikilmeyen toprak, sevilip okşanmayan insana benzer. Sevgiden mahrum kalan canlı ise kötülükten başka birşey üretmez. Peki bunca insan ne yiyip içiyor? Kulağıma hiç karakazan sesi gelmedi.

Ne diyeceğimi bilemiyorum. Karakazan herhalde tertemiz duruyor desem olmazdı. "Herkes bulduğunu yiyor Hünkarım" deyip sözü geçiştirmek istiyorum. O dizindeki aslanı ve ceylanı unutarak.

- Herkes bulduğunu yiyor ne demek? Bunun anlamı, dışarıda gücü gücü yetene bir düzen sürüyor demektir. Ama yaşlılarla, çocukların gücü hiçbirşeye yetmez.

Şimdi sözümün burasına iyi kulak ver. Dediklerimi aynen dostlara ilet lütfen. Eğlenmenin, her türlü güzelliğin uzun ömürlülüğü, sürekliliği hep beraber üretmek ve hakça paylaşmaktan geçer. Eğer şenliklerinizde Karakazan'ı kaynatmıyorsanız eğlenceleriniz şimdiden bitmiş demektir. Bizim saltanatımız Karakazan saltanatı idi. Osmanlı ne zaman ki Karakazan'ın altındaki ateşi söndürdü, kendisi de ortalıktan yok oldu gitti.

- Karakazan'ın bu kadar önemli

olduğunu doğrusu bilmiyordum.

Hünkar, buruk durdu, düşündü.

- Üzülerek söyleyeyim ki, siz işin özünü kaçırmışsınız demektir.

- Ama efendim, insanlar artık ortaklık istemiyor ki! Herkes kendi kazanını kendi kaynatmak istiyor.

- Olmaz öyle şey. İnsan doymak, eğlenmek istemez mi? Doymak, eğlenmek de ortaklıktan geçtiğine göre! Ancak insanlar sanıldığı kadar tez öğrenmezler. Daha doğrusu öğrenmemeleri için sayısız engeller vardır. Sabırla inatla üzerinde durmak gerekir.

Bak iki dizimde iki ayrı dünya oturuyor. Bunlar kurtla kuzu kadar birbirine düşman. Altı-yedi yüzyılda birbirlerine saldırmamayı öğrendiler. Ama daha kardeş değiller. Arslan fırsat buldukça ceylana düşmanca bakar. Kötülük gibi güzellik de bulaşıcıdır. İnaniyorum ki insanın güzelliği birgün arslana da bulaşacaktır. Sovyetler'de olanlara bakarak moraliniz bozulmasın. Çok sürmez insanoğlu ekmeğini ve eğlencesini, yani ortaklığını arayacaktır.

Dünya ışımaya durmuştu.

- Hünkarım himmet ver, otobüsüm kalkacak...

O, "haydi yolunuz açık, doğan gününüz üretken olsun" deyip omzumu okşadı... ●

Bu aşk bir bahri ummandır

Kavga - İzmir

5. HAMZABABA ŞENLİKLERİ

Hamzababa köy muhtarlığı ve İzmir Hacı Bektaş derneği tarafından düzenlenen Hamzababa Aşure Şenliği'nin beşincisi 30 Ağustos'ta coşkulu ve görkemli bir şekilde yapıldı.

Şenlik boyunca çok sayıda işçi, öğrenci ve emekçi Alevilerle sohbet ettik, dostluk kurduk. Geçen sene yayınlarımızı alan hep yaşlı kuşakken, bu sene çoğunluğu genç insanlar oluşturmaktaydı.

Köyün kahvelerinde dergimizi, kitaplarımızı okuyan insanlara rastlamak tesadüf değildi ve tanımadığımız insanlar standın başına dikilip yayınlarımızın doğru şeyler söylediğini başkalarına anlatıyorlar, kimileri de bizimle görüşmek istediklerini söylüyorlardı. Hele 70 yaşında bir anımanın standa gelip gözlerinin içi gülerek "bu Kavga bizim kavgamız, kavga bitmeyecek" demesi bizi duygulandırdı.

Başarılı geçen şenliğin güzel ortamı hepimizin yorgunluğunu aldı, mücadele kararlılığımızı kamçıladi.

İskender Dönmezsoy

Görüşlerimiz yansıdı

İkinci kez katıldığımız Hamzababa Şenlikleri kalabalık ve coşkulu geçti. Semahlar dönüldü, deyişler okundu.

Musa Eroğlu, Arif Sağ, Sabahat Akkiraz, Saim Can, Türk ve diğer sanatçılarımız

halkı coşturdular. Sanki Aleviliğin kalbi Hamzababa'daydı.

Oldukça iyi yayın satışı yaptık. Hamzababa şenliğinin bize verdiği en güzel armağan, konuşmalarda düşüncelerimizin yansımalarıydı.

Gürkan K.Ufuk

Her aileye bir Kavga

29 Ağustos gecesinden Hamzababa'daydık. Yöre halkı bizi her zamanki sıcaklığıyla karşıladı. İnsanlar arasındaki kardeşlik ve dostluk havası gerçekten görülmeye değerdi. Sazımla buna katkıda bulunmaya çalıştım.

Gece boyunca çevremizde halaylar çekildi, semahlar dö-

nüldü. Açıkavada yaptığımız söyleşi sanki bir mitingdi. Anılar, espriler, herkesin dilinde Kavga. Anlatılmaz mutluluk.

Şenlik sabahı erkenden standımızı açtık ve hemen ilgi odağı oldu. Her aileye bir dergi veya kitap sattık. Değerli sanatçı Musa Eroğlu da standımızı ziyaret etti.

Ali Özsoy Dede'nin resmine sarılıp, ağlayıp özlem gideren yaşlı Alevi kadınlardan, işçileri Alevileri sömürdüğümüzü söyleyen "68 kuşakları"na, eski Maoçu yeni milliyetçilere kadar herkes oradaydı.

Şenlikler, sömürü ve haksızlığa karşı işçi-Alevi musahipliğinin bilince çıkartılmasının

önemini bir kez daha gösterdi.

Ozan Kavga

Kutlarınız

İzmir Kemalpaşa'ya bağlı Hamzababa Köyü'nde yapılan törene 10 bin civarında coşkulu bir katılım oldu.

Konuklar, Hamzababa Türbesi'ni ziyaret edip, aşkı niyazlarını sunup yüz sürerek şenliğin açılışına hazırlandılar. Sıkça rastlanan ortak yer sofralarında, köyün aşocaklarında kazanlarda kaynatılan yemekler konuklarla paylaşıldı.

Ozan Turabi ve Nurdan arkadaşımızın sunduğu program baştan sona izdiham durumunu yaşayarak geçti.

Bu arada, İzmir Hacıbektaş Kültür ve Tanıtma Derneği başkanı Selahattin Özel'in yaptığı konuşmanın ardından sahneye davet edilen Hacıbektaş belediye başkanı Ali Eger, derneğin başarılı çalışmalarından dolayı başkan Selahattin Özel'e plaket verdi.

Bu şenliklerle de görüldü ki, Alevilerin yeni açılan demeklerde yoğunlaşması, toplantı ve şenliklere artan oranda katılması, çıkan kitap ve dergileri alıp okuması, panel ve konferanslarda tartışmalara katılması, yine kendilerinin yükselttiği demokrasi ve hak alma mücadelesinin anlatımıdır.

Hamzababa etkinliklerini yoğun ve özverili çalışmasıyla bir gelenek haline getiren İzmir demek yöneticilerini ve Hamzababa köyü halkını kutlarız.

Seyit Ali Can

Serez'in şahını andık

Bedir Yöle

ŞEYH BEDREDDİN'İ ANMA GECESİ - İstanbul

SEMAH VAKFI bünyesinde çalışan Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi'nin düzenlediği Şeyh Bedreddin'i Anma Gecesi 12 Eylül akşamı İstanbul'da Açıkava Tiyatrosu'nda yapıldı.

Teknik hazırlıkların kısa süreye sığdırılmasına rağmen, geceye katılım yığınsal oldu. Gece öncesi haftaya yoğunlaşan çalışmalara birçok arkadaşımızın, özellikle Zeytinburnu Bedreddin Komitesi'nin üyeleri ve dostların, Figür Semah Ekibi elemanlarının katkısı oldu.

İki bini aşkın katılımın olduğu Şeyh Bedreddin'i Anma Gecesi'nin açılış konuşmasını sunucu Gülsen Tuncer yaptı. Canlar Semah Ekibi'nin semah gösterisinden sonra Semah Kültür Vakfı sekreteri Cafer Özerkoç vakfı tanıttı. Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi başkanı Rıza Zelyut, halkımızın bu büyük bilge ve eylem adamının savaşımını anlatırken, Şeyh Bedreddin broşürünün bağış karşılığı satışı yapıldı. Şeyh Bedreddin Komitesi'nin kuruluşunda öncülük eden Kavga dergisinden Bedir Yöle de kısa bir konuşma yaptı.

Konuşmalardan sonra Ali Ekber Eren, Gül Sorgun, Deste Günaydın, Ali Ekber Çiçek ve Yavuz Top türkü ve deyişlerle izleyicileri coşturdular. Gülsen Tuncer şiirler okudu.

Turhal Semah Ekibi semah gösterilerini Figür Semah ekibinin sergilediği Şeyh Bedreddin oyunu izledi. Oyunun Şeyh Bedreddin'in asılma sahnesinde Bedreddin'i canlandıran arkadaşın darağacına çekilmesi sırasında salonda heyecan doruk noktasına varmıştı. Oyunun bitiminde tüm seyirciler oyuncularla coşkuyla ayakta alkışladılar.

Gece boyunca Alevi başkaldırıların, Bedreddin'in ve Bedreddinilerin savaşımının konuşmaları, şiirler, oyun ve türkülerle dile getirilmesi, bunun büyük çoğunluğu işçi-emekçi olan salondan "işçi-Alevi yol musahibi", "işçiler Aleviler devrimlerde birdirler" gibi sloganlarla yankılanması çok anlamlıydı.

Bu yönüyle Şeyh Bedreddin gecesi, dün Babailerin, Hacı Bektaş'ların, Şeyh Bedreddin'lerin, Pir Sultan'ların ve daha nicelerinin verdiği kavganın bugün Türkiye işçi sınıfının savaşımında sürdüğünün ifadesi oldu. ●

Batıkent'te Panel

ANKARA BATIKENT HALKEVİ 30 Ağustos 1992 Pazar günü "Alevi kültürünün tarihsel kökleri ve günümüzde Aleviliğin sorunları" konulu bir panel düzenledi.

Ahmet Kızıler, İlhan Cem Erseven, A.Haydar Celasun ve Kavga dergisinden İsmail Yıldırım'ın katıldığı panel, izleyicilerin de aktif katılımıyla canlı geçti.

Aleviliğin Şiilikten farklı, Anadolu'da değişik kültür ve felsefelerle yoğrulmuş bir felsefe, yaşam biçimi olduğunu vurgulayan konuşmacılar, bugün Aleviliği devlete, diyanete, Türkçülüğe çekmeye çalışanların oyunlarına dikkat çektiler.

Toplantı sonunda Ankara Batıkent Halkevi başkanı Fethi Uygur, Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Kampanyası'na katılacaklarını, Ankara'da da bir Bedreddin Komitesi kurulacağını duyurdu. ●

SEYİT ALİ CAN

16. AZİZ BABA TÖRENLERİ

Kargın Köyü - Turhal

Geleneksel Aziz Baba Törenleri'nin onaltıncısı, 15 Eylül'de Tokat'ın Turhal ilçesinin Kargın köyünde yapıldı. Törenler boyunca nice güzellikler yaşandı, düne ve güne ilişkin sorunlar dile getirildi.

Köye, Turhal'da bizleri karşılayan Timurtaş Ulusoy canla birlikte, törenlerin bir gece öncesinden vardık. Geceyi Cemal Can Dede'nin evinde, otuz kadar canla birlikte geçirdik.

Cemal Can Dede'nin evindeki muhabbet, törenlerle ilgili pratik sorunların da görüşülmesiyle, sabahın ilk saatlerine kadar devam etti.

Yöredeki Alevi canların mürşidi olan Timurtaş Ulusoy dost taliplerine olan birleştirici-bütünleştirici tutumu, saygı ve sevgiyle yoğrulmuş otoritesiyle dikkati çekiyordu. Burada bir kez daha anladık ki, ona gösterilen sevgi ve saygı, bu dava

"Bu yola gönül verdik!"

için yüzyıllardır harcanan emekle bağlıdır.

Sabahın erken saatlerinden itibaren çevre yörelerden köylere, kazalardan - çoğunluğu traktörlerle olmak üzere - canlar akın akın gelmeye başladılar. Gelen konukların sayısı üç bin civarındaydı. Hemen hepsi kurbanlığıyla gelmişlerdi.

Ortalıkta alabildiğine canlılık ve heyecan vardı. Aziz Baba'nın türbesinin ziyareti akabinde kurbanlıklar kesiliyor, herkes bunların dostlara, canlara yedirilmesinin hazırlığını yapıyordu. Tören hazırlıkları yapılıyordu. Kavga'nın dergi-kitap standı ilgi toplayan bir köşeydi.

Tören saat 12 civarında başladı. En önemli konuk, kuşkusuz bu topluluğun yol önderi Timurtaş Ulusoy'du.

Saygı duruşunun ardından Aziz Baba'nın kişiliğini ve mücadelesini belirten konuşmalar yapıldı. 700 yıl önce bu bölgede yaşamış (ve Kesici Baba'nın torunu) olan Aziz Baba, Anadolu'da devrimci halk hareketleri sürecinde verdiği insanlık kavgasıyla yığınları peşine toplamış, belli bir dilik düzenlik sağlama çabasında bulunmuş. Zalimlerin zulmüne karşı güçlerini, köylelerini dağların uçra noktalarında konumlandırmış. Bir cenkte şehit düşmüş.

Aziz Baba'nın türbesi ve kılıcı "Zülfikar" Aziz Baba köyünde, sancağı ise Kesici köyünde bulunmakta.

Turhal belediye başkanı Muhsin Pehlivan, toplanan kalabalığı "hakkını aramaya" çağıran güzel bir konuşma yaptı. Ardından, Aşık Emine ve "Cem Bülülleri"nin saz ve sözleriyle katıldıkları törende semahlar dönüldü, oniki hizmet yerine getirildi.

16. Aziz Baba törenlerini düzenleyen canları yürekten kutlarız. ●

Türkiyeli komünistlere selam!

Rusya Komünist İşçi Partisi'nin (Rassiskaya Kommunističeski Raboçiy Partiy-RKRP) yöneticileriyle St.Petersburg'daki (eski Leningrad) parti merkezinde görüştük. Kısaca kendimizi tanıtırak Türkiye işçi sınıfı hareketinin tarihini anlattıktan sonra ilk sorumuzu yönelttik.

SBKP nasıl dağıldı? Marksist fikirlere bağlı olanların örgütlenmeleri bugün ne durumda?

Bu soru bize sık sık sorulduğu için yanıtlarımızı ezberledik diyebilirim. SBKP'nin son yıllarında, partide iki eğilim, komünist ve anti-komünist eğilimler vardı. Komünist olmayan eğilim partinin üst kademelerinde, özel olarak da Gorbaçov ve çevresi tarafından dile getiriliyordu.

Son olayların gösterdiği gibi bir bütün olarak parti komünist olmaktan çıktı. Kendisine vurulan darbe karşısında bu nedenle savunmasız kaldı. (Sonunda) bir karamame ile SBKP'nin kağıt üzerindeki varlığına da son verildi.

SBKP içinde Gorbaçov'un oportünist çizgisine karşı aktif mücadele eden komünist güçler (Komünist İnisiyatif Hareketi), Nisan 1991'de - yani meşhur Plenum'dan ve fiyat artışlarından önce - bir kitap yayınladılar. Bu kitapta yönetici kademedeki oportünist, anti-komünist eğilimlere karşı duran gurubun ideolojik temelini bulabilirsiniz. Daha sonra, bu hareketin kendini örgütlediği yapıdan yararlanılarak Rusya Komünist İşçi Partisi kuruldu.

SBKP içindeki açık karşı-devrimciler bugün Cumhuriyetçi Parti, Rusya Demokratik Partisi, Liberal Demokratlar, Ruskoy'un liderliğindeki Özgür Rusya Partisi vb. gibi bir dizi örgütleri oluşturuyorlar.

Gorbaçov'un çizgisi Sosyalist Emekçiler Partisi tarafından temsil ediliyor. Bu parti "iyi" bir piyasa ekonomisini savunuyor, medeni işadamlarını, savunmasız kalan işçinin çıkarlarını temsil etmeye çalışıyor.

Bu büyük partilerin arasında bir "küçük guruplar, partiler, hareketler denizi" var. Çoğu sol terimler kullanır ama, aralarında işçi sınıfının iktidarını savunan ve yeniden kurmaya niyetlenen tek bir örgüt yoktur.

Eğer parti bir resmi kayıt numarasından, bir genel sekreter ve isimden ibaret değilse, üye tabanı, toplumsal etkinliği, enformasyon sistemi, basın gibi yönleri de dikkate alınacaksa, Rusya'da tek bir komünist parti vardır, Rusya Komünist İşçi Partisi. Partimizin yaklaşık 150 bin üyesi var ve bu sayı büyümektedir. BDT ve Rusya içinde yaklaşık olarak 80 bölgede - teritori, kent, ilçe, alan, vb. - örgütlüüz. Partiyeye dolaylı olarak bağlı bir dizi parti gazetesi yayınlıyoruz. Bunların tirajı 100 bin civarında. Tüm Rusya'da dağıtılan haftalık *Narodnaya Pravda*'nın tirajı ise 200 bin.

Partimiz ve onun liderliğindeki *Trudovaya Rossiya* (Emekçi Rusya) hareketi aracılığıyla, geçen yıldan bu yana bir dizi miting ve gösteriyle eylem örgütlemeye deneyimi kazandık. Ancak en önemli görevimiz işçi sınıfı hareketini örgütlemek ve onun içinde kendi kendini yönetmeye yönelik örgütlenmeler geliştirmektir. Yalnızca tekil işletmeler değil, bölgeler hatta cumhuriyetler çapında örgütlenmektir.

Muhabirlerimiz,
Rusya Komünist
İşçi Partisi
Merkez Komitesi
İdeolojik Komite
Başkanı Mihail
Vasilyeviç Popov
ve MK Örgüt
Bürosu üyesi
Viktor Arkadeviç
Tülkin'le
görüştüler

40'ı aşkın endüstri kentinde işçi sovyetlerinin ve tüm ülke çapında bunların yürütme komitesinin oluşturulmasını başardığımız arasında sayabiliriz. Bu sovyetlerin kongresi partimizin Rusya Federasyonu için önerdiği Anayasa Taslağı'nı benimsedi. Bu taslakta İşçi ve Köylü Temsilcilerinin Rusya Sosyalist Federasyonu'nu öneriyoruz. Sovyetlerde en büyük önemi işçilere veriyor, ilerideki devletin yönetimini gerçekleştirecek yapıları kuruyoruz.

Yeltsin gurubunun bize tutumu belirgin bir göstergedir. Yasal durumu üzerine "uyarı" alan kayıtlı tek parti biziz. İşçi

Sovyetlerinin Yürütme Komitesi de başsavcıdan uyarı aldı. *Trudovaya Rossiya* (Emekçi Rusya) hareketinin militanlarına polis saldırıyor. Önemli ve etkin bir hareket olmamıza karşın, hâlâ radyo-TV'den yayın süresi alma, hakkımızda haber verilmesi, parti binası kiralama vb. konularda, ekonomik olarak büyük güçlüklerle karşı karşıyayız.

Partideki gerici kanat nasıl ortaya çıktı, eski bolşevik parti nasıl bir dönüşüm geçirdi de işçi sınıfının yönetici partisinde gericiiler nasıl

“Zafer” kimin zaferi?

Emekçi Rusya Hareketi'nin karşı-devrimin 1.yıldönümünü protesto etmek için 26 Ağustos'da düzenlediği protesto yürüyüş ve mitinglere çağrı bildirisi

YOLDAŞLAR, RUSYALILAR!

Yeltsin ve Gorbaçov tarafından gerçekleştirilen anti-komünist burjuva başkaldırısının birinci yıldönümü yaklaşıyor. Politik egemenler, sahte provokasyonu ve kandırmış halkın hoşnutsuzluğunu kullanarak, kurnaz yollardan iktidarı ele geçirdiler.

Yeltsin rejimi, kendi başa gelişini, tantanalı propoganda ile "Rus halkının totaliterliğe karşı zaferi" olarak yansıtmaya çalışıyor.

Düşünün, bu zafer kimindir ve halka ne verdi?

Bu "zafer" in sonucunda ülke elden gitti. Yıkıma uğradı ve parçalandı. Yarına güvenimizi yitirdik ve en mütevazı anlamla refahımız kalmadı. Çalışma, dinlenme, parasız tedavi ve eğitim haklarımızı yitirdik. Çoğunluğumuzun kötü beslendiği ve çoğumuzun da aç kaldığı bir yoksulluğa itildik. Ölüm oranları, doğum oranlarını geçti. Birçok milliyetler arasındaki çatışmalar ülkeyi sarsıyor ve kan akıtıyor. Ve bu (sanki bayram gibi) KUTLANIYOR(!)

"Ağustos darbesi"nden kazançlı çıkanların yerli mafya ve yabancı sermaye olduğu açıktır. Yeltsin-Gaidar yönetimi bunlara haince ve aşağılık bir biçimde

hizmet ediyor. Emekçi halk üzerinde sermayenin totaliter diktatörlüğü yerleştiriliyor. Bugünkü halk düşmanı çizginin sürdürülmesi yığınlar kaçınılmaz olarak soğuk savaşı, ve ateşle herkesi kavuran iç savaşı hatırlatıyor.

Ağustos'taki mafya, burjuva başkaldırısının yıldönümü, HALK DÜŞMANI REJİME KARŞI TÜM HALKIN BİRLİKTE DİRENİŞİ İLE KARŞILANMASI GEREKEN BİR ULUSAL UTANÇ GÜNÜDÜR.

Trudovaya Rossiya (Emekçi Rusya) Hareketi, yurttaşları 26 Ağustos'ta tüm ülkede yapılacak olan protesto eylemlerine katılmaya davet eder.

Kahrolsun Yeltsin-Gaidar yönetimi ve onların yolu!

Spekülatörlerin, mafyanın ve kapitalistlerin çıkarlarını temsil eden pazar ekonomisine değil, emekçilerin çıkarlarını temsil eden *planlı ekonomiye* yönelelim.

Moskova'da 23 Şubat ve 22 Haziran eylemlerine kanlı saldırıları örgütleyen ve yönetenler, özellikle Luşkof ve Muraşof hakkında cezai soruşturma açılmalı ve bunlar cezalandırılmalıdır.

Ülkenin krizden çıkışı üzerine pozitif programını ortaya koyabilmesi için *Trudovaya Rossiya*'ya televizyonda söz hakkı verilmelidir.

*Trudovaya Rossiya Hareketi
Koordinasyon Konseyi*

öne geldi? Partiniz bu konuda ne düşünüyor?

[Popov]: Dikkatinizi partinin bazı aşamalarına çekmek isterim.

Birincisi, RKP(B)'nin 12.Kongresi'nde Zinoviyef sınıfın diktatörlüğü fikri yerine partinin diktatörlüğü fikrini getirdi. Partinin sınıf üzerinde diktatörlüğünü kastediyordu.

İkinci aşama, 1936 Anayasa'sı ile halk temsilcilerinin işyeri kolektifleri tarafından seçilmesinin kaldırılışdır...

Bu konuyu biraz açar mısınız?

Açayım. 1936'ya kadar işçi kolektifleri temsilcilerini doğrudan seçiyorlardı ve onları her an geri çağırma hakları vardı. İktidar emekçilerin denetimi altındaydı. 1936'dan sonra bu hak fiilen olanaksızlaştı.

Ama, 1936'dan sonra herkesin kolektifler temelinde olmadan eşit oy hakkı vardı.

Seçimlerin temeli, parlamenter sistemdeki gibi bölgesel seçim sistemi oldu. Bu, parlamenter sistem ve burjuva iktidarı için uygun bir biçim oluşturdu. Huruşof ve Gorbaçov gibi kariyeristlerle dolan partide ve devlette küçük burjuva çizgi güçlendi.

Üçüncü aşama 1961'dir. SBKP 3.Programı'nda proletarya diktatörlüğü tezi dışlandı, yerine anlamsız "tüm halkın devleti" tezi geçirildi. Pratik olarak işçi sınıfı diktatörlüğünden burjuvazinin diktatörlüğüne geçiş süreci böyle yaşandı.

Dördüncü aşama, 1965 ekonomik reformlarıdır. Reformların amacı, tekel işletmelerin kârını işlerin merkezine koymaktır. Bu, fiyat artışının ve özel çıkarlar çatlağının başlangıcını oluşturdu.

Beşinci aşama, 1991 Nisan Plenumu'nun, özelleştirme yönelimini, fiyat şoku gibi halk düşmanı politikaları ve planları kabullenmesidir. (Tülkin: Bu arada kur ile ideoloji feda edildi, ideolojinin adı kötüyeye çıkarıldı.) İşin özü, ruhu olan özelleştirme kararı orada alındı.

Kapitalizmin komünist partisi iktidarı eliyle geri getirilmesi en kötüsü olurdu. SBKP'nin biçimsel olarak ortadan kalkışı (likidasyonu), objektif olarak gerçek komünist güçlerin örgütlenmesini kolaylaştırdı. Bir anlamda temizlik, arınma oldu.

9 Ocak 1992'de SBKP'nin gerçek komünist bölümünü Rusya Federasyonu'nda yeni bir parti olarak kayıt ettirdik. Kongremizi, Kasım 1991'de, Yeltsin'in birinci sekreterlik yaptığı ve Yüksek Sovyet'e temsilci seçildiği Sverdlovsk'ta toplamamız bir rastlantı değildir.

Şimdilerde Parti Programı çalışmamızı tamamlamak üzereyiz. Sovyet iktidarını yeniden kurmayı hedefliyoruz. (Tülkin: Bununla bağlı Parti Kongresi planlanıyor.)

SBKP kongrelerini biz Novosti, Progress gibi yayınevlerinin verdiği kadarıyla izleyebildik. Bu kongrelerde, sözünü ettiğimiz kaynaklarda yansıtılmayan başka tartışmalar da oldu mu?

Şunu söyleyebilirim ki, bu yayınlarda en canalcı tartışmalar dışlandı.

Örneğin, Haziran 1991'de Gorbaçov'un anti-komünist hizbini partiden atmak üzere

işçi hareketi üzerinde genelde büyük etkinlikleri yoktur. Ondan bağımsız sendikalar da var ama henüz tam gelişmemişler. Çoğu - Sotsprof, vb. - SBKP'ye karşı örgütlenmiş yapılardır ve özelleştirmeyi, serbest piyasayı savunuyorlar.

Resmi federasyon "Bağımsız Sendikalar Federasyonu" adını taşıyor, özellikle işçi sınıfının rüşvetle susturulduğu yörelerde etkindir. Petrol, kömür vb. endüstrisinde yoğunlaşan bu sendikalar işletmelerle içiçeler. Uluslararası ticari bağlantılara sahip, ihracat yapan bu işletmelerin işgücünü rüşvetle susturacak mali güçleri vardır.

Bu koşullarda genelde sendikal örgütlenmenin gerici konumda olduğu söylenebilir. Biz kendi sendikal yapılarımızı kurmaya çalışıyoruz.

Ülkenizdeki öteki komünist örgütlere karşı tutumunuz nedir?

Biz savaşımında birlikten yanayız. Ortak noktalar üzerinde birbirimizle danışıyoruz. Ancak bugün birçok teklif yapılmasına karşın savaşım içinde birlik konusunda pek adım atılmıyor. Mamafih, 8-9 Ağustos tarihlerinde Sovyetler Birliği Komünist Partileri'nin Ortak Konferansı yapıldı ve burada yeniden birlik amacı benimsendi.

Gençlik örgütlenmesi *Maladiye Gvardiye* (Genç Muhafızlar) gibi kuruluşlarda ortaklaşa çalışılabilir. Yayınlarla tartışma sürüyor. Ancak kitap yayınlamak çok zorlaştı. Çoğu kitap ancak 50 bin, en iyi kitap 50 bin kadar basılabilir. Bugün ticari dağıtım şebekesi üzerinde bir etkimiz yok, yayınlar istenilen yerlere ulaşmıyor...

İşçi sınıfının, eski Sovyetler Birliği'nin cumhuriyetlerini de kapsayan siyasi birliği ertelenemez bir görev değil mi?

Varolan örgütlenme hedeflerimizin ardından cumhuriyetlerde örgütlenme gelecektir. Eski Sovyetler ölçeğinde birlik fikri, bize gelen öneriler temelinde yaptığımız tartışmalar sonucu, program taslağımızın son biçiminde yer almaktadır.

Cumhuriyetlerdeki ayrılma eğilimleri ve milliyetçiliğe gelince, bunlar özel, serbest pazara dayalı ekonomik yönelimin sonucudur. Ekonomik egoizm de diyebiliriz. Ekonomi yeniden halkın çıkarlarına yöneldiği zaman, bu eğilimler zaman içinde ortadan kalkar. Öte yandan, çatışmaların etnik ve ulusal farklılıklar temelinde kışkırtılması, sorunların sınıfsal farklılaşma yönünü gizlemeye yöneliktir.

Sosyalizmde çok partili demokrasiye yaklaşımınız nedir?

Komünist parti işçi sınıfının öncü örgütüdür. Sömürücü sınıflar kalkarsa onların partilerine gereksinim de ortadan kalkar.

Biz çok partililiği ilga etmek yanlısı değiliz, ancak bu yavaş yavaş gerçekleşecektir. Buna yönelik formüllerden biri ulusal cepheler, halk cepheleri olabilir.

Ama işçi sınıfının birden çok partisi olabilir, ayrıca guruplararası rekabet işçi iktidarında da devam edebilir...

Bugün (Rusya'da) üç parti "işçi sınıfının öncü partisi" olduğunu iddia ediyor: Biz yani RKR, RKP (Rusya Komünistlerinin Partisi) ve RP (İşçi Partisi). Yarışma bunlar arasında sürüyor ve her birinin kendisinin gerçekten işçi sınıfının öncüsü olduğunu kanıtlaması gerekiyor.

Bir dizi gösterge açısından bakılınca partimiz, kurulmuş tek ve gerçek komünist partidir. Burjuvalaşmış eski komünistlerin partileri ile bizim aramızda bir küçük örgütler denizi bulunmaktadır, ancak bunların işçi sınıfı içinde bir güçleri yoktur.

Bizim kavgamız SBKP içinde başladı. (Tabii, bir dizi başka gurup da bu kavganın içinde ayrıştı.) Önemli bir dönüm noktası SBKP içinde Marksist Platform'un doğuşuydu. Bu hareket "profesörler hareketi" olarak da bilinir. Parti tabanında ve sınıf içinde bir destek kazanamadı.

Marksist Platform üç guruba bölündü: 1.gurup, Moskova Üniversitesi profesörlerinden Buzgalin ve Kalganov etrafında toplanan Emek Partisi (Partiya Truda), 2.gurup, Prigarin çevresinde toparlanan Komünistler Birliği (Soyuz Kommunistof), 3.gurup, Kruçkov çevresindeki Rusya Komünistlerinin Partisi'ydi (Rassiskaya Partiya Kommunistof).

Bu hareketlerle işbirliğini arttırmaya çalıştık, ortak eylem önerisi yaptık.

Bir de Nina Andreyevna'nın liderliğindeki komünistler var.

Nina Andreyevna, Gorbaçov'un politikalarına karşı şüpheleri dile getiren ilk insanlardan biri oldu. SBKP içinde "Bolşevik Platform"un kuruluşuna da katıldı. Onun çevresinde Tüm Birlik Komünist Partisi-Bolşevikler (Vsesoyuznaya Kommunističeski Parti-Bolşeviki) oluştu. Leningrad merkezli bu parti resmen kayıtlı değil, üye sayısı bilinmiyor. BDT'nin çeşitli ülkeleri ile bağları var. Bu güne dek kendi adlarına bir eylem örgütlediler, bizim örgütlediğimiz bazı eylemlere katıldılar.

Uluslararası komünist hareket üzerine düşünceleriniz ne yönde?

Yeni birşey söylemiyoruz. Görevler çok daha zorlu duruma geldi. Sosyalizm hâlâ birkaç direnme merkezine sahip, örneğin Kore ve Küba. Ancak onlar da çok zor durumda.

Doğu Avrupa'daki komünist hareketlerle temasımız var. Batı Avrupa ve ABD'deki hareketler üzerine genel bilgi sahibiyiz.

Bu konuda deneyim ve bilgi alışverişini güçlendirmek gerekli...

Dünya komünist hareketi SSCB'den dün çok etkilendi. İnaniyoruz ki bugünkü durumdan da etkilenmekte. Bu açıdan, bizim kavgamızın sonuçları çok şeyi değiştirebilir. Dünya komünist hareketinin tutumları bizim savaşımımızın sonuçlarına bağlıdır.

Günümüzdeki emekçi halk hareketinin koşullarına ilişkin bir nokta daha: SSCB'de olanlardan ders çıkartmalıyız ve Sovyet iktidarında ne olduğunu iyi anlamalı, özellikle iktidardaki seçkinler içindeki burjuva yanlısı evrim deneyimini iyi değerlendirmeliyiz.

Bu tehlike her sosyalist ülke için geçerlidir, tüm sınıf ayrımlarının ortadan kalkmasına kadar sürecektir. Bizim sovyetlere, devlet iktidarı üzerindeki işçi sınıfı ve emekçi denetiminin organları olarak bu denli önem vermemiz bununla bağlıdır.

Şimdi yurtdışındaki komünist hareketlerle ilişkilerimizi geliştirmeye başladık. Partinizle de temas kurmak istiyor, derginiz aracılığıyla Türkiye işçi sınıfına komünist selamlarımızı iletiyoruz. ●

'Özgür işçinin de, mülk sahibinin de çıkarını gözeteceğiz'

Leningrad Sendikalar Federasyonu'nun merkezi, Emek Meydanı'nda, devrim öncesi Çarın oğlunun sarayı olan muhteşem bir binada. Devrimden sonra Emek Sarayı adını koymuşlar. Yöneticilerin bulunduğu en üst kata, içeri girince üç katı birden tırmanan mermer merdivenden çıktık. (Sonradan öğrendiğimize göre, "mühim şahsiyetler" buradan çıkıyorlarmış, işçiler ise yan merdivenlerden.)

Bizimle odasında görüşen Leningrad Sendikalar Federasyonu başkan yardımcısı Garry Lysiuk, bize (adı karşı-devrim öncesinde Leningrad, şimdi ise St.Petersburg olan) bu kent ve çevresinde yaklaşık 7 milyon insan yaşadığını, kendilerinin 3 milyona yakın üyeye sahip olduklarını anlatan kısa bilgiler veriyor. Ardından söyleşimize başlıyoruz.

Biz Sovyetler Birliği'nde ne gibi değişiklikler olduğunu, işçilerin ne tür sorunlarla karşı karşıya bulunduklarını, sorunlara ne gibi çözümler önerildiğini anlamaya çalışıyoruz. Bu çerçevede bize sendikaların konumundan söz edebilir misiniz?

İçinde bulunduğumuz ekonomik reform sürecini biliyorsunuz. Ege-men bir devlet olarak Rusya kendi ekonomisini bağımsız bir temelde oluşturuyor.

Yapılan ekonomik reformun

Leningrad Sendikalar Federasyonu başkan yardımcısı Garry Lusiuk'la görüşme

ana sorunları, fiyatların serbest bırakılması, özelleştirme ve işyerlerinin anonim şirketlere dönüştürülmesidir. Hükümet bu konuda bütün gerekli adımları attı ve yasalar çıkardı. Şimdi bunları hayata geçirmemiz lazım. Rusya çalışanlarının ana kesimi bu süreçte katılacaktır. Özelleştirme döneminde de tüm nüfus sürece katılacaktır.

Kısaca "özelleştirme kuponları" hakkında bilgi vereyim. Bu kuponların dağıtılmasının sonucu olarak, her Rusya vatandaşı bütün toplumsal mülkiyetten kendine düşen payı alacak ve isterse bir devlet işyerine ortak olabilecek, ya da kendi firmasını açabilecek.

Bu durum bizi kendi konumumuzu belirlemeye ve kendi taktiklerimizi geliştirmeye zorluyor. Bu kanunlar hazırlanırken hükümetle, Yüce Sovyet'le ve Devlet Başkanı'yla tartışmalara aktif olarak katıldık. Ama durumdan tam memnun değiliz. Özelleştirmeyi gerçekleştirmek için saptanan süre çok kısa.

Bu reformlar dönemi, bir bütün

olarak sendikalarımızın konumunu ve varlığını etkileyecektir. Biz çalışan halkın iki ana çıkarını gözeteceğiz: İlk ve temel çıkar, onun "özgür işçi" olarak çıkarıdır. İkincisi, onun bir "mülkiyet sahibi" olarak çıkarıdır. Şimdi birincisi ikincisinden daha önemlidir. Dikkatimizi topladığımız ana konu, özgür işçilerin çıkarlarıdır. Bunun yanında mülkiyet sahiplerinin çıkarlarının üzerinde ki kontrolümüzü de kaybetmiyoruz. Küçük mülk sahiplerini ortaya çıkarmaları önemlidir ve ileriki gelişmeyi etkileyecektir.

Özgür işçinin çıkarları el alındığında bizi en çok ilgilendiren, işyeri, işkolu ve bölge düzeylerinde hazırlanan toplu sözleşmelerdir.

Bildiğiniz gibi geçmişte ilgi alanımız daha genişti: Dinlenme, kültürel, sosyal, gerekli ürünlerin sağlanması ve çocuk bakımı gibi sorunlarla ilgileniyorduk. Şimdi, sendikalar için alışılmamış olan bu sorunları bırakıyoruz. Ama onların bize getirdiği rolü bırakmıyoruz. Hükümet kendisi üstlenene, kendi kontrolüne alana kadar, bizim bu çıkarlar üzerinde durmamız, bu sosyal sorunları kontrol etmemiz lazım.

Bizim için üç ana sorun var: Sağlık, ücretler ve istihdam. İstihdam ilk ve en temel sorun. Ekonomik, sosyal-siyasal durum oldukça zordur. Toplum moral açısından da güç bir durumda.

Sendikalarındaki değişim konu-

sunda birkaç söz söyleyim. Doğmatik, ileriye hareket etmeyen bir yapımız yok. Sendikalarındaki değişim ekonomik reformlar ve değişikliklerle eşzamanlıdır. Bizdeki değişim bazen hızlı bazen yavaş, ama geneliyle ekonomik değişikliklerin yönü ve hızıyla aynıdır.

Geleceğimize ilişkin ana eğilimi biliyoruz. Leningrad bölgesi ve St. Peterburg kenti Sendikalar Federasyonu bu doğrultuda sosyal-siyasal bir anlayış geliştirmiştir. O yönde gidiyoruz.

Toplumda, sendikaların yapısında ve rolünde eşzamanlı değişikliklerden söz ettiniz. Her iki açıdan da Rusya'nın Batılı kapitalist devletler gibi olmaya başla-

dığını söyleyebilir miyiz?

Biz toplumsal yönelimli siyasal bir yapıya doğru gittiğimize göre, hem devlet işyerleri hem de özel işyerleri olacak. Federasyonumuzda hem işkolları komiteleri hem de özel endüstriler, yenilikçi firmalar ve mülk sahipleri için komiteler var. Yabancı sermayeyle ortak yatırım şirketleriyle (joint-ventures) ilgili şube komitelerimiz de var.

Bütün bu değişikliklerle birlikte yapımız da değişecek. Bu bölgesel örgüt 34 işkolunun şube örgütünden, komitelerinden oluşuyor. Emire dayalı bir yapı yok, demokratik-merkeziyetçilik ilkesine göre örgütlenmiş durumdayız. İşyerlerindeki taban örgütleri şimdi çok bağımsızdır, savundukları çıkarlarla ilgili ka-

Eski sendikalar yasasına ve mevzuata ne oldu? Ne gibi değişiklikler söz konusu?

Çok ciddi değişikliklerden söz edebiliriz.

Ta Eylül 1988'de sendikalar, parti komitelerinden ve yetkililerinden bağımsız olduklarını söylemişler, sendikaların demokratikleşmesi sürecinde tüm yöneticiler yeniden seçilmişti. 1991 yılından itibaren, örgütsel yapılarında değişiklikler oldu. Yeni federasyon bahar 1991 konferansında oluşturuldu, yöneticilerini seçti, yeni tüzüğü onayladı. St.Petersburg Kenti ve Leningrad Vilayeti Sendikalar Federasyonu oluşturuldu.

Şimdi sendikalar federatif te-

melde çalışıyorlar.

Tüm Rusya çapında sendikal çalışmanın eşgüdümünü sağlayan bir organ var mı?

Tüm Rusya için konuşmak güçtür. Rusya çok sayıda bölgeyi ve cumhuriyeti kapsayan bir ülkedir ve her bölgede sendikal çalışmanın kendine has özellikleri var. Ama St.Petersburg ve Moskova gibi ana bölgeleri konuşursak, buradaki örgütler, elbette öteki bölgelerdeki çalışmayı etkiliyor.

Tek parti sistemini bırakıp çok partili sisteme geçtiğimizden ötürü,

şimdi çok sayıda yeni sendika var. Her emekçi, yüksek eğitim gören ya da teknik okulda okuyan her genç, bir sendikaya üye olur.

Geçenlerde havaalanı kontrolörlerinin grevi olmuş ve hükümet greve müdahale etmişti. Bu sizce normal mi?

Hükümetin müdahalesinden neyi kastettiğinizi bilmiyorum. Ben uluslararası sorunlarla ilgileniyorum, kişisel görüşüm şudur:

Leningrad Sendikalar Federasyonu Uluslararası İlişkiler Bölümü yöneticisi Arkadi İ. İvanof'la görüşme

Her ülkede grevin yasak olduğu bölgeler ve alanlar olmalı. Rusya gibi bir ülkede havaalanı kontrolörlerinin grevi tüm yaşamın felç olmasına yol açabilir. Ünlü bir şarkımızın da vurguladığı üzere, bizde ancak uçakla ulaşılabilen bölgeler var. Böyle

yerlere doktorun, yardımın ulaşması gereken uçuş kontrolörleri grev yaparlarsa suç işlemiş olurlar. Hükümet böyle durumların ortaya çıkmasını tabii ki engelleyecek. Buna demiryolu işçilerini, sağlık işçilerini de katıyorum.

Federasyonunuz uluslararası alanda ne gibi ilişkiler kuruyor?

Uluslararası sendikal örgütlerle ilişkilerimiz aktiftir. Yalnızca Avrupa'da değil, Japonya, Vietnam,

Çok sayıda yeni sendika

Sendikal hareket dağınık

Rusya'da karşı-devrim sendikal harekete getirdiği ne gibi olumsuzluklar var?

Birçok olumsuzluk var. Örneğin bugün, eskisi gibi bir sendikal birlik yok. En güçlü sendikal kuruluş, eski Sovyet sendikalarının ad değiştirmesi ile oluşan Bağımsız Sendikalar Federasyonu'dur (BSF). Bunun yanında, son üç-dört yıl içinde kurulan yeni sendikalar var. 1989'da kurulan SOTSPROF (Sosyalist Sendikalar), "sosyalist" adını o dönemde resmi sendikal harekete alternatif olduğunu anlatmak için almıştı. Bugün yalnızca adı var.

İktidar yanlılarının sendikalara tutumu nasıl?

Kavga,
Rusya'daki sendikal durum hakkında, Moscow News'ta çalışan gazeteci Tatyana Skorobagotko ile konuştu

Şu sıralarda sendikalar taleplerini içeren bir mektubu hükümete verdiler. Buna yanıt gelinceye kadar eylem yapmamak niyetindedir. Ama önümüzdeki aylarda ekonomik zorlukların yoğunlaşması ile bu durum değişebilir.

Sendikalar işten çıkartmalara karşı temel tutum olarak *işyerlerinin varlığını korumayı* benimsemiş durumdadır. Örneğin şu sıralarda tekstil fabrikaları durma tehlikesiyle karşı karşıya. İş pazarının sorunları ve döviz darlığı nedeniyle hammadde sıkıntısı had safhada. Sendikalar, işyerleri kapanmasın diye dışarıdan pamuk ithali için uğraşıyorlar.

Rusya'da işsizliğin durumu hakkında bilgi verir misiniz?

Şu anda iş arayanların sayısı 10,5 ile 14,7 milyon arasında. İşsizliğin ise yaz sonunda 3,3 milyona ulaşması bekleniyor. Aslında işsizlikte artış beklenenden daha az oldu. Bir bölümünü küçük dükkanlık ve ticaret emdi denilebilir, ama işten çıkarmalar henüz beklenenden daha düşüktür.

Sendikaların Sovyetler döneminde çalışma yaşamında sahip oldukları rolde nasıl değişiklikler oldu?

Sendikalar kendi üye aidatlarını ve sosyal sigorta bütçesini kontrol ediyorlardı.

Üye aidatlarının tasarrufunda, son dönemde, yerel ve bölgesel örgütlerin elinde daha fazla payın kalması, sendika merkezlerinin eline daha küçük bir payın geçmesi yönünde bir değişiklik var.

Sosyal sigortaların idaresini de sendikalar yapıyorlardı. Yeltsin'in bir kararıyla bu görev ellerinden alındı. BSF buna karşı çıktı, kararın iptalini istiyor. Gerçekte sorun siyasaldır. Devlet, kendi üstüne aldığı Emeklilik Fonu'nu bile doğru dürüst yönetemezken, bir de sosyal sigortaları yapacak konumda değil. Bütün eksikliklerine ve hatalarına karşın sendikalar Sosyal Sigortalar Fonu'nu yönetmeyi becermiştir.

Yeni bir yapı kurulmadan eski yapıyı yıkmak günümüzde çok cazip görünüyor, ama bence yanlıştır. Batı'da bile sendikalar sosyal sigorta fonlarının yönetiminde söz sahibidirler.

Sendika basını da bu durumdan etkilendi. *Trud* hâlâ çıkıyor ama sendikaya bağlı değil. Yerel federasyonların bazı gazeteleri yayını sürdürüyor, ama *Gazeta Prolog* kapandı. Benim önceden çalıştığım bu gazetenin kapatılmasında, kötüye giden mali durum kadar gazetenin federasyon yönetimine yönelttiği eleştiriler de önemli rol oynadı. Lider kadroda demokrasi anlayışı yok.

Sendikaların personel sayısında belirgin bir azalma olmuyor. Ücretleri gayet iyi. Dış geziler sürüyor. Ticari kuruluşlar kurduklar. Böyle bir kuruluş müdürünün ücreti, asgari ücret 900 ruble iken, onun 10-11 katı kadardı.

Aslında sendikaların temel zorluğu halkın güvenini kaybetmiş olmalarıdır.

Yeltsin'in özelleştirme planına sendikalar nasıl tutum alıyorlar?

BSF'nin en zor yanıt verebileceği konular, sosyal sigorta fonu ile özelleştirme konusudur. Çünkü sorun "sendikal mülkiyetin ne olacağı"dır. (Sotsprof ise hükümetle olan ilişkilerinin ve mali kaynaklarının ne olduğu sorularına yanıt vermede sıkışmaktadır.) 1990'dan itibaren varolan malvarlığı temelinde bir paylaşım söz konusuydu. Şimdi tartışma, özelleştirme sonunda aslan payının kimde kalacağı konusuna kaydı. Sendikalar eski fabrikaların karşılıksız özelleştirilmesi görüşündeler. ●

rarları kendileri alıyorlar.

Bu yeni yapı tüzükle resmileştirildi mi, yoksa geçici bir dönemden mi konuşuyorsunuz?

Federasyonumuz 1991 Mart'ında oluşturuldu. Hepimiz burada yenisiz. Eskiden işyeri, işletme düzeyinde küçük örgütlerin yöneticileriydik, oradan geldik.

"Üçlü Komisyon"un kararlarının hükümetin reform politikalarına engel olduğu söyleniyor...

Bölgemizde ve bütün olarak Rusya'da görüşlerimizi ilk olarak bir üçlü komisyonda söylüyoruz: Belediye başkanı, sendikalar ve hükümet. İlişkilerimizi

tamamen bağımsız konumlarda, medeni tutmaya çalışıyoruz. Tutumumuza "yapıcı muhalefet" denilebilir. Ama güçlükler var. Komisyonun üçüncü köşesi mülkiyet sahipleridir, onları bulmaya çalışıyoruz.

Türkiye'deki sendikal harekete iletmek istediğiniz mesaj var mı?

Dünyadaki sendikalar hakkında çok bilgim var, ama ne yazık ki ülkenizdeki sendikalar hakkında bilgim yok denecek kadar az.

Bizim hatalarımızla, bu hatalardan neden kaçınılmadığıyla çok ilgileniyorsunuz. Durumumuza, hayatımıza yalnızca basının gözlüğüyle bakmamanızı tavsiye ederim. Çünkü onlar her zaman gerçeği anlatmıyorlar. ●

ortak toplantılar yapıyoruz. Finlandiyalı sendikacılarla ortak seminerimiz oldu, Danimarkalı arkadaşlarımızla da benzeri bir toplantı hazırlığı içindeyiz.

St.Petersburg'daki Sendikalar Federasyonu'ndaki görüşmemiz böyle. Söyleşileri tamamladık, binadan çıkmadan önce sendika kitapçısına uğradık. Sendika gazetesinin içi Yeltsin kararnameleleriyle dolu. Tezgahta yayınladıkları kitaplar, broşürler var: Nasıl kapitalist olunup para kazanılır... Kapitalist muhasebe yöntemleri üzerine... Vb...

Gerçekten, sonuçları üzerinde derin düşününce Rusya'da karşı-devrim Türkiye işçi sınıfı için öğretici, ibret verici dersle dolu! ●

var

Kore, Hindistan, Çin vb. yaklaşık 31 sendika merkeziyle ilişkilerimiz var. Buna Türk-İş ve Hak-İş dahil. Bu iki konfederasyondan gelen delegasyonları kabul ettik. Türkiye'ye delegasyon yollamayı da planlıyoruz. (...)

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ASK), Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (UHİSK) ve AFL-CIO gibi sendikal merkezlere ilişkin tutumunuz nedir?

Geçen yıl ASK ile ilişkiye geçtik. UHİSK ile de işbirliği içindeyiz,

'Türkülerimiz özümüzü anlatır'

Kavga-Kartal muhabirimiz Işıl Arı,
Deste Günaydın'la sohbet etti

**Deste Günaydın, bize kendini
tanıtır mısın?**

1956 Sivas Yıldızeli doğumluyum. Babam çiftçilik yapardı. 1979 yılında eşim Cuma ile evlenip İstanbul'a yerleştim.

Altı yıllık evliyken çok ilginç birşey oldu, onu size anlatmak istiyorum. Bir gün eşim bir bağlama alıp gelmiş. O gün çok duygulandım, oturup ağladım "bu benim bağlamam" diye. Ekonomik sıkıntımız fazlaydı, iki çocuğumuzla bir memur maaşıyla, kirada oturuyorduk. Yeni saz alıp, çalmak mümkün değildi. Bu sazla kendi çabamızla uğraşmaya başladık.

1987 yılında Selda Bağcan'a "Canımı yoluna koyduğum" adlı ilk kasetimi yaptım. O gün bugündür kasetlerimle, konserlerimle, demek geceleriyle, halk konserleriyle sürdürüp geldim.

Ailede sizin dışınızda müzikle uğraşan kimse var mıydı?

Profesyonelce saz çalan yoktu ama dayım amatörce saz, abim de çok güzel flüt çalardı.

Sizinle önceki sohbetlerimizde, yaşadığınız yerde birçok sorunla karşılaştığınızı ve bu yüzden müzikle uğraşmadığınızı anlatmıştınız...

Ben Alevi çocuğuyum. Alevi toplumu demokrat ve ilerici bir toplumdur. Ben küçükken köyümüzden çıkmışız. Oturduğumuz yer çok dar bir çevreydi. Baskılar vardı. Müzikle uğraşmak içimden geliyordu ama bunu o ortamda gerçekleştiremem mümkün değildi. Ancak evlendikten sonra, eşimin sayesinde gerçekleştirebildim.

"Aleviyim" derken içindeki sevinci, coşkuyu hissetmemek olanaksız. Nedir Alevilik?

Alevi olmak çok güzel bir duygudur. Dünyaya bir daha gelseydim, yine Alevi olmak

isterdim. Çünkü Alevi toplumu insan haklarına, kadın haklarına saygılı, aydın ve demokratır.

Alevilik bir felsefe, yaşam biçimidir. Eşitlik, saygıdır. Sevgidir, kardeşliktir, barıştır. Özgürlüktür. Kısaca insan olmak, insan gibi yaşamaktır.

Türkülerimizi okurken neler hissediyor, en çok kimlerden söylüyorsunuz?

Özellikle seçtiğim türküler, Alevi deyişleridir. Pir Sultan Abdal'ın, Karacaoğlu'nın, Yunus Emre'nin deyişleridir. "Neden bunlar" diye sorarsanız, bunlar bizim özümüzdür, özümüzü anlatırlar.

Sahnede olsun, kasette olsun duyarak, hissederek okuyorum. Türkülerimiz bizim geçmişimizi, yaşamımızı anlatıyor. Herşeyimizi alsalar da türkülerimizi alamıyorlar. Herşeyimizi yokedebilirler, türkülerimizi *asla!*

Şiir de yazdığınızı biliyoruz. Bize şiirlerinizden söz edip, en çok sevdiğiniz dördlüğü okur musunuz?

Şiirlerimin benim için önemi fazla. Bunlarda eşimin de katkısı var. Birlikte yazdığımız 80'e yakın şiirimiz var. İleride kitap olarak çıkartmayı düşünüyoruz. Şu ana kadar en büyük desteğim eşim oldu. Sırt sırta vererek bugünlere kadar geldik.

Sevdiğim dördlüğe gelirsek. 2 yıl önce Abdal Musa törenlerine gittim. Çok duygulandım. Hakkın insanda, ademde olduğunu vurgulayarak Aleviliği şiirle anlatmaya çalıştım. Şöyle:

Destegül'üm Abdal Musa Dede'mdir
Çekmiş bayrağını önde gidendir
Hak insanoğludur, beni ademdir
Canlar gider bizim Abdal Musa'ya

Bu dördlük, kasette dinlerken bizim de dikkatimizi çekmişti. Gerçekten anlamı derin... Alevi kültürünün genç kuşaklara aktarılmasında böyle deyişlerin, nefeslerin büyük katkısı var. Ama ne yazık ki birçok genci-

miz bu zenginlikten uzak kalıyor, "özgün" müzik, arabesk vb. dinliyor. Bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Devlet, 25 milyona yakın Alevinin vergisini, oyunu almasını biliyor. Ama nedense bu toplumun kültürünü televizyondan uzak tutuyor. Deyişlerimizi, bizleri halka tanıtmıyor. Gençlerimiz TV'den pop müziği, arabeski öğreniyor ve yoz kültürle yetişiyorlar.

Suç gençlerimizde değil, kültürümüzden korkup onu gençlerimizden kaçıranlardır. Bunlara rağmen müziğimize ilginin artması sevindiricidir. Bunda gecelerimizin, konserlerimizin, kasetlerimizin büyük etkisi var.

Alevi toplumu tarih boyu hep baskılara maruz kalmış. "Alevinin malı haram, kanı helal" demişler...

Bizden öncekiler ağır baskı görmüşler. Cemevlerimizi yapamıyorduk, baskı vardı. Bu baskılara rağmen cemevlerimizi gizli yapıydık. Cemde "gözcü" baskılardan dolayı, dışarıdan gelebilecek zararları haber vermek için ortaya çıkmıştır.

Hâlâ da özgür değiliz, baskılar sürüyor. Size sanatçıyken yaşadığınız baskılardan söz edeyim.

Bir halk konserinde Pir Sultan Abdal'dan bir deyiş okudum, biraz sloganca. Ama bütün beyitler sansürden geçmişti. Ben okurken polisler gelmiş, beni almak istemişler. "Sah-neden insin alıp götürüleceğiz"

demişler. Oradakiler polise "size Destegül'ü vermezler, halk paramparça eder sizi, ayrıca Pir Sultan bu olayların hepsini yaşamıştı, neden yaşanan olayların söylenmesine izin verilmiyor" demişler.

Dört-beş yıl öncesine kadar konserlerimizde Ali'nin adını ağzımıza alamıyorduk. Gözü-müz, kulağımız etraftaydı. Ne zaman gelecek alacaklar diye. Bu baskıları yaşadık, farklı biçimlerde hâlâ yaşıyoruz.

Devletin diyanette Alevilere "yer" verme manevrasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Devlet 25 milyona yakın Alevinin farkına yeni mi vardı? Aleviler eskiden beri var. Bizden topladıkları vergilerle Sünnilerin diyanet işlerine her yıl 3 trilyonluk fon ayırıyorlar. Bugüne kadar o paraları niye bize vermediler?

Alevi toplumu kendi kendisinin önderi olur. kendi kendisini toparlar. Ben buna inanıyorum.

Zaten diyanet "Aleviler mum söndürüyor" diyen bir zihniyeti temsil ediyor...

Ben de özellikle bu konuya değinmek istiyordum. Çoğu bilmez çamur atar, "Aleviler toplandılar, mum söndürüyorlar, birbirlerinin elbiselerini keşiyorlar" derler. Halbuki olay, Alevilerin baskılardan kaçarak ibadetlerini gizli gizli yapmalarıdır.

Niye ibadetlerimizi gizli yapalım? Biz 25 milyonuz. Bizim de özgürce ibadet hakkımız var.

Dedelerin, Aleviliğin bugüne kadar gelmesinde büyük katkısı var. Ama bugün bilim ve teknolojiye yetişememenin sıkıntısını yaşıyorlar. Gelecekteki Alevi kuşakların esenliği açısından Dedelik kurumuna nasıl bir işlev kazandırmalı?

Dedeler toplumumuzun önde gelenleridir. Alevi toplumu Dedelerin etrafında toplanır, Dedeleriyle birlikte ibadet eder.

Sünnilerin hocalarını yetiştirdiği imam hatip okulları, ilahiyat fakülteleri var. Bizim Dedelerimiz ise çok zor yetişiyorlar.

Ortada böyle bir kurum yok, olanak yok. Ondan sonra da çıkıp Dedelerimize çamur atıyorlar.

Madem devlet bu toplumu inkar etmiyor, böyle bir kurum, bir enstitü açılın, De-

delerimiz orada yetişsin ve yeni kuşaklara Aleviliği bilinçli bir şekilde anlatsın, aşılansın.

Bazı devrimci kesimlerin Aleviliğin "gerici" olduğunu söylemesine ne diyorsunuz?

Özellikle devrimci gençlerimiz, ya detayına inip araştırmak istemiyorlar ya da kültürümüzü gerçekten bilmiyorlar. Alevi toplumu kesinlikle gerici değildir. Demokrat, demokrasiyi kendi içinde oturtmuş bir toplumdur.

Bizim cemevlerimiz vardır. Hak yiyip, tecavüz edip, sonra camiye gidip namaz kılmaz Alevi, Cemevine gider. Önce o kişiyi razı edecek, anlaşacak barışacaktır, sonra ceminde ibadetini yapacaktır. Devrimcilerin sahiplendiği "halk mahkemesi", işte budur.

Tarih boyu Aleviler mahkemeye gitmediler. Sorunlarını kendi aralarında cemevlerinde çözdüler. Böyle bir toplum nasıl gerici olur? Devrimciler kültürümüzü incelesinler. Sünni kesimin attığı çamurla bizi kirletmesinler. Altını çizerek tekrar söylüyorum. Alevi toplumu kesinlikle demokratik ve aydın bir toplumdur. İncelesinler, araştırsınlar.

Gelin canlar ikrar verip almaya
İnsanlık yolunda karar kılmaya
İmamların dergahında durmaya
Yollar gider Pirim Abdal Musa'ya

Benim felsefem bu. artık bu yaşamımın kendisi olmuş. Dev-letten güç almıyoruz. sırtımızı halka dayamışız. Nasıl gerici oluruz? ●